

༄༅། །མ་རྒྱལ། །

mandel

།ས་གཞི་སྒོས་ཀྱིས་བྱུགས་ཤིང་མེ་ཏོག་བཀྲམ།

sa shi po kyi yuk shing me tok tram

།རི་རབ་གླིང་བཞི་ཉི་ལྷས་བརྒྱན་པ་འདི།

ri rab ling shi ñiende guien pa di

།སངས་རྒྱས་ཤིང་དུ་དམིགས་ཏེ་དབུལ་བར་བསྐྱེ།

sanguie shing du mikte ulwar gui

།འདྲོ་ཀུན་རྣམ་དག་ཞིང་ལ་སྤྱོད་པར་ཤོག །།

dro kun namdak shingla cho par shok

།ཨོཾ་ཀུ་རཱ་མ་རྒྱལ་ཀཾ་ནི་རྒྱ་ཏ་ཡ་མི། །

idam guru ratna mandalakam niryatayami

Ofrenda del Mandala

*Esta Tierra, impregnada con el aroma del incienso
Cubierta con un manto de flores,
Aquí está la gran tierra,
Llena con el aroma a incienso
Cubierta con un manto de flores*

*la Gran Montaña,
los Cuatro Continentes,
Portando la Joya
del Sol y la Luna.*

*En mi mente las convierto en
El Paraíso de un Buda
Y se las ofrendo todas a usted.*

*Que por esta acción,
Puedan todos los seres vivos
experimentar
el Mundo Puro.*

Idam guru ratna mandalakam niryatayami

༄༅། །སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད། །

Kyabndro sem kye

། སངས་རྒྱལ་ཚེས་དང་ཚོགས་ཀྱི་མཚོག་རྣམས་ལ། །

Sanguie cho dang tsok kyi chok nam la

། བྱང་ཚུབ་བར་དུ་བདག་ནི་སྐྱབས་སུ་མཆིས། །

Chang chub bardo dakni kyab su chi

། བདག་གྲིས་སྤྱིན་སོགས་བགྲིས་པའི་བསོད་ནམས་གྲིས། །

Dakki chos nyan guipe sonam kyi

། འགོ་ལ་ཕན་ཕྱིར་སངས་རྒྱལ་འགྲུབ་པར་ཤོག།

Dro la phen chir sanguie druppar shok

Refugio y Bodhichitta

*Voy por refugio
al Buda, al Dharma y a la Sangha
Hasta que logre la iluminación.*

*Por el poder
De la bondad que yo realizo
En dar y el resto,*

Pueda yo alcanzar la Budeidad

*En beneficio
de todos los seres vivos.*

༄༅། །བཟླ་བ། །
ngowa

།དག་བ་འདི་ཡིས་སྐྱེ་བོ་ཀུན།
gewa diyi kyewo kun,

།བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་ཚུགས་ཤིང་།
sunam yeshe tsok-dzok shing,

།བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ལས་བྱུང་བའི།
sunam yeshe lejung way,

།དམ་པ་སྐྱེ་བའི་ས་འཛོལ་པར་ཤོག། །།
dampa kunyi topar shok.

Dedicación del mérito

Por la bondad
De lo que acabo de hacer, puedan todos los seres

Completar la colección del mérito y sabiduría,

Y así lograr los dos Cuerpos supremos,
Que forman el mérito y la sabiduría.

THE ASIAN CLASSICS

INSTITUTE

EL MANDALA DE LOS PASOS A LA
ILUMINACIÓN (*Lam Rim*)

PRÁCTICA

Gracias por su interés en los Temas de práctica diaria de Asian Classics Institute. El texto y el audio se pueden descargar (ver www.world-view.org en la sección, clases en línea o pueden ser ordenadas por correo (ver la sección de cursos por correo en el sitio web).

Estas prácticas diarias de *Lam Rim*, consisten en seis sesiones grabadas durante el retiro original, junto con el material escrito correspondiente. Después de escuchar el audio de la sesión, la lectura debe ser completada antes de continuar con la siguiente sesión.

El audio puede ser ordenado por correo, escuchado en línea en el audio real de la transmisión, o descargado a su computadora en formato MP3 o RA para reproducirse después. El material escrito para este tema está contenido en tres archivos en línea, los cuales pueden ser descargados, impresos y organizados en una carpeta de tres anillos. Para hacer más fácil el montaje de la carpeta, asegúrese de imprimir los archivos en un papel con tres orificios.

Nos gustaría enfatizar qué, aunque las grabaciones y el material escrito pueden ser de gran ayuda, es esencial para practicantes budistas serios, encontrar y estudiar directamente con un Maestro calificado que pueda dar la guía necesaria y las instrucciones personales del linaje.

En estas enseñanzas, la sabiduría de los Seres Iluminados ha sido transmitida en un linaje ininterrumpido a usted. Que usted tome estas enseñanzas y las ponga en práctica en su vida para beneficiar a todos. ¡Que toda la bondad crezca y se extienda en todas las direcciones ahora mismo!

The Asian Classics Institute
Práctica I: El mandala de los Pasos a la iluminación

Plan de estudios

Las lecturas son extraídas de Preparación para tantra: La montaña de bendiciones. El texto raíz fue escrito por Je Tsongkapa Lobsang Drakpa (1357-1419), y el comentario por Pabonka Rinpoche (1878-1941).

Lectura Uno

Tema: La fuente de toda mi bondad

Lectura Dos

Tema: Obteniendo la esencia de la vida

Lectura Tres

Tema: Pasos para aquellos de mediana y gran capacidad

Asian Classics Institute

Práctica I: El Mandala de los pasos a la iluminación (*Lam Rim*)

Lectura Uno

La siguiente lectura es extraída de Preparación para tantra: La montaña de bendiciones. El texto raíz fue escrito por Je Tsongkapa Lobsang Drakpa (1357-1419), y el comentario por Pabongka Rinpoche (1878-1941). Este libro fue traducido por Khen Rinpoche Gueshe Lobsang Tharchin (1921-2004) y Gueshe Michael Roach (1952-), quien también escribió las siguientes secciones introductorias.

PRÓLOGO

Antes de que comience este pequeño libro, decida su motivación para leerlo. Piense,

Quiero alcanzar la iluminación lo más pronto posible, quiero alcanzarla en esta misma vida, y cuando lo haga, liberaré a todo ser vivo de todo dolor de la existencia sufriente que todos vivimos ahora. Entonces, llevaré a todos estos seres muy alto, hasta el nivel de un Buda, el cual es el estado supremo de felicidad. Es por esto que voy a leer este libro, que muestra todos los pasos a la iluminación.

Tómese un momento ahora antes de seguir, asegúrese que tiene esta motivación.

Este pequeño libro cubre absolutamente todo lo que el Buda alguna vez enseñó. En Tíbet, tenemos cientos de grandes volúmenes de las propias enseñanzas de Buda traducidas al tibetano del sánscrito, el idioma de la antigua India, y este pequeño libro las cubre todas.

Todos los grandes libros antiguos de Budismo tienen una sola meta, y esa es enseñar como cualquiera de nosotros puede alcanzar el estado de perfecta iluminación. Nos dicen todo lo que tenemos que hacer: cómo alcanzar la meta, cómo practicar, y cómo aprender. Nos enseñan cómo empezar, nos enseñan

cómo terminar; todo lo que necesitamos está en esos libros.

Hace quinientos años en el Tíbet, vino un gran monje y maestro, cuyo nombre era el Tsongkapa el Grande. Él tomó estos volúmenes antiguos y los organizó en un tipo de libro llamado Lam Rim que significa «Pasos en el camino a la iluminación». Aquí, estableció los pasos que cualquiera de nosotros puede recorrer, uno por uno en el orden apropiado, si realmente queremos alcanzar la iluminación. Él cuidadosamente presentó los pasos claramente y de manera sencilla, cubriendo aún así todo lo que se tiene que hacer, mientras comenzamos el camino y viajamos a lo largo de él y finalmente alcanzamos la meta.

El pequeño libro aquí, se llama *La fuente de toda mi bondad*, es la esencia absoluta de todos los *Lam Rims*, de todos los libros de los Pasos a la iluminación. Este texto fue escrito por el mismo Tsongkapa, y es nombrado por las líneas de apertura, las cuales dicen: «La fuente de toda mi bondad es mi bondadoso Lama, mi Señor.»

En las enseñanzas acerca de los pasos, esta obra también se conoce por otro nombre, algo así como un nombre secreto, el cual es *Suplicando por una montaña de bendiciones*. La palabra «bendición» aquí, se refiere a las bendiciones de todos los Budas del universo. «Montaña» viene de una palabra tibetana que significa un gran montón, una gran masa de cosas agrupadas en un lugar. La palabra «suplicando», pretende mostrar la gran necesidad y el gran deseo que tenemos de estas bendiciones.

Cuando recitamos esta obra en voz alta, entonces, es como si estuviéramos suplicando a los Budas para que nos concedan sus bendiciones, para ayudarnos a alcanzar todo desde el principio hasta la iluminación final. Les estamos pidiendo que nos ayuden a alcanzar todos los distintos caminos, todos los diferentes niveles de conocimiento; les estamos pidiendo el poder de sus bendiciones, les estamos suplicando que nos ayuden.

¿A quién le estamos pidiendo ayuda? Normalmente cuando hacemos la Ceremonia secreta de la décima, empezamos con la Práctica de los seis, seguida por Mil ángeles, justo después de que empezamos esta *Fuente de toda mi bondad*. Por lo tanto, aún tenemos frente a nosotros a los mismos seres sagrados que estaban allí durante los Mil ángeles.

Sentado en el centro, suspendido en el aire frente a nosotros, está Tsongkapa.

Dentro de su corazón está Voz Gentil, o Manjushri, quien es la imagen de toda la sabiduría de los Budas. En el corazón de Voz Gentil, está otro ser sagrado, Vajradhara –él es el Guardián del Diamante o el Buda de las enseñanzas secretas. Su cuerpo es azul, y dentro de su propio corazón, está la letra en sánscrito *huung*. Esta letra está marcada con otra letra, *mam*.

A la derecha de Tsongkapa está su discípulo Gyaltsab Je, cuyo nombre completo es Gyaltsab Darma Rinchen. Dentro del corazón de este discípulo, está Ojos Amorosos, cuyo nombre en sánscrito es Avalokiteshvara, y quien es la personificación del amor de todos los Budas. Dentro del corazón de Ojos Amorosos, está otra vez el Guardián del Diamante, y dentro de su corazón, la letra *huung*, marcada con un *mam*.

Al otro lado, a la izquierda de Tsongkapa, está su discípulo Kedrup Je, cuyo nombre completo es Kedrup Je Gelek Pelsang. Dentro de su corazón, está el Portador del Diamante o Vajrapani, y en el corazón del Portador, está el Guardián del Diamante. Dentro del corazón del Guardián del Diamante, está la letra *huung*, marcada con un *mam*.

Todos estos seres están sentados en el aire frente a usted y a ellos es a quien les pide ayuda, para que le otorguen todo tipo de conocimiento, desde el comienzo del camino hasta la iluminación final.

Ahora quiero que piense en algo. ¿Cuál es la diferencia entre un Buda y nosotros? ¿Qué es lo que hace a un Buda diferente de nosotros? ¿Y qué hay acerca de usted, usted mismo? Usted está intentando alcanzar el estado de un Buda, pero, ¿cuál es la diferencia entre todos estos Budas, y usted? Esta es una pregunta que debe examinar, y después, la respuesta vendrá a usted.

¿Qué son los Budas? En primer lugar, los lugares donde viven es un paraíso, un paraíso puro. Los paraísos donde los Budas viven, son completamente puros, son puros por su propia naturaleza y no hay una sola cosa en ellos que no sea pura.

Dentro de ellos también los Budas son puros. Ellos no tienen obstáculos internos en lo absoluto, no hay malas acciones almacenadas en ellos, ningún problema de ningún tipo. No tienen ninguno de los problemas causados por cualquiera de los cuatro elementos del mundo físico, ni a su alrededor ni dentro de ellos. No tienen ninguna enfermedad, no envejecen, ni mueren.

Ellos ni siquiera tienen una palabra para estas cosas. Es por esto que sus paraísos tienen nombres como «Cielo del goce», ya que viven en la felicidad más alta que existe.

Cuando pensamos acerca de nuestras propias vidas, entonces podemos ver la gran diferencia entre los Budas y nosotros. En un sentido, somos muy afortunados; todos hemos tenido la misma gran fortuna de haber nacido como ser humano, y podemos experimentar esa pequeña cantidad de felicidad que los humanos a veces experimentan. Y así, algunas veces pensamos que somos felices.

Pero aun así tenemos problemas, muchos problemas. Tenemos problemas en todo nuestro alrededor y tenemos problemas dentro de nosotros. Tenemos problemas que vienen con la propia naturaleza del tipo de vida que vivimos. Los Budas no tienen estos problemas.

Intente pensar acerca de esta diferencia entre los Budas y usted. ¿Por qué obtuvo este libro?, ¿por qué va a leer este libro? El propósito principal es alcanzar la iluminación para obtener el estado de felicidad más alto que existe. Y para llegar allí, debe escapar de todos los sufrimientos que vienen con nuestro tipo de vida presente.

Para lograr todo esto, va a tener que seguir algún tipo de práctica. Va a tener que subir a través de ciertos niveles, ciertos caminos, uno por uno a través de muchos pasos diferentes. Alcanzará cada paso practicando y para poder practicar, debe aprender qué practicar. Si nunca aprende qué hacer, nunca podrá lograrlo.

Con este pequeño libro aprenderá qué hacer. Pero esto es sólo una preparación para algo más.

En términos generales, este libro es todo lo que usted necesita. Si esto es todo lo que aprende, y si practica lo aprendió aquí, entonces alcanzará la iluminación. Pero le tomará mucho tiempo hacerlo si se limita a este camino, al camino de las enseñanzas abiertas del Buda. Tomará mucho, mucho tiempo.

Pero usted desea la iluminación, la necesita y la necesita ahora. ¿Por qué? Por la razón por la cual está leyendo este libro, el objetivo de estudiar estas cosas y alcanzar estas metas es ayudar a todos y cada uno de los seres vivos. Todos ellos han sido su propia madre, y el propósito de todo esto, es ayudarlos.

En este momento, están sufriendo por la misma naturaleza de la vida que

vivimos. La mayoría de ellos están viviendo en los tres tipos de nacimientos inferiores. Incluso aquellos que viven en uno de los tipos de nacimiento superiores, están sufriendo también por la misma naturaleza de las cosas, tienen algún tipo de dolor todo el tiempo. Su meta es salvarlos de este dolor, su meta es ayudarlos a alcanzar la iluminación, la cual es felicidad absoluta. Esta es la razón por la cual usted está estudiando, y la razón por la cual está practicando.

Si sólo usa el camino de las enseñanzas abiertas, tomará un largo tiempo alcanzar la meta. Pero usted quiere la meta ahora, desea alcanzarla rápidamente, porque estos seres vivos a su alrededor, todos quienes han sido su madre durante alguna vida en el pasado, están sufriendo en este tipo de existencia. No puede soportar que su dolor continúe, no puede dejarlos seguir sufriendo tanto tiempo.

Y así los liberará, y los liberará rápidamente, ahora. Pero, ¿acaso hay una manera de hacerlo tan rápido? La respuesta es sí, hay una manera, un camino que funciona más rápido que cualquier otro, un camino que es muy profundo, poderoso y sagrado. Este es el camino tántrico, el camino secreto de la Reina del Diamante: Vajra Yogini.

Para practicar este camino, debe recibir iniciación para entrar en él, y después debe recibir sus enseñanzas. Pero antes de poder hacer esto, se le debe otorgar otra iniciación, una que le capacitará para estudiar y seguir su camino. Existen cuatro grandes grupos de enseñanzas secretas y para estar calificado para practicar el camino de este ángel, se le debe otorgar una iniciación que pertenece al grupo llamado el «insuperable». Por lo tanto, lo más importante que tiene que hacer primero, es buscar una iniciación dentro del grupo «insuperable».

Según la tradición de la Reina del Diamante, la mejor iniciación que lo prepara a usted mismo para su iniciación y el camino, es la llamada «Unión de las Esferas» o Chakrasamvara. Sin embargo, existen otras iniciaciones del grupo insuperable que también puede buscar si no puede obtener esta; por ejemplo, hay una iniciación de un ser conocido como «El Aterrador» o Bhairava, la cual es mucho más corta y fácil que la de la Unión de las Esferas, y aun así, le califica para tomar su iniciación más adelante.

Existe otro paso que usted también debe dar antes de buscar su iniciación. Cuando va a una universidad a tomar una licenciatura avanzada, o cualquier licenciatura, debe primero ingresar a la universidad. Luego va a las clases, hace su estudio, y finalmente después de algunos años completará todos los

requerimientos y logrará su meta. Para alcanzar la meta, es muy importante que estudie y aprenda de manera continua. Pero para estudiar y aprender, primero tiene que haber entrado a la universidad.

Aquí es todo igual. Lo primero que hay que hacer, es obtener la entrada al grupo insuperable de las enseñanzas secretas de Buda. Para entrar a estas enseñanzas, hay que pasar por la puerta, y esta es la iniciación. La iniciación es la puerta.

Cuando usted toma la iniciación, se compromete a un número de votos. Mantener estos votos es como hacer sus estudios de manera constante una vez que se le ha permitido entrar a la universidad. En una escuela tiene que aprender qué estudiar, y después, tiene que mantener un horario regular de estudios. Aquí en las enseñanzas secretas, los votos que usted tomó cuando recibió su iniciación son lo que tiene que estudiar: esto es lo que tiene que mantener cada día de manera regular.

Para mantener los votos, tiene que aprender todo acerca de ellos. Por esta razón, es esencial que después de su primera iniciación, estudie detalladamente los votos secretos, junto con los votos regulares de moralidad y los votos de bodhisattva. La función misma de estos votos, el resultado de estos votos, es muy simple. *Si los mantiene, producen la iluminación en usted.*

Aparte de esta función principal, mantener estos votos tiene otro efecto también. A corto plazo —es decir, mientras usted está en el camino, desde el comienzo hasta el día en que logre la meta suprema— lo ayudan, lo mantienen, lo protegen. Lo hacen más dulce y más dulce, más y más puro, cada día que los conserva. Todo acerca de usted mejora; la manera cómo actúa, cómo piensa, cada vez más elevada, día a día, mes a mes.

Los votos entonces, son su querido aliado, los votos son su devoto compañero. Los votos no son un tipo de castigo; el Lama no viene al lugar sagrado de la iniciación y le dice: «Bueno ahora que ha obtenido la iniciación, aquí tiene algunos votos que cumplir como castigo.» Debe entender el inmenso bien que hacen los votos por usted, y debe aprender lo que son.

Una vez aprendidos los votos, debe mantenerlos como su práctica diaria. Debe alcanzar un punto en donde, cuando mire hacia atrás, pueda ver el progreso, pueda decirse a usted mismo, «Hace algunos años, yo solía actuar así, tenía cierta actitud, ciertas maneras de comportarme, las limitaciones de mi conocimiento eran tales, y mi habilidad también era así. Ahora todas han cambiado para bien. Incluso en los últimos dos años he cambiado; no, incluso

en el último año he cambiado». Usted debe ser capaz de ver por sí mismo, debe ser capaz de juzgar por sí mismo, si usted está manteniendo los votos y cómo esto cambia todo acerca de usted.

Así que estamos trabajando principalmente para el día en el que podamos recibir iniciación en la práctica de la Reina del Diamante. Esto nos permitirá recibir sus enseñanzas y luego llevarlas a cabo. Para hacer esto, tendremos primero que buscar cualquiera de las iniciaciones preliminares en las enseñanzas secretas del grupo insuperable, el grupo más alto de las enseñanzas secretas.

Una persona que busca que le otorguen una iniciación a este grupo más alto, deberá ser el más alto, en el sentido de que esté altamente calificado para recibir la iniciación. Llegar a estar altamente calificado, es algo que usted debe hacer en etapas apropiadas, en ciertos pasos, uno por uno.

Arriba le pedí que pensara acerca de que es lo que hace a los Budas diferentes a nosotros. Sin embargo, al principio, todos los seres que son Budas ahora, eran justo igual a como somos nosotros ahora. Ellos vivieron el mismo tipo de vida sufriente que nosotros vivimos actualmente, y ellos lo hicieron durante millones y millones de años, durante muchas, muchas vidas.

Sin embargo, en cierto punto estos seres fueron capaces de lograr una excelente vida como humanos; el mismo tipo de vida que usted tiene ahora. Dentro de esa vida humana, también fueron capaces de encontrar a un excelente maestro espiritual. Él o ella les dieron un entrenamiento apropiado y las iniciaciones necesarias; y como resultado, estos seres empezaron a mejorar cada vez más. Finalmente lograron la iluminación; fueron capaces de detener todos los problemas dentro y fuera de ellos, por completo. Si fueron capaces de practicar y lograr esta meta, entonces, ¿por qué usted no podría? ¿Por qué no?

Y así, es posible para usted convertirse en alguien altamente calificado, calificado para un grado insuperable, para tomar una de las iniciaciones del grupo insuperable de las enseñanzas secretas. Para estar calificado para tomar esta iniciación, para ser un practicante altamente calificado en este sentido, significa que debe ser un practicante de lo que llamamos el *Mahayana*: El Gran Camino. Esto es debido a que todas las enseñanzas secretas también pertenecen al gran camino; son de hecho las enseñanzas y prácticas más altas del gran camino. Usted también tendrá que ser un practicante insuperable del gran camino. Pero, ¿cómo se llega a este punto?

Primero, debe prepararse con lo que llamamos la práctica «compartida». La palabra «compartida», significa que esta práctica preliminar es compartida por el camino de las enseñanzas abiertas, el gran camino y el camino de las enseñanzas secretas. Es una práctica que los tres caminos comparten en común.

Suponga que está planeando construir un edificio muy alto, un edificio con muchos pisos. Lo más importante por hacer primero, es construir un buen cimiento, una base muy fuerte. Si los cimientos son fuertes, entonces podrá construir tantos pisos como usted quiera sobre ellos.

Este pequeño libro que tiene aquí—*Suplicando por una montaña de bendiciones*, completa con el comentario del gran Pabongka Rinpoche —presenta esta base, le muestra la práctica que es compartida por los tres caminos, la cual lo preparará para la iniciación en las enseñanzas secretas. Esta es la base sobre la cual usted construirá su gran casa elevada.

Piénselo y siéntase feliz. Alégrese ahora de lo que está por hacer. Debe darse cuenta de lo preciada que es esta oportunidad que tiene en sus manos en este preciso momento, este buen momento. Lea, aprenda e intente no olvidar, trate de recordar lo que aprende en este pequeño libro y entonces intente ponerlo en práctica en su vida diaria, de manera regular.

Para cuando termine este libro, usted deberá ser una persona diferente. La persona que toma este libro para empezar a leerlo y la persona que lo guarda después de terminar la última hoja, deberán ser personas totalmente diferentes en su interior. Debe cambiar: debe cambiar la manera que piensa, debe cambiar lo que sabe, la manera cómo se comporta durante el día, todo acerca de usted. Intente cambiarse a sí mismo, sí lo hace, entonces logrará obtener el resultado de leer este libro, de tomarlo y de adentrarse en lo que representa.

Khen Rinpoche Gueshe Lobsang Tharchin
Khen Rinpoche Gueshe Lobsang Tharchin
Abad Emérito, Sera Mey Monasterio Tibetano Abad,
Rashi Gempil Ling Kalmuk Templo Budista
Freewood Acres Howell, Nueva Jersey, E.U.
Abad

Día de Je Tsongkapa
Diciembre 27, 1994

ACERCA DE LOS AUTORES

TSONGKAPA (1357-1419), también conocido como Je Rinpoche Lobsang

Drakpa, fue quizás el mayor comentador en los 2,500 años de historia del Budismo. Él nació en el distrito de Tsongka al este del Tíbet y tomó sus primeros votos a una temprana edad. En su adolescencia, ya había dominado gran parte de las enseñanzas del Budismo y fue enviado por sus tutores a las grandes universidades monásticas del Tíbet central. Aquí, él estudió bajo la tutela de los principales eruditos budistas de su tiempo. Se dice además, que él también experimentó visiones místicas en las que conoció y aprendió de diferentes formas del mismo Buda.

Los 18 volúmenes de las obras recopiladas de Tsongkapa, contienen comentarios elocuentes e incisivos sobre prácticamente todos los clásicos importantes del Budismo antiguo, así como sus famosos tratados de los «Pasos en el camino a el estado de un Buda». Sus estudiantes, que incluían al primer Dalai Lama del Tíbet, contribuyeron con cientos de sus propias exposiciones de filosofía y práctica budista.

Tsongkapa fundó los Tres Grandes monasterios del Tíbet, donde por costumbre, alrededor de 25,000 monjes estudiaron las escrituras del Budismo durante siglos. Él también instituyó el gran festival Monlam, un periodo de celebraciones y estudios religiosos para toda la nación del Tíbet. Tsongkapa falleció a la edad de 62, en Ganden, su monasterio de residencia en Lhasa, la capital del Tíbet.

PABONGKA RINPOCHE (1878-1941), también conocido como Jampa Tenzin Trinley Gyatso, nació en una familia importante en el estado de Tsang en el centro-norte del Tibet. De niño, entró a la Casa Gyalrong de Sera Mey, uno de los colegios de la gran Universidad Monástica Sera y alcanzó el rango de *Gueshe*, o maestro en filosofía budista. Sus poderosas enseñanzas públicas pronto lo convirtieron en una figura espiritual de su época y sus obras recopiladas de

todas las facetas del pensamiento y la práctica budista, incluyen 15 volúmenes. Su alumno más famoso fue Kyabje Trijang Rinpoche (1901-1981), el tutor subalterno del actual Dalai Lama. Pabongka Rinpoche falleció a la edad de 63 años en el distrito de Hloka al sur del Tíbet.

KHEN RINPOCHE, GUESHE LOBSANG THARCHIN (1921-2004), nació en Lhasa y desde niño entró a la Casa Gyalrong de Sera Mey. Estudió bajo la tutela de ambos, Pabongka Rinpoche y Kyabje Trijang Rinpoche; y después de un curso riguroso de 25 años en los clásicos budistas, se le otorgó el más alto rango de *Gueshe*. Se graduó de la Universidad Tántrica de Gyumey en Lhasa, en el año 1958 con el cargo de administrador.

Desde 1959, Khen Rinpoche enseñó filosofía budista a varias instituciones en Asia y en los Estados Unidos, y en 1975 completó sus estudios de inglés en la Universidad de Georgetown. Por más de 20 años, fue el abad de Rashi Gempil Ling, un templo mongol Kalmuk en Nueva Jersey. Él también fue el fundador de los centros Mahayana Sutra y Tantra de Nueva Jersey y Washington D.C., y autor de numerosas traducciones de los textos budistas principales.

En 1977, Khen Rinpoche dirigió el desarrollo del primer procesador de palabras tibetanas computarizado y sirvió como el jefe editor de *Asian Classics Institute Project (ACIP)*, un esfuerzo internacional para preservar la literatura importante de Asia en formato digital. Él fue pieza clave en el restablecimiento de la Universidad Monástica de Sera Mey, uno de los monasterios budistas más grandes del mundo, donde sostuvo la posición de abad emérito y director vitalicio.

MICHAEL PHILLIP ROACH (b. 1952) recibió la medalla escolar presidencial de Richard Nixon en la Casa Blanca en 1970, graduado con honores de la Universidad de Princeton en 1975. Estudió en la biblioteca del gobierno del Tíbet bajo los auspicios de la escuela Woodrow Wilson School of International Affairs y después, por más de 15 años bajo la tutela de Gueshe Tarchin en Rashi Gempli Ling. También, obteniendo el grado de *Gueshe* en la Universidad Monástica de Sera Mey. Fue empleado en la industria de diamantes en Nueva York y ha estado activo en la restauración de Sera Mey donde fue ordenado como monje en 1983. Gueshe Michael Roach es el director espiritual de ACIP, Diamond Mountain y Asian Classics Institute, una escuela de entrenamiento para traductores y maestros ubicada en Manhattan.

Aquí daré un breve recuento de una maravillosa enseñanza impartida por el Único, el Señor del Mundo Secreto, el Salvador de sus Seguidores y el Protector del Diamante: Pabongka Rinpoche, cuya bondad es incomparable.

Su enseñanza fue una clarificación profunda de la única vía rápida usada por cada uno de todos los Victoriosos del pasado, presente y futuro para alcanzar las metas más altas; los Pasos en el camino a el estado de un Buda, su misma esencia destilada; el néctar interno de las instrucciones impartidas por nuestro Padre, el Señor; y el elixir supremo extraído de las palabras más altas, la voz de aquellos que están iluminados: es decir, la obra que conocemos como la Fuente de toda mi bondad, también llamada Suplicando por una montaña de bendiciones.

ཐོག་མར་རྗེ་ཉིད་ནས་དབུ་བསྐྱེལ་གྱིས་ཤེར་སྣིང་དང་སིང་གདོང་བསྐྱོག་པ་ནས། བདེ་
ལགས་ཤག་ཅས་པའ་བར་སྐྱེ་ལྟར་དང་།

Cuando comenzó a enseñar, el Señor mismo nos guio en la recitación de la Esencia de la sabiduría, y después la oración de Simhamukhi– el Ángel con Rostro de León de la parte en la que nos protegemos de cualquier mal que pudiera interrumpir la enseñanza, hasta las palabras «Que la bondad venga a mí», en la forma como usualmente lo hacemos.

ཡང་རེ་རེ་བཞིན་དབུ་བསྐྱེལ་ཏེ། ལུན་ཚོགས་དགེ་ལེགས། བྱམས་པ་ཐོགས་མེད།
འཇམ་དབྱངས་ཡོད་མེད། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ། བཤད་སྐྱབ་གདམས་པའི། གངས་
ཅན་ཤིང་ཏའི། རྒྱབས་གསུམ་ཀུན་འདུས། རབ་འབྱམས་གསུང་རབ། རྐྱེ་བ་ཀུན་ཏུ་
རྣམས་སྐྱོ་ག་རེ་ལྟན་དུ་གསུངས།

Entonces, en turnos, tomamos la dirección pronunciando al unísono los varios versos que incluyen estas palabras «Virtudes perfeccionadas finalmente», «El Amoroso, Avalokiteshvara con Asanga», «Voz Gentil, Manjushri con aquel quien destruyó los extremos de ser y de no ser», «Fundador de la Tierra de las Nieves», «Los tres lugares de refugio en uno», «Las constelaciones de las palabras más altas» y «En todas mis vidas».

དབུ་མཛེད་ཀྱིས་བསྐྱེད་ནས་མཐུན་ས་གཞི་སྟོན་བྱུགས། མདུན་གྱི་ནམ་མཁའ་མེད་

ཁྱི། ཡུལ་བྱང་མཁུན་བཟེའི་ཁུ་འཛིན། ཨི་དམ་གྱུ་རུ་བཅས་དང།

En dirección al norte entonces el número de pasos, quien nos guio en la ejecución del mandala comenzando con «La gran tierra, cubierta de olor a incienso,» y así hasta «Encima del trono de león en el espacio frente a mí», así como «esponjas del cielo, hechas del conocimiento y amor más excelentes», junto con las líneas que comienzan con idam gurú.

ཡང་དོན་འཆང་མཚོག་ནས་དབུ་བསྐྱེད་གནང་སྟེ། སངས་རྒྱལ་ཚེས་ཚོགས་ལན་

གསུམ་སྟེན་གསུངས་དང། དེ་ནས། ལྷ་དང་ལྷ་མིན་སོགས་དང། ལྷ་ཡི་སྐད་དང་

སོགས་སྟོོག་རེ་རེ་རྗེ་ཉིད་ནས་གནང་བའི་མཐར།

La dirección regresó al Protector del Diamante, quien se dignó a dirigirnos tres veces a través de la oración para tomar refugio y desarrollar el deseo por la iluminación, aquella que incluye las palabras: «Al Buda, el Dharma y la Sangha». Aquí, finalmente el Señor mismo, pronunció los versos conteniendo las líneas «seres de placer y aquellos similares», junto con «En el lenguaje de los seres de placer» y el resto.

LOS PRELIMINARES

I. ¿Por qué los pasos?

འོ་ལགས་སོ། དེ་ཡང་ནི་རྗེ་སྐད་དུ་ཁམས་གསུམ་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་

གསུངས་ལས། དལ་བའི་རྟེན་འདི་ཡིད་བཞིན་ནོར་ལས་ལྷག་ །ཅེས་སོགས་འདྲིན་

པར་མཛེད་དེ། ཐར་འདོད་བྱེད་ཀྱང་དེ་བཞིན་བསྐྱེད་འཚལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་

ལྟར། རང་ཅག་རྣམས་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་ད་ལྟ་ཕན་ཆད་ལ་འགྲོ་བ་རིགས་དུག་

ཏུ་སྐྱེ་བ་འདི་མ་སྤངས་བྱ་བ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པར།

«Y así comenzamos», dijo el Lama.

Permítanme recordarles, él dijo, de aquellas líneas del Rey del Dharma de

todos los tres reinos –Tsongkapa el Grande; las que mencionan «La vida de ocio espiritual, máspreciada que una joya que te puede otorgar todo aquello que desee». El estribillo a través de estos versos se lee: Usted y yo hemos vivido en este ciclo de sufrimiento por siempre y no existe una sola forma de vida, en cualquiera de los seis reinos de dolor, que no hayas ya vivido.

འཕྲུལ་གྱི་བདེ་བ་དང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་སྣ་ཚོགས་པ་རྒྱུང་སྟེ་སྲིད་ཅི་ནས་མནར་མེད་གྱི་བར་
འབྲུམས་འབྲུམས་ནས་བསྐྱེད་ཀྱང་སྟོང་པོ་གང་ཡང་མ་ལོན་པར་དོན་མེད་སྟོང་ཟད་དུ་
ཤོར་ནས་ད་དུང་ཡང་ཁམས་གསུམ་གྱི་འཁོར་བའི་ནང་དུ་འཁོར་དང་འཁོར་ངེས་པ་
འདི་ག་ཡིན།

En estas vidas hemos sufrido y disfrutado un placer corto ocasional; vagando sin rumbo de aquel nivel alto llamado la «Cumbre de Existencia», luego hacia el infierno más bajo, «Tormento Sin Descanso», y de regreso una y otra vez. Hemos vivido de esta manera desde tiempos sin principio y aun así no hemos obtenido ningún significado, el tiempo se ha escurrido de manera inútil, sin sentido, vacío. Y así seguimos aquí, circulando de arriba a abajo en los tres reinos de la rueda de la vida y seguros de continuar la ronda.

སྟོན་ཆད་ང་རང་ཚོ་སྐྱབས་ལེགས་གྱི་དབང་གིས་ཐང་འགའ་ཅམ་ལ་སྤྲུམ་དགོན་
མཚོག་གི་སྐྱུགས་རྗེས་བབྱངས་ཏེ་ལས་བབྱང་པོ་སྟོབས་ལྡན་འགའ་བསགས་པའི་མཐུ་
ལས་ད་ལྟ་མི་ཁོམ་པའི་སྟོན་དང་བྲལ་བའི་དལ་འབྱོར་གྱི་ཉིན་བབྱང་པོ་འདི་ལན་ཅིག་
ཅམ་རྟེན་པ་རེད་མོད་དེ།

En cierto punto en días pasados, usted y yo, a través de la buena suerte de momentos breves bajo el cuidado de un Lama, o las Tres Joyas, fuimos capaces de acumular un poco de karma puro y poderoso. La fuerza de este karma, lo tengo que admitir, nos ha permitido ganar, sólo por esta vez, esta vida presente que disfrutamos –llena de diversos ocios y fortunas, libre de los

problemas que vienen cuando carecemos de las condiciones que nos permiten una práctica espiritual apropiada.

ད་རེས་ལུས་ཏེན་དང་། ལྷ་མ་དང་། ཚོས་སོགས་མཐུན་ཏེན་ཐམས་ཅད་འཇོམས་ཏེ།
ཚོས་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་རང་ལག་ན་ཡོད་པའི་དུས་འདིར་སྐྱེ་བ་གཏན་གྱི་འདུན་མ་སྐྱབ་
སྐྱབ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན།

Yo admitiré también que todo lo que necesitamos se ha juntado para nosotros esta vez: tenemos un Lama, tenemos algo de Dharma para practicar, tenemos todas las condiciones favorables que necesitamos. Y así, la capacidad de seguir un camino espiritual, es algo que sostenemos con ambas manos. Sin embargo, supongamos que fracasamos, supongamos que nos encontramos incapaces de lograr la meta suprema de las vidas infinitas que hemos llevado.

སྐྱར་ཡང་མི་ཁོམ་པའི་གནས་སུ་ལྷུང་བར་འགྱུར་བ་ལ་ཐེ་ཚོམ་མེད། དེ་ལྟར་ལྷུང་ན་
མི་ཁོམ་པའི་གནས་ངན་ག་འདྲ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེས་ཀྱང་སྐྱབ་བསྐྱལ་ཁོ་ན་ལས་མ་འདས་
ཤིང་།

Más allá de cualquier duda, caeremos de regreso a los nacimientos donde no tenemos ninguna oportunidad de Dharma. Y cuando caemos, no importa donde caemos, donde sea que caigamos en un nacimiento sin Dharma, nuestra vida no será nada más que dolor.

ཕྱིན་ཆད་མི་ཁོམ་པའི་སྐྱེ་བ་བསྐྱོག་པའི་ཐབས་ནི་ད་རེས་ཚོས་རྣམ་དག་ཅིག་བསྐྱབ་པ་
ལས་ལྷག་པ་བྱར་མེད་ལ། ཚོས་དེ་ཡང་ད་ལྟ་ཉིད་ནས་མ་བསྐྱབས་ན། རང་ཉིད་འཆི་
བར་ངེས་ཤིང་ནམ་འཆི་ཆ་མེད་པ་དང་། འཆི་བའི་འོག་ཏུ་རི་ལྟར་འགྱུར་སྐྱམ་ན།

La manera de evitar tomar otro nacimiento donde no tengamos oportunidad para el Dharma, es practicar el Dharma ahora de la manera más pura; no hay mejor manera en absoluto. Y nuestra práctica debe empezar en este minuto; usted morirá, debe morir, morirá con certeza, pero no tiene idea de cuándo. Y, ¿qué sucederá después de eso?

བདེ་འགོ་དང་ངན་འགོ་སོ་སོར་འཕེན་པས། ཚེས་མ་འགྲུབ་པར་ད་ལྟོའི་བྱེད་སྤྲངས་ངན་པ་
འདི་གའི་སྐྱུས་ནས་ཤི་ན་སྤྱི་མར་ངན་སོང་རང་དུ་འགོ་བལས་འོས་མེད་པས།

Lo que hacemos ahora decide a donde iremos despues: si hacemos el bien, nos lanzará hacia uno de los mejores nacimientos; si hacemos el mal, nos arrojará a un nacimiento de miseria. Entonces, supongamos que fallamos en practicar; supongamos que morimos en medio de nuestro modo maligno de vida actual. Entonces, lo apropiado es que vayamos justo a donde pertenecemos: a estos mismos nacimientos de miseria.

རི་ཞིག་ངན་འགོའི་སྐྱེ་བ་བརྗོད་པའི་སྤྲད་དུ་དཀོན་མཚོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགོ་
ཞིང་། རྗོན་བྱས་ཀྱི་སྤྱིག་པ་ལ་གཉེན་པོ་སྟོབས་བཞིའི་སྐོན་ས་བཤགས་བསྐྱམས་
ཤུགས་བྲག་དང་། དགོ་མི་དགོའི་སྤང་དོར་སྤྲ་ཞིང་སྤྲ་བ་ལ་འབད།

Entonces, debemos tomar refugio en las Tres Joyas a corto plazo para evitar un nacimiento en los reinos inferiores. Debemos también abrirnos, admitir las cosas malas que hemos hecho, y restringirnos en el futuro. Para hacer esto, debemos usar con fortaleza y sinceridad, las cuatro fuerzas para contrarrestar el poder del mal. Debemos también esforzarnos mucho en hacer incluso la virtud más pequeña y renunciar al más mínimo daño que cometamos en contra de otros.

དེའི་སྤྲད་དུ་ལམ་ལྷག་པའི་བསྐྱབས་པ་གསུམ་ཉམས་སུ་སྤངས་ན། རང་ཉིད་འཁོར་
བའི་འཇིགས་པ་མཐའ་དག་ལས་གྲོལ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་རང་གཅིག་ཕུ་འཁོར་
བལས་ཐར་བ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་མི་ཚོག་པར། སྟོབ་དཔོན་ཙུ་གོ་མིས།

Si además de todo esto somos capaces de seguir perfectamente el camino de los tres entrenamientos extraordinarios, entonces, nosotros mismos llegaremos a ser libres de cada uno de los miedos del círculo de sufrimiento. Pero no es suficiente si sólo usted es quién escapa del círculo, porque debemos recordar las palabras del Maestro Changragomi:

ཤིན་ཏུ་རྙེད་སྤེའི་རྩ་ཁམ་འགའ་ལྟ་སྐྱབས་ཀྱང་རང་ཉིད་ཟ།
ཤིན་ཏུ་སྐོམ་པས་གདུངས་པའང་ཚུ་ཞིག་རྙེད་ན་དགའ་མགུར་འབྱུང་།
འའདི་ན་སྐྱུས་བ་གཞན་དོན་བེད་པར་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ།

Incluso una vaca sabe cómo
Cuidarse a sí misma,
Comer algunos manojos de pasto
Que fácilmente encuentra;

Incluso la bestia puede beber alegremente
De un charco de agua que encuentra
Mientras la sed amarga la atormenta.

Pero piense ahora lo qué significa
Poner todo su corazón
Al cuidado de otros;

Esto es gloria,
Esto es un parque de placer,
Esto es supremo.

ཉི་མ་རྒྱབས་ཆེན་ཏུ་ཞོན་གྱུ་བ་སྣང་བྱེད་གང་ཡིན་དང་།
ཁྱུང་ལ་མི་རྩེག་ས་ཡིས་འཇིག་རྟེན་འདེགས་པ་གང་ཡིན་དེ།
རང་དོན་འགའ་མེད་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་འབྲས་སྟེ།
དེ་དག་འཇིག་རྟེན་པན་དང་བདེ་བའི་རོ་ལ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ།

El Sol
Se monta en su carruaje fantástico,
Vuela a través del cielo,
Ilumina todo el mundo.

La Tierra

Levanta sus poderosos brazos,

Lleva la carga,

Sostiene a toda la humanidad.

Y así es el camino
De aquellos grandes seres
Que nada desean
Para ellos mismos,

Sus vidas consagradas
A una sola canción:
El bienestar y la felicidad
De toda cosa viviente.

འཇིགས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤིང་སྟོབས་ཆེན་པོའི་སྣོན་སུ་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་དོན་བསྐྱབ་
སྟེ་དུད་འགྲོ་དང་བྱད་ཐོན་པ་ཞིག་བྱ་དགོས། དེ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་།

Debemos hacer lo que dicen los versos: debemos distinguirnos de los animales comunes, debemos encontrar el gran valor del corazón para lograr las metas de toda otra especie sintiente. Y existe una buena razón por la cual debemos hacerlo.

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རང་གི་ཕ་མ་ལན་གྲངས་བགྲང་ལས་འདས་པར་བྱེད་སྲོུང་བ་
ཤ་སྟག་ཡིན་ཅིང་། དེ་བྱས་པའི་དུས་སུ་དྲིན་ཆེན་པོའི་སྣོན་སུ་ཡང་ཡང་མ་བསྐྱུངས་
པ་མེད།

Toda criatura en el universo ha sido nuestro padre y ha sido nuestra madre, no sólo una vez, sino más veces de las que los números pueden contar. Y no hay una sola de ellas, que no nos haya bañado con profunda bondad, una y otra vez, cuando fueron nuestros padres.

དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་དྲིན་གཞུང་བསམ་པ་མེད་ན། ལྷུའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཚིགས་སུ་
བཅད་པ་ལས།

Supongamos entonces, que yo me olvidara de su bondad y que no pensara en retribuirlo. Esto sería verdaderamente una manera malvada de actuar, de una

persona sin conciencia, de alguien que no tiene vergüenza. Para los Versos de Drumsong, Rey de las Serpentinias, diga también:

།སྐྱུ་མཚོ་དང་ནི་རི་རབ་དང་།
།ས་རྒྱམས་བདག་གི་སྐྱུར་མིན་གྱི།
།བྱས་པ་མི་གཞོ་གང་ཡིན་པ།
།དེ་ནི་བདག་གི་སྐྱུར་ཆེན་ཡིན།
།ཞེས་དང་།

El mar no es mi problema,
Mi labor no son las montañas,
Mi trabajo no es la tierra,
Mi llamado es más bien estar atento
A nunca fallar en
Retribuir la bondad que me fue concedida.

གཞན་ཡང་།

།དྲིན་ལ་ལན་ཡོད་བཟང་པོ་སྟེ།
།དྲིན་གཞོ་མེད་པ་ངན་པ་ཡིན།

Una amabilidad devuelta es bondad,
Y maldad es bondad no retribuida.

།ཞེས་པ་ལྟར་མ་རབས་ཁྲིལ་མེད་གྱི་ལྷགས་ངན་པ་ཡིན་པས། རང་རེས་སེམས་ཅན་
གྱི་དྲིན་ལས་ད་ལྟ་ལྷུས་ཉེན་བཟང་པོ་རྒྱན་ཆད་རྙེད་སྐབས་འདིར་དྲིན་གཞོ་བ་དགོས།
དྲིན་ལན་བསབ་པའི་དུས་ཀྱང་ད་རེས་རང་གིས་ཚོས་ལྡན་གྱི་ལྷུས་ཉེན་ཕུན་སུམ་
ཚོགས་པ་རྙེད་པའི་དུས་འདིར་མགོ་འཇུགས་ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས་གྱི།

Piense: todo lo que tenemos ahora, desde este preciado cuerpo humano en adelante, ha llegado a través de la bondad de otros seres vivos. Y así, es ahora que debemos retribuirles. La retribución debe comenzar aquí, en estas circunstancias, mientras sea capaz, mientras tenga esta forma perfecta para la práctica del Dharma.

དེ་མིན་འདི་ནས་དོན་ཆེན་པོ་བསྐྱབ་རྒྱུ་མ་གྱུར་བར་སྣང་ལོག་ཏུ་ཤོར་ན། སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ། །རང་གིས་བདེ་འགྲོའི་རྟེན་རྙིང་པ་ཙམ་ཡང་དཀའ་བ་ཡོད།

Y si ahora no puedo lograr esta gran meta, si todo lo que he obtenido es desperdiciado, entonces no tiene mucho sentido afirmar que trabajo para cada ser viviente: es poco probable que incluso yo mismo sea capaz de alcanzar los reinos superiores de la vida sufriendo otra vez.

འོ་ན་དྲིན་རྗེ་ལྟར་གཟེ་སྟམ་ན། དྲིན་གཟེའི་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྷན་པ་དང་། སྐྱབ་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་གྱུ་འོ་སྟམ་དུ་བྱམས་པ་དང་སྣོང་རྗེ་ཤུགས་བྲག་ཏུ་བསྐྱེད་ཅིང་།

Entonces, ¿cuál es la manera de retribuir la bondad? Ninguna manera sería más alta que procurar que toda criatura viviente tenga toda la felicidad que existe y que toda criatura viviente esté libre de todo dolor existente. ¡Y lo haré! Eleve estos pensamientos de amor y compasión en su corazón, génere los ferocemente.

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྷན་པ་དང་སྐྱབ་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་དེ་ཡང་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པར་རང་ཉིད་གཅིག་ལུས་བྱེད་སྟམ་པའི་ཁྱུང་དུ་འབྱུང་བ་དགོས།

Y después, usted debe decidir asumir toda la carga sobre sí mismo: «No contaré con nadie más en este trabajo. Debo ser yo y sólo yo, quien traiga toda la felicidad a cada ser y libere a cada uno de todo dolor».

དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཡོད་པ་སངས་རྒྱས་ཉག་གཅིག་ལས་གཞན་སུ་ཡང་མི་འདུག། །སེམས་ཅན་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཞིག་ཐོབ་ན་དོན་གཉིས་སུ་སྐྱུ་མ་ཚོགས་པ་བརྟེན་ཏེ་རང་དོན་ཡང་མ་ཚང་བ་མེད་པ་ཞེས་ལ་འབྱུང་།

Y sin embargo, la capacidad para realizar esta noble labor ha sido solamente de un sólo ser: sólo de un Buda, no hay nadie más en absoluto que lo pueda hacer. Si por el sólo propósito de todas las demás criaturas vivientes, yo puedo alcanzar el estado de un Buda, entonces podré cumplir completamente las dos metas supremas y así, lograr todo lo que siempre he necesitado también.

གཞན་དུ་ན་ཉན་རང་དག་བཅོམ་པ་ཡིན་ཡང་རང་དོན་ཡོངས་སུ་མ་ཚོགས་ལ།
གཞན་དོན་ཡང་ཉི་ཚེ་བ་ཅམ་ལས་མིད།

Si este no es el camino que recorro– si en cambio logro un nirvana inferior y me convierto en uno de esos destructores del enemigo a quienes les llaman oyentes, o en un «Buda autodidacta», entonces no podré lograr todo lo que necesito y no podré lograr más que una sombra de lo que otros necesitan de mí.

དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཡོད་པ་སངས་རྒྱས་ཉག་གཅིག་ལས་གཞན་སུ་ཡང་མི་འདུག།
།སེམས་ཅན་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཞིག་ཐོབ་ན་དོན་གཉིས་ཡུན་སུམ་
ཚོགས་པ་བརྟེས་ཏེ་རང་དོན་ཡང་མ་ཚང་བ་མིད་པ་ཞར་ལ་འབྱུང་།

དུ་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་གསལ་འདེབས་པ་དང་། དམའ་མཐའང་སེམས་བསྐྱེད་
བཅོས་མ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ཕྱིས་ཟིན་པའི་སློ་ནས་གསན་དགོས་པ་ཡིན།

Y así debo alcanzar el estado de un Buda, Aquel que ha llegado a la meta final donde sus propias necesidades y las de otros están perfectamente satisfechas. Para hacerlo, debo saber cómo. Para saber cómo, debo aprender cómo. Empezaré con el Dharma de esta misma enseñanza y otras como ésta; Seguiré bien las instrucciones y llegaré al estado de un mismo Buda. Considere estos pensamientos para usted mismo ahora, mientras nuestra enseñanza comienza, ya que es el Deseo por el estado de un Buda del gran camino. Debe intentar,

por lo menos, imitar esta línea de pensamiento; incluso aunque no pueda hacerlo de forma verdadera, permita que estos pensamientos habiten en su corazón durante toda la enseñanza que está a punto de escuchar.

གསན་པར་བྱ་བའི་ཚོས་ནི། འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་བྱང་རྩ་སྤྲིང་རྒྱལ་
བའི་དཔེ་གནས་ཀྱི་ཡང་དགོན་བྲག་སང་གི་འདྲ་བའི་ཞོལ་དུ་བསྟན་འགྲོ་འབའ་ཞིག་
ལ་དགོངས་ནས་རྗེས་འཇུག་གི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་གདམས་པ་དོན་དང་ལྷན་པ་ཡོན་
ཏན་གཞིར་གྱུར་མའམ། བྱིན་རྒྱབས་སྤྲངས་ལྷུས་སུ་གངས་པའི་གཞུང་།

¿Y cuál es la enseñanza que vas a escuchar? Fue pronunciada por nuestro Gentil Salvador, por el Lama, el Gran Tsongkapa, en Yangon– la ermita del Victorioso. Esto sucedió en el monasterio de Radreng, situado hacia el norte, al pie de un gran peñasco de piedra con forma de boca de león.

El señor impartió estas instrucciones vitales a sus discípulos allí, actuando sólo por el bien de todos los seres vivos y la Palabra del Buda. El título del texto que pronunció, es la *Fuente de Toda Mi Bondad*; también es conocido con otro nombre, *Suplicando por una Montaña de Bendiciones*.

བྱང་རྒྱལ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་མགོ་བཤེས་གཉེན་བསྟན་རྒྱལ་ནས། མཇུག་མི་སློབ་པའི་
བྱང་འཇུག་གི་བར་མདོ་སྟགས་ཀུན་གྱི་གནད་ཚང་ལ་མ་ལོར་བ།

Esta es una obra del tipo que llamamos «Pasos hacia el estado de un Buda»; libros como este, contienen en sí todos y cada uno de los puntos cruciales en todas las enseñanzas abiertas y secretas de Budismo. Dichos libros presentan estos puntos sin el más mínimo error, desde el principio hasta el mismo final: desde encontrar y servir a un guía espiritual hasta la Unión secreta perfecta, donde ya no hay nada más que aprender.

རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྲིང་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྟུས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
ཚོས་ཀྱི་ཡང་རྩ་སྤྲིང་སྟེ་སྤྲོ་ན་མེད་པ་འདོམས་པར་མཇུང་པ་འདི་ཉིད་ཡིན་ཞིང་།

Estas enseñanzas sobre los Pasos, son la esencia pura de todo lo que los

རྩི་སྤྱོད་མཐོང་ཉམས་མཁུར་ལས།

།ལམ་མཚོག་གཉིས་ཀར་དགོས་པའི་བྱམ་མོང་ལས།

རྩི་བཞིན་བསྐྱེད་ནས་”

victoriosos Budas han hablado, toda la suma en una sola. Estas son la única forma de Enseñanza que encarna todo el gran camino; la cumbre del punto más alto e incomparable.

Nuestro Señor Lama, en su trabajo titulado *Cantos de mi vida espiritual*, dice,

Quando dentro de usted haya desarrollado,
El camino que es compartido,
El que es necesario
Para los dos caminos superiores...

ཞེས་པ་ལྟར་སྤྱིར་མདོ་སྒྲགས་གང་ཡིན་ཡང་ཚོས་བྱང་རྒྱལ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་མེད་
ཐབས་མེད་ལ། ལྷག་པར་དུ་རྒྱལ་མཚོག་ལྲ་པ་ཆེན་པོས།

Lo que quiere decir, es que hablando en términos generales, esta instrucción sobre los pasos hacia el estado de un Buda, es uno del cual nunca podría prescindir, ya sea que esté practicando las enseñanzas abiertas o secretas del Budismo. Para ponerlo más específicamente, el Gran Quinto Dalai Lama ha dicho,

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ལུངས་སྤྱིར་པོའི་དོན།

།གང་དེར་རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་ཐེག་པ་ལས།

ཆེས་ཟབ་གསང་བ་སྒྲགས་ཞེས་རབ་བྲགས་ཀྱང་།

བྱམ་མོང་ལམ་གྱིས་རྒྱད་རྒྱུད་ས་མ་སོང་བ།

།མ་དུལ་སྤང་པོ་ཞེན་ལྟར་རང་ཉིད་ཕུང་།

Todo el mundo habla de eso,
La Palabra Secreta, La Más Profunda,
El hilo esencial
En el Río del Dharma
Para aquellos de gran capacidad;

Pero inténtelo antes de que
Su mente esté entrenada
En el camino que ambos comparten,
Suba encima de un poderoso elefante
Aún salvaje y sin domar;
Sólo se perderá
A usted mismo.

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གསང་སྔགས་ཀྱི་སྒྲོར་འཇུག་བར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྡོན་དུ་
ལམ་ཐུན་མོང་བས་རྒྱུད་རྒྱུང་བ་འདི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཡོད།

Entonces, es absolutamente vital para cualquiera que tenga esperanzas de entrar por la puerta que lleva al camino de la Palabra Secreta, que entrene su mente primero en este camino compartido por ambas, las enseñanzas abiertas y secretas.

གཞུང་འདི་ལ་བྱིན་རྒྱལ་སྤངས་ལྷུ་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཡང་བཤེས་གཞིན་བསྟེན་
ཚུལ་ནས་ཟུང་འཇུག་གི་བར་གྱི་ཉོགས་པ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་སྤངས་ཏེ་བྱིན་རྒྱལ་
ཀྱི་ཚུལ་དུ་ལུ་བས་ན་དེ་ལྟར་བརྗོད་ལ།

Ahora, existe una razón por la cual este texto es conocido como «Suplicando por una montaña de bendiciones». Mientras lo recitamos, le estamos *suplicando* a nuestro Lama que nos conceda, en un gran *montón* o montaña, todas y cada una de las realizaciones espirituales: desde encontrar y seguir a un guía espiritual como debemos, hasta la perfecta Unión. Y pedimos que lo haga en la forma de una *bendición personal* de él mismo.

དགོ་བཤེས་སྒོན་པའི་ཞལ་ནས། བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་གྲུབ་བཞི་ལམ་གྱིས་འབྲེལ་
པ་ངའི་སྣ་མའི་བྱང་ཚེས་མིན་པ་ལ་མེད།

Como el amigo espiritual Tonpa ha dicho,

La habilidad de envolver la totalidad de las enseñanzas en una sola, es una capacidad especial de mi Lama –para el Padre, nada no es una enseñanza.

ཁེས་གསུངས་པ་དང་།

།ངོ་མཚར་བཀའ་ནི་སྡེ་སྡོད་གསུམ་ཡིན་ཏེ།
།གདམས་པ་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱིས་མཛོས་པ་ཡིན།
།བཀའ་གདམས་རིན་ཆེན་གསེར་གྱི་འབྲེང་བ་འདི།
།འགྲོ་བ་གང་གིས་གྲངས་ཀྱང་དོན་ཡོད་འགྲུར།

También ha dicho que:

Su maravillosa palabra es todas las tres colecciones,
Consejo adornado por enseñanzas de los tres alcances,
Un rosario de oro y joyas de los Protectores,
Significativo para todos los que leen sus cuentas.

ཁེས་པ་ལྟར། བྱང་རྒྱལ་ལམ་གྱིས་རིམ་པ་འདི་ནི། ཇི་སྲིད་མས་ལམ་རིམ་ཆེ་རྒྱུད་ནས་
གསུངས་པ་ལྟར་བྱང་ཚེས་གསུམ་དང་ཆེ་བ་བཞིའི་སྒོ་ནས་ཚོས་གཞན་དང་གཞན་
ལས་བྱང་པར་དུ་འཕགས་ལ། རྒྱལ་བའི་བཀའ་སྡེ་སྡོད་གསུམ་གྱི་གནད་བསྟུས་པ།
ཚོས་ཕྱང་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གི་འགག་མདོ་ལྟ་བུ། དུས་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་
གང་ནས་གཤེག་པའི་གཞུང་ལམ་གཅིག་ཕུ་ཡིན་ཏེ། ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྟུང་པ་ལས།

Aquí, Gueshe Tonpa está describiendo lo que nuestro Señor Lama ha dicho en todas sus presentaciones de los Pasos del camino; ambos, las breves y las más detalladas: que estos mismos Pasos son muy superiores a cualquier otra forma de instrucción, por virtud de sus tres cualidades extraordinarias y cuatro diferentes tipos de grandeza, .

Contienen todos y cada uno de los puntos cruciales en las tres colecciones, las que son las enseñanzas completas del Buda. Son la única encrucijada donde los 84,000 enormes almacenes de Dharma se cruzan, son el único camino por el cual todos los Budas victoriosos han viajado, o viajan ahora, o volverán a viajar de nuevo. Como la corta *Joya de Finas Cualidades* lo dice:

རྒྱལ་བ་འདས་དང་མ་བྱོན་ད་ལྟར་གང་བཞུགས་པ།
ཀློན་ལམ་པ་རོལ་བྱིན་པ་འདི་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན།
ཞེས་གསུངས་པས་སོ།

Esta es la perfección, nada más,
La cual es el camino que es compartido
Por todos los Victoriosos, permaneciendo en
el pasado, el presente o el futuro.

དེས་ན་རང་ཅག་སྤྱོད་མའི་དུང་ནས་དབང་ལུང་བྲིད་སོགས་ལྷུ་བ་དང་། གཞུང་བཀའ་
བོད་ལྷ་ལ་ཐོས་པ་མཐེལ་བྱིན་བྱས་ཟེར་བསོགས་ཇི་འདྲ་ཞེག་ཡིན་ཡང་མཐར་མལ་
རིམ་རང་ལ་གཅིག་ཏུ་དྲིལ་ཏེ་ཉམས་སུ་ལེན་ཐུབ་པ་མ་བྱུང་ན། ལྷ་པ་ཆེན་པོས།

La gente como usted y yo podemos ir con grandes Lamas todo lo que queramos y recibir de ellos altas iniciaciones, o transmisiones orales especiales y enseñanzas sobre textos o similares. Podemos afirmar que hemos estudiado los cinco grandes clásicos y hemos tocado sus profundidades, no importa. Pero si al final somos incapaces de practicar estos Pasos en nuestras vidas, uniéndolos todos en uno, entonces habría un riesgo de que terminemos como el Gran Quinto lo describió:

།མི་ཤེས་སྤྱན་པོ་ཚོ་འདིའི་དོན་གྱི་ཚེད།
 །མི་དགའི་ལས་ལ་འཇུག་པ་བདེན་མོད་གྱི།
 །ཁོ་བོ་གསུང་རབ་མང་པོ་ཐོས་བཞིན་དུ།
 །གཏན་འདུན་རླུང་ལ་བསྐྱར་བ་ངོ་རེ་གཞོང་།

Cierto que vemos a tontos
 Que no saben nada mejor,
 Haciendo lo que está mal
 Para cosas de esta vida.

Pero nos hemos equivocado peor
 Quienes hemos estudiado mucho
 La más sagrada de las palabras,

Y aun así vemos
 Nuestras esperanzas supremas
 Arrastradas por el viento.

།ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་འགོ་ཉིན་ཡོད་པས། ཐོས་པ་བྱས་པ་ཁ་ནང་དུ་བསྐྱོར་ཏེ་ཚོས་
 བྱང་རྒྱུ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཆེ་བ་བཞི་པོ་རང་རྒྱུད་ལ་འབྱོར་བ་ཞིག་བྱ་དགོས།

Así que usted debe convertir su aprendizaje interior en Dharma: debe tomar esas cuatro cualidades de los Pasos a el estado de un Buda y aplicarlas a su propio corazón.

དེར་མ་ཟད་སྤྲུག་ཚང་ལོ་ཙཱ་བས།
 །གསུང་རབ་མཐའ་དག་ཁྱད་པར་དོ་རྗེའི་ཐེག
 །རྒྱུད་སྡེ་མཐའ་དག་ཁྱད་པར་སླ་མེད་དོན།
 །རིམ་གཉིས་མཐའ་དག་ཁྱད་པར་སྐྱེ་ལུས་ལ།
 །སྡོན་མེད་ལེགས་བཤད་གཏིར་ཆེན་བྱོད་ལ་བསྡོད།
 །ཅེས་སོགས་དང་།

Y hay más que usted debería saber; versos como los del Maestro Traductor de Takstang:

Canto Sus alabanzas,
Vasta casa del tesoro
De finas explicaciones
Que carecíamos antes,

La elucidación de todos
Los más altos discursos,
Especialmente el del camino del diamante;

Enseñanzas de todos
Los grupos secretos,
Especialmente el Insuperable;

En todas las partes,
De ambos niveles,
Especialmente el cuerpo mágico.

Las líneas comenzando a partir de «Camino del Diamante», se refieren a las enseñanzas secretas del Budismo.

ཀམ་པ་མི་བསྐྱེད་དོན་ལྡན།

།བྱུང་གི་ཕྱོགས་འདིར་རྒྱལ་བའི་བསྐྱེད་པ་ལ།

།ཕལ་ཆེར་ལོག་པ་འབའ་ཞིག་སྐྱོད་པའི་སྐབས།

།འབྲུལ་མེད་བྱི་དོར་མཇད་པའི་ཚོང་ཁ་པ།

།རི་བོ་དགའ་ལྡན་པ་ལ་བསྐྱེད་པར་བགྱི།

།ཞེས་སོགས་སྟུང་སྐྱེ་ཆེན་དུ་ཆེ་བླ་མ་ལ་དབང་རྣམ་ཚེས་ཆེས་འབྲངས་པའི་དད་པ་

མེད་དུ་བྱུང་བ་སྐྱེས་ནས་བསྐྱེད་པ་ཕུལ་བ་དང་།

También están las palabras del Karmapa, Mikyu Dorje, quien en la última parte de su vida desarrolló para el Señor Tsongkapa, un nivel extraordinario de admiración, un tipo que se encuentra entre aquellos de alta inteligencia, quienes siguen el Dharma no por fe, más bien por razón. Las líneas se leen en parte:

Hago esta alabanza
A la tradición del
Monte del Cielo del Goce;

A Tsongkapa,
Porque en estos días
Cuando la gran mayoría
De aquellos en nuestra Tierra del Norte

Actúan solo mal
Con las enseñanzas de los Victoriosos,
Él en su lugar ha borrado

Y limpió la suciedad de ellas,
Siempre impecablemente.

རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་ཀྱང་།

འཛམ་གླིང་གཙུག་ལྷན་དུ་བཞུགས།

ཕྱི་གསལ་རི་འཛིན་པའི་གྲུབ་མཐའ་མིན་ནོ།

མདོ་སྐྱབས་ཐམས་ཅད་གདམས་པར་ཤར་བའི།

ལུགས་སྐྱབ་བསྐྱེད་པའི་ཉིང་ཁུ་ལགས་སོ།

El más alto de los Victoriosos, Kelsang Gyatso, ha dicho también:

Es una tradición pura,
El Linaje del Cielo del Goce;
No es parcial
O limitada escuela de pensamiento.
Es el néctar esencial,
Para aprender y practicar la Enseñanza
Para que toda la Palabra secreta y abierta
Parezca instrucción personal.

།ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་རི་རི་པོ་དགའ་ལྷན་པའི་བཀའ་སྲོལ་འདི་ལ་མདོ་སྐབས་
 གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་གཞན་ལ་མེད་པའི་བསྐྱེད་པ་ཆ་ཚང་ལ་བྱི་མ་དང་བུལ་བ། ཟབ་
 ཅིང་སྦྱར་བ་སོགས་བྱུང་ཚེས་འགྲུན་ལྷ་མེད་པ་མང་པོ་ཡོད་པས། འཇམ་མགོན་ཙོང་
 །པ་པ་ཆེན་པོས་སྲོལ་བྱེ་བར་མཇུག་པའི་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་འདི་ལའང་གྲུབ་མཐའ་
 གཞན་སྤྱོད་པ་དང་། བཀའ་གདམས་གོང་མ་རྣམས་ལ་མེད་པའི་མན་ངག་མཐའ་
 ཡས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་ལ།

es una que está totalmente completa e impecable, por ambos lados– en la Palabra secreta y abierta. Es un tipo de enseñanza que no se encuentra en ningún otro lado. Y posee una multitud de cualidades únicas e inigualables: su profundidad, la velocidad con la cual funciona y así sucesivamente. Así que esta enseñanza de los Pasos a el estado de un Buda, tal y como fue inaugurada por el Gentil Protector, Tsongkapa, parece contener casi un número ilimitado de consejos espirituales que no se encuentran en ninguna otra de las escuelas, ni siquiera entre los Protectores de la Palabra más antiguos.

ཚེས་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལས་ཟབ་ཅིང་སྐྱ་ཆེ་བ་ནི། གཞན་དག་གི་ཚེས་
 ཟབ་ཟབ་མོ་དང་། རྟོགས་པ་མཐོ་མཐོ་མོ་ཡིན་ཟེར་བ་ཚོ་ལའང་མེད་པས། གཙོད་
 དང་བསྐྱེད་ཚུལ་ས། ཅུ་རྒྱུད་ཐིག་ལེ། ཡུལ་ཆེན་ཚུལ་ས་ཆེན་སོགས་གསང་ཆེན་
 སྐབས་གྱི་ཡང་ཅི་སྐྱོད་པ་ཞིག་མངོན་དུ་བྱེད་པ་སྐྱད་ཟེར་གྱང་། བྱང་ཆུབ་ལམ་
 རིམ་འདི་ལ་མ་བརྟེན་ན། ལམ་ཡོངས་ཚུལ་ས་སྐྱེད་ལ་སྐྱེ་བ་ལྟ་ཅི། བག་ཆགས་ཙམ་
 ཡང་འཇོག་པར་མི་རུས།

¿Podría algún sistema ser más profundo o tener más alcance que este Dharma, los Pasos del Camino? Ciertamente no, esas enseñanzas que otros dicen, son oh-tan-profundas, u oh-tan-altas e inescrutables. La gente habla de haber logrado cierta realización, algún supuesto cenit de algún camino muy secreto; hablan sobre terminación; hablan de niveles de creación y compleción; acerca de los canales y vientos y gotas; el gran sello o la gran compleción, cualquier

cosa. Pero si uno nunca hace uso de estos mismos pasos, él nunca podrá siquiera sembrar las semillas, mucho menos hacer que el camino crezca completamente dentro de su mente.

Es por esto que es muy importante recorrer los Pasos, en las tres etapas de aprendizaje, contemplación y meditación de los mismos. Así que ahora les presentaré, dijo nuestro Lama, una explicación muy breve y una transmisión oral de la obra conocida como la «Fuente de Toda Mi Bondad», ya que contiene el corazón completo de los Pasos en el Camino a el estado de un Buda.

II. Cómo adoptar a un Lama

འདི་ལ་ས་བཅད་དུ་སྲི་ན། ལམ་གྱི་རྩ་བ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་རྩུ་ལ། བསྟེན་ནས་
སློལ་ལྷན་སྦྱང་བའི་རྩུ་ལ། ལམ་སྦྱོར་པའི་མཐུན་རྒྱུ་འགྲུབ་པ་དང་འགལ་རྒྱུ་ཞི་
བར་གསོལ་བ་འདེབས་པ། རྒྱུ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲ་མས་རྗེས་སུ་གཟུང་སྟེ་ས་ལམ་གྱི་
འགྲུས་བྱ་མཛོན་དུ་བྱེད་ལུས་པར་སློན་པ་དང་བཅས་ཏེ་བཞི་ཡོད་པ་ལས།

El texto de la *Fuente de toda mi bondad* puede dividirse en cuatro partes diferentes:

- 1) la misma raíz del camino, la cual es cómo adoptar a un Lama y servirlo o servirla apropiadamente;
- 2) cómo entrenar su mente, después de que usted haya adoptado a un Lama;
- 3) una petición para que puedas lograr todas las condiciones favorables para tener éxito en el camino y detener todas las circunstancias que le puedan impedir hacerlo; y después, finalmente
- 4) una oración para que en todas sus vidas futuras pueda estar bajo el cuidado de un Lama y así logre la fortaleza para alcanzar el final de los diversos niveles y caminos.

དང་པོ་ནི།

།ཡོན་ཏན་ཀུན་གཞིར་གྱུར་ངོན་ཅན་རྗེ།

།ཚུལ་བཞིན་བསྟེན་པ་ལམ་གྱི་རྩ་བ་དུ།

།ལེགས་པར་མཐོང་ནས་འབད་པ་དུ་མ་ཡིས།

།གུས་པ་ཆེན་པོས་བསྟེན་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས།

།ཞེས་པའི་ཤལོ་ཀ་གཅིག་གིས་བསྟན།

El primero de estos es presentado en un solo verso, el primero de la obra:

(1)

La fuente de toda mi bondad
Es mi Lama bondadoso, mi Señor;
Bendígame primero para ver
Que ir hacia él
En la manera adecuada,
Es la raíz misma

Del camino, y concédame entonces
Servirlo y seguirlo
Con toda mi fuerza y reverencia.

དེ་ལ་རྩ་བ་དད་པ་སྦྱང་བ་དང་། བཀའ་ངོན་རྗེས་སུ་དྲན་ཏེ་གུས་པ་བསྐྱེད་པ་གཉིས།
དང་པོ་ལའང་བསམ་པས་བསྟེན་ཚུལ་དང་། ལྷོད་བས་བསྟེན་ཚུལ་གཉིས་ཡོད།

Este paso de adoptar a un Lama está dividido en dos secciones: desarrollar una fe clara en él, la cual es la raíz del Camino; y después, construir reverencia por él, al considerar la gran bondad que él nos ha rendido. La instrucción para desarrollar fe viene en dos etapas: cómo seguir a un Lama en sus pensamientos y luego, cómo seguirlo en nuestras acciones.

དེ་ཡང་སློབ་པ་ལྟར་རྒྱུད་ལས།
 །སྐྱེ་བ་འཛིན་པ་མེད་པར་ནི།
 །གྲུ་ཡིས་པ་རོལ་སྤྱིན་མི་ལུས།
 །ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་རབ་ཚློགས་ཀྱང་།
 །སློབ་མ་མེད་ན་སྤིད་ཐར་མིན།
 །ཞེས་དང་།

Ahora las *Enseñanzas Secretas de Sambhuta* dicen:

Nunca será capaz de tomar un barco
 Al otro lado del río
 A menos que tome los remos en sus manos

Nunca llegará al final de la vida de sufrimiento
 Sin un Lama,
 Incluso si se perfecciona a si mismo
 En todos los demás aspectos

ཤེར་སྤྱིན་མདོ་སྤྱད་པ་ལས།
 །མངས་རྒྱས་ཚོས་ནམས་དགེ་བའི་བཤེས་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཞེས།
 །ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་མཚོག་མངའ་རྒྱལ་བ་དེ་སྐྱད་གསུངས།

El *Sutra más corto en la perfección de sabiduría* coincide:

Los Victoriosos Budas,
 Quienes poseen las más altas
 De todas las buenas cualidades

Hablan al unísono cuando Ellos dicen:

«Toda parte del camino budista
Depende de un Guía Espiritual.»

འཇིགས་པ་དང་།

དེ་ལྟར་བསམ་ན་བྱུང་རྒྱུ་དམ་པ་འཚོལ་བ་ཡི།

འབསམ་པ་དྲག་ལྷན་མཁའས་པས་ང་རྒྱལ་ངེས་བཅོམ་ནས།

འད་པའི་ཚོགས་ཀྱིས་གསོ་སྤྱིར་སྦྱོན་པ་བསྟེན་པ་ལྟར།

འགཡིལ་བ་མེད་པར་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པར་བྱ།

También dice:

Y así los sabios
Que buscan el alto estado de la iluminación
Con un deseo ferviente en lo profundo de su ser
Deberán aplastar todo orgullo que haya dentro de ellos,

Y como un masa de hombres enfermos
Que acuden a la medicina para curarse,
Se van con un guía espiritual
Y lo sirven firmemente.

འཇིགས་དང་། འཇམ་མགོན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་།

འཕྲུལ་དང་ཡུན་གྱི་བདེ་བ་ཡིད་བཞིན་དུ།

འཇིགས་པར་འགྲིགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་རྩ་བ་ནི།

འགསུང་རབ་ཀུན་ལས་སླ་མར་གསུངས་པས་ན།

རྒྱུ་བས་གསུམ་ངོ་བོར་བསྟོམས་ལ་གསོལ་བ་བློབ།

Nuestro Gentil Salvador, Tsongkapa el Grande, también dijo estas palabras:

Existe una sola llave
Para encontrar un comienzo perfecto para alcanzar
Todos sus deseos, tanto la felicidad
A corto plazo como en la definitiva ;

Y así las palabras más elevadas que se han dicho
Lo dicen siempre igual:
Es su Lama.

Entonces debe dedicarse
A la meditación sobre él,
Sobre la esencia de todos
Los tres diferentes tipos de refugio;
Pídale a él, por todas sus metas.

འཛིན་གསུངས་པ་ལྟར་རང་གིས་ས་ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཞིག་འཐོབ་པར་འདོད་ན། ཐོག་
མར་དེ་བསྐྱབ་ཚུལ་སྟོན་པའི་སྣ་མ་ཞིག་ངེས་པར་བསྟེན་དགོས།

Todas estas líneas dicen lo mismo: si usted tiene alguna esperanza de alcanzar las más altas cualidades espirituales de los distintos niveles y caminos, entonces desde el comienzo debe encontrar y seguir a un Lama que le pueda enseñar cómo hacerlo.

དེ་འདྲའི་སྣ་མའང་གང་བྱུང་བྱུང་གི་མིང་དུ་བཏགས་པས་མི་ཚོག་པར། མདོ་སྡེ་རྒྱན་
ལས་གསུངས་པ་ལྟར་སྟོན་གསུམ་དུལ་བ། ཞི་བ། ཉེ་བར་ཞི་བ་སྟེ་བསྐྱབ་གསུམ་དང་
ལྡན་པ། སྟོབ་མ་ལས་ཡོན་ཏན་ལྷག་པ། བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ། ལུང་གི་
ཡོན་ཏན་ལྷན་སུམ་ཚོགས་པ་མངའ་བ། དེ་ལོན་ཉིད་ཉོགས་པ། ཚོས་སྐྱབ་ལ་
མཁས་པ། སྟོབ་མ་ལ་བརྩེ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ། ཚོས་ཇི་ཙམ་འཆད་ཀྱང་སྐྱོང་ལ་མེད་
པ་བཅས་ཡོན་ཏན་བཅུ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་དང་།

Y el Lama que estamos describiendo aquí, no es cualquiera con el que te puedas encontrar; no es sólo alguien a quien llamen «Lama», sino que, tiene que tener las diez altas cualidades descritas en la *Joya de los Sutras*. Primero que nada, él debe de ser moderado, tener paz, una gran paz; es decir, él debe tener los tres entrenamientos. Él debe mostrar finas cualidades espirituales que sobrepasen aquellas del estudiante, y exhibir un esfuerzo excepcional. Él debe tener una maestría total en el Dharma en la forma de escritura, debe tener un gran amor por sus discípulos, y nunca debe cansarse o desmotivarse en sus enseñanzas, sin importar cuanto o que tan seguido se le solicite hacerlo.

ད་ལྷ་སྒྲིགས་མའི་དུས་སུ་དེ་ཐམས་ཅད་ཚང་བ་རྟོན་དགའ་ན། ཇི་སྲིད་མས།
།ཡིན་ལུགས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་ཅིང་དབང་པོ་དུལ།
།མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་གཞན་ཡིད་འཕྲོག་པར་བྱེད།
།བསྟོན་པ་ཙམ་གྱིས་དགེ་འཕེལ་སྐྱོན་འགྲིབ་པའི།
།བཤེས་གཉེན་དམ་པ་སྟོན་དང་རྒྱལ་ཁམས་པ།

Sin embargo, estamos ahora en los días de la degeneración, y quizás es difícil encontrar a alguien que todos y cada uno de los requisitos. En tal caso, debemos seguir el consejo del Señor de los Lamas:

Si toma mi consejo,
Hombre de la tierra de Gyalkham,
Vaya con el supremo
Guía espiritual:
Aquel que comprende la Realidad,
Aquel que ha controlado sus sentidos,
Quien le roba el corazón
Tan pronto y ponga sus ojos en él;

A aquel que,
Cuando sigue lo que enseña,
El bien en usted comienza a florecer,
Y lo malo comienza a desvanecerse.

འཇིགས་སོགས་ལྟར་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱིས་སྤྲུགས་རྒྱུད་དུལ་བ། དེ་ཉིད་རྟོགས་པ། བརྗེ་
བ་དང་ལྡན་པ་སྟེ་ལྡེ་ཚང་བ་དགོས་ཤིང་།

por lo menos un grupo completo de cinco diferentes cualidades: Él debió haber controlado su mente, al seguir los tres entrenamientos; él debió haber realizado la vacuidad; y Él debe tener amor.

དམའ་མཐའ་དམའ་མཐའང་ཚོས་དང་འཇིག་རྟེན་གཉིས་ལས་ཚོས་གཙོ་བོར་བྱེད་པ།
ཚོ་འདི་དང་སྤྱི་མ་གཉིས་ལས་སྤྱི་མ་གཙོ་བོར་བྱེད་པ། རང་དང་གཞན་གཉིས་ལས་
གཞན་གཙོ་བོར་བྱེད་པ། རྣོ་གསུམ་བག་མིད་དུ་མི་གཏོང་བ། རྣོ་བ་མ་ལམ་ལོག་
ལམ་གོལ་ལྟ་སྤྱོད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མི་འཁྲིད་པ་སྟེ་ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་ལྡན་པ་ཞིག་
ངེས་པར་དགོས།

Como el mínimo indispensable, el Lama ciertamente debe cumplir con la siguiente descripción. Él debe estar más ocupado con el Dharma que con las cosas de este mundo. Él también debe ocuparse más con las cuestiones de una vida futura, que con las de esta vida presente. Él debe ocuparse más en ayudar a otros, que ayudarse a sí mismo. Él nunca es descuidado en lo que hace, o dice, o piensa. Y, finalmente, él nunca lleva a sus discípulos por un camino equivocado.

དེ་ལྟའི་སླ་མ་མཚན་ལྡན་རྟེན་ནས་རྒྱལ་བཞིན་བསྟེན་པའི་པན་ཡོན་འདི་ཕྱིའི་ལོགས་
ཚོགས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་དང་། མ་བསྟེན་པ་དང་བསྟེན་རྒྱལ་ལོག་པའི་ཉེས་
དམིགས་འཕྲལ་དང་ཡུན་གྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་མི་བཟད་པ་དུ་མ་འབྱུང་རྒྱལ་རྣམས་ལོགས་
པར་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ།

Suponga que usted es capaz de encontrar a un Lama como el que hemos descrito arriba. ¿Cuáles son los beneficios que puede esperar de seguirlo a él apropiadamente? De forma simple, obtendrá todas y cada una de las cosas buenas en esta y todas sus vidas futuras. ¿Cuáles son los problemas de rehusarte a seguirlo, o de seguirlo inapropiadamente? Sufrirá una gran

cantidad de dolor insoportable, tanto a corto como a largo plazo. Debe intentar comprender en su totalidad estos hechos en su totalidad.

རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱོན་སྣ་གཅིག་འགྲིབ་པ་དང་། ཡོན་ཏན་སྣ་གཅིག་སྐྱེ་བ་རྩུན་ནམ། ཟུང་
འཇུག་གི་གོ་འཕང་ནས་དགེ་བའི་སློབ་སྐྱོད་ཅིག་ཙམ་སྐྱེས་པ་ཡན་གྱི་མདོ་སྐྱབས་གཉི་
གའི་ས་ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་གཞིའམ་རྩ་བ་ལྟ་བུར་བྱུང་བ་ནི་སླ་མ་
ཡིན་ཞིང་།

Su Lama es como la fuente, es como la mera raíz, de la cual surge toda buena cualidad de todos los diferentes niveles y caminos de ambas enseñanzas abiertas y secretas. Si alguna vez logra detener una sola falla personal, será a será por él. Si alguna vez logra cultivar una sola cualidad espiritual, cualquier bondad, eso también vendrá de él. Todo fluye de él, toda la amplia gama de virtudes, desde el logro final de la Unión secreta, hasta tener un solo pensamiento sano.

རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་བ་སྤུང་བྱུགས་ཡོན་ཏན་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ངོ་བོའམ་བདག་ཉིད་ཀྱི་
གཞིར་བྱུང་བའང་སླ་མ་ཉིད་ཡིན་པར་བསམ་པ་ནི་རྩ་བ་དད་པ་སྐྱུང་བ་སྟེ།

Su Lama es también la única «fuente», en el sentido de ser una encarnación o la materialización de todas las semillas poderosas, toda la gran bondad que todos los Budas victoriosos realizan en sus acciones, palabras, y pensamientos sagrados. Intente desarrollar esta raíz del camino– fe clara en él o ella.

རང་གི་དད་པའི་ངོས་ནས་སླ་མ་ལ་སངས་རྒྱས་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བྱུང་ན་སངས་རྒྱས་
དངོས་ཀྱི་བྱིན་རྒྱབས་འཇུག་པ་འོང་བས། ལམ་རིམ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་སླ་མ་
སངས་རྒྱས་སུ་བལྟ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན། བལྟ་བུས་པའི་རྒྱ་མཚན། རྒྱལ་ཇི་ལྟར་
བལྟ་རྒྱལ་སོགས་ལ་སློབ་སྦྱང་བ་གལ་ཆེ།

Si con sus ojos aclarados por la fe comienza a ver a su Lama como un verdadero Buda, entonces la bendición de un Buda acompañará su corriente-mental. Es esencial entonces, que entrene a su mente en las partes relevantes sobre los Pasos descritas en los textos: las razones por las cuales debe percibir a su Lama como un Buda; las razones por las cuales puede percibir que su Lama es un Buda; cómo verlo y así sucesivamente.

དྲིན་ཅན་ཞེས་པས་བཀའ་དྲིན་རྗེས་སྤྲོད་གྲིས་གྲུས་པ་བསྐྱེད་པ་བསྟན། རྗེ་མི། ལྷན་
དོད་སྣང་མི་ཞེས་པའི་སྣང་ནས་འགོ་བ་ལྟ་དང་བཅས་པའི་བཅུག་གི་ཚོར་བྱ་ལྟར་གྱུར་
པ་ལ་འཇུག་ཅིང་།

La palabra «amable» en el verso aquí, tiene la intención de transmitir el Paso de ir construyendo el respeto por tu Lama considerando todas las cosas buenas que ha hecho por usted. La palabra «Señor», es una traducción de la palabra *Swami* en sánscrito, una palabra que aplica para alguien que es como la joya de coronación, donde todos los seres del universo, incluyendo los grandes seres mundanos de poder, humildemente ponen sobre sus cabezas.

དེ་རྒྱལ་བཞིན་བསྟེན་པ་རང་ཉིད་སྤྲོ་མའི་དབང་དུ་གཏོང་བར་ཡང་གོ་དགོས་པ་སྣང་
བཀོད་ལས་བྱུང་བའི་བྱ་མཛད་ས་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་སོགས་སེམས་དགུས་བསྟེན་རྒྱལ་
གསུན་ས་པ་ལྟར་དང་།

¿Que significa «seguir a tu Lama apropiadamente»? Usted debe entender que significa entregarse completamente a él o ella. Aquí debe de ir con él como un niño obediente, y con el resto de las nueve actitudes descritas en el «Acuerdo de los Troncos».

མདོར་ན། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་རྒྱལ་གྱི་ཚོས་སྐོར་ནམས་ནས་རྗེ་ལྷན་བཤད་པའི་སྣང་
དོར་མཐའ་དག་མ་ཚོར་བར་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་རྒྱལ་བཞིན་དུ་བསྟེན་
པས་ནི་དཔེར་ན། ཁང་པའི་འགུམ་རྩ་ལ་རྩིག་མའང་བརྟན་ན་ཁང་པ་བརྟན་པོ་འོང་བ་
དང་། ཤིང་གི་རྩ་བ་བརྟན་ན་ཡལ་ག་ལོ་འབྲས་སོགས་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ་

En resumen, usted debe realmente conducirse de manera correcta en este sentido; debe seguir precisamente cada una de las descripciones clásicas de cómo encontrar y seguir a su Lama. Si la piedra angular de una casa, los muros de sus cimientos, son sólidos, entonces la casa misma será sólida. Si la raíz de un árbol es sembrada firme en la tierra, entonces las ramas, la fruta y todo el resto crecerán fuertes.

“དལ་འབྱོར་ནས་ཟུང་འཇུག་བར་གྱི་ལམ་ཡོངས་ཚུགས་འབྱུང་བ་ལ་དཀའ་ཚོགས་
མེད་པར་ལེགས་པར་མཐོང་བའི་ངས་ཤེས་བརྟན་པོ་རྟེན་པར་བྱས་ནས་”

Lo que esperamos que crezca es el camino, en su totalidad: todos los Pasos, desde reconocer la importancia del ocio y la fortuna de nuestras circunstancias presentes, hasta el logro de la Unión secreta misma. Debemos encontrar conocimiento seguro y sólido, debemos ver que dirigirnos apropiadamente a nuestro Lama hará que se logre esto, sin dificultad alguna.

“བཤེས་གཉེན་བསམ་པས་བསྟན་ཚུལ་གྱི་སྐོར་རྣམས་འདིར། ལེགས་པར་མཐོང་
ནས་ཞེས་པ་འདིས་བསྟན་པས། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་སངས་རྒྱས་དངོས་སུ་
བརྟན་ཏེ། སྐོར་བའི་བསྟན་ཚུལ།

El tema completo de cómo seguir a su Lama en sus pensamientos es revelado en las palabras «primero en ver». Así deberías de llegar a ver a su Amigo espiritual como un verdadero Buda; y esto nos lleva a cómo usted debe seguirlo en sus acciones.

སྐྱམ་མཉེས་པའི་ཆ་རྣམས་ལམ་བུ་མོང་བར་བཤེས་གཉེན་བསྟན་ཚུལ་སྐྱིར་བཏང་
སྐབས་གསུངས་པ་བཞིན་དང་། གསང་སྔགས་ལྟར་ན་སྐྱམ་ལུ་བཅུ་པ་ནས་བསྟན་པ་
བཞིན་དུ་སྐོ་གསུམ་ཅི་རུས་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ལྟར་སྤངས་ནས། འབད་པ་དུ་མ་ཞེས་པས་
རྟེན་པ་”

¿Cómo podemos complacer a nuestro Lama? En relación al camino que es

compartido, deberá usar la instrucción encontrada en la discusión de cómo encontrar y seguir un Lama en general. En relación al camino de la Palabra secreta, use las instrucciones en los *Cincuenta Versos sobre los Lamas*. Ambos describen como debería, en la medida de sus posibilidades, «con toda su fuerza», felizmente emprender cualquier tarea difícil en alguna de las tres puertas de expresión– de cuerpo, habla, o mente– para complacerlo a él o ella.

“མཇུག་ལྷན་དུ་བཞུགས་པའི་ལཱ་ལ་གཞི་ལ་བ་བཅས་
སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་ལས་སྤྱོད་པ་རྣམས་སྤྱོད་པའི་ཞབས་ཏོག་མཚོག་ཡིན་པས།

Existen diferentes niveles de cómo rendimos homenaje a nuestro Lama: ofrendarle a él o a ella regalos, cosas materiales: entregarnos a su servicio, su honor, tomar eso que nos ha enseñado y realmente ponerlo en práctica, logrando nuestras metas espirituales. Cada uno de estos es más elevado que el anterior, y el último es el supremo.

སྤྱོད་པའི་ཞབས་ཏོག་མཚོག་པའི་སྤྱོད་པ་རྣམས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་ལས་སྤྱོད་པ་
རྣམས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་ལས་སྤྱོད་པ་རྣམས་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པ་ལས་སྤྱོད་པ་ལས་སྤྱོད་པ་

Entonces, aquí el texto raíz está diciendo que debemos de dirigirnos a nuestro Lama de maneras completamente diferentes, teniendo en cuenta nuestra capacidad mental personal.

བསྐྱོར་པའི་ཚེ་ཡང་། ཞིང་ས་ལ་ས་བོན་འདེབ་པ་ན། སོ་ནམ་གྱི་དཀའ་ལས་ཇི་ལྟར་
བྱུང་ཡང་རང་གི་དོན་ཁོ་ན་ལས་ཞིང་ལ་ཕར་བྱིན་གྱིས་བསྐྱུངས་པའི་ཡུས་མི་བྱེད་པ་
ལྟར། བདག་ཉིད་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐོབ་ཐབས་སུ་སྤྱོད་པའི་བྱ་དགོས་
ཀྱང་ད་ལྟར་ཉིད་སྤྱོད་པའི་ལོངས་པ་ལོང་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་སྐབས་འདིར་”

Y mientras usted está sirviendo a su Lama, recuerde. Cuando un agricultor va a sembrar semillas, cualquier trabajo que haga en el campo, lo hace por su propio bien, no es como si le estuviera haciendo un favor al campo. Aquí es igual, soy yo quien desea alcanzar la libertad del dolor y el estado de conocer todas las

cosas. Para hacerlo, debo tomar ciertas cosas y dejar otras, pero soy como un hombre ciego– soy totalmente ignorante acerca de cuál es cual.

ལོང་འབྲིན་དང་འདྲ་བའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་སྐབས་ཀྱང་སྡིག་དང་མ་
འདྲེས་པའི་ངལ་དུབ་ཀྱི་ངན་ལས་ཇི་འདྲ་ཞེས་བྱེད་དགོས་པ་བྱུང་ཡང་གཞན་ལ་དཀའ་
སྲུང་བྱས་རབས་ཀྱི་ཡུས་མི་བདོ་བར་མ་ཟད།

Mi amigo espiritual está aquí para guiar a los ciegos; y en mi servicio a él o ella, estoy obligado a hacer cualquier cosa que se requiera de mí, sin importar que tan fatigante o desagradable sea, siempre y cuando nada inmoral esté involucrado.

ད་དུང་ཁྱུང་དུ་མ་སོང་བར་རྒྱན་དུ་བཟུང་སྟེ་བདག་སྐལ་བ་རེ་བཟང་སྟོམ་དུ་དད་ཅིང་
གུས་པ་ཆེན་པོའི་སློ་ནས་བསམ་སྟོར་གཉེས་ཀྱིས་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན་ཏེ་བསྐྱབ་པ་
དགོས།

Y yo no debo ver este servicio como si estuviera trabajando para alguien más; al contrario, ni siquiera debería verlo como una carga, sino como una recompensa: es mi gran fortuna tener la oportunidad. Y así, debo tener éxito en servirlo a él o a ella en mis pensamientos y acciones, con los sentimientos más profundos de respeto.

དེ་ལྟར་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་འདི་བཟང་པོ་བྱུང་ན། ཆོ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་སྟོ་
མས་རྗེས་སུ་འཛིན་པ་དང་། ད་རེས་ཀྱི་ལུས་རྟེན་འདི་ཨང་གི་དང་པོར་བརྟེན་ཏེ།
འདི་ནས་བཟུང་དལ་བརྒྱད་འབྱོར་བཅུ་ཚང་བའི་མིའི་རྟེན་བཟང་བར་མ་ཆད་པར་ཐོབ་
ནས་དལ་འབྱོར་གྱི་ཨང་གི་མ་འཁྲུགས་པར་ཆོས་ཉམས་སུ་སྤངས་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
གོ་འཕང་སྐྱབ་བྱུང་པ་འོང་།

Si nuestro servicio a nuestro Lama es bueno, entonces en todas nuestras vidas futuras nos encontraremos bajo el cuidado de los Lamas. Entonces, también

podremos contar la vida que hemos encontrado ahora como la primera de una serie larga e ininterrumpida de vidas, en las cuales disfrutamos cada una de las ocho libertades espirituales, y las diez fortunas. Y nunca más habrá ningún error en esta aritmética en particular: siempre disfrutaremos el número exacto de circunstancias necesarias para seguir nuestra práctica de Dharma, y así finalmente, alcanzar el estado de perfecta iluminación.

བྱིན་གྱིས་སྐྱོབ་པ་ཞེས་པ་གཟི་བྱིན་སྐྱུར་ཅེས་པ་སྟེ། རང་རྒྱུད་རྒྱུད་ཅིག་སྣ་མ་ཉོན་
མོངས་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་སོང་བའི་སྟོ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཡོད་པ་དེ་རྒྱུད་ཅིག་གི་མར་སྐྱ་
མ་ལ་དད་གུས་ཆེན་པོའི་སྟོ་ནས་རྒྱལ་བ་ཞེས་དུ་བརྟེན་ལུས་པ་དང་། ལམ་ཡོངས་
རྫོགས་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པའི་རྒྱལ་བ་ཅན་དུ་སྐྱུར་བར་མཛོད་ཅིག་ཅེས་
གསོལ་བ་བཏབ་པ་སྟེ། འདི་ལོག་མ་རྣམས་ལའང་འགྲོ་གསུངས།

a todo tipo de malos pensamientos. Ahora, en el siguiente momento, que pueda ser bendecido con la buena fortuna de poder encontrar y seguir a mi Lama apropiadamente, con todo respeto; que mi mente se enderece, y se llene de todos y cada uno de los Pasos del camino. Esto es lo que le pido a mi Lama.

La explicación de la palabra «bendígame» aquí, aplica igual para todos los otros versos donde aparece.

Asian Classics Institute

Práctica I: El mandala de los pasos a la iluminación (*Lam Rim*)

Lectura dos: Extrayendo la esencia de la vida

I. Consejo para obtener la esencia de la vida

གཉིས་པ་བསྐྱེན་ནས་སློང་ལྷུང་སྐྱུང་བའི་རྩལ་ལ་གཉིས། དལ་འབྱོར་ལ་སྣོང་པོ་སྐྱང་
བའི་ཕྱིར་བསྐྱུལ་བ་དང་། སྣོང་པོ་ལྷུང་ལེན་པའི་རྩལ་ལོ། དང་པོ་ནི།

Esto nos lleva a la segunda parte más importante del texto mismo, la cual describe como entrenar la mente, una vez que ha tomado apropiadamente a un Lama. Esta parte viene en dos pasos: consejo urgente para obtener la esencia de la vida presente, con su ocio espiritual y su fortuna; y una descripción de cómo realmente tomar esta esencia. El primer paso está contenido en un solo verso que sigue continuación:

།ལན་ཅིག་རྣེད་པའི་དལ་བའི་རྟེན་བཟང་འདི།
།ཤིན་ཏུ་རྣེད་དཀའ་དོན་ཆེན་ཤེས་གྱུར་ནས།
།ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་སྣོང་པོ་ལེན་པའི་སློ།
།རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་སྐྱེ་བར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས།
།ཞེས་པའི་སློ་ཀ་གཅིག་སྟེ།

(2)

Bendígame primero para entender
Que la excelente vida
De ocio que he encontrado
Sólo esta vez

Es tan difícil de encontrar
Y tan valiosa;
Otórgame entonces
Desear y nunca dejar de desear,
Que pueda yo tomar
Su esencia día y noche

ལན་ཅིག་རྟོན་ཅེས་པ་སྤྱིན་ཆད་ཡང་ཡང་མི་རྟོན་པའི་དོན་དང་།

La frase sobre encontrar una vida como esta «sólo esta vez», tiene como fin indicar que nunca seremos capaces de encontrar este tipo de vida de forma regular en el futuro.

འདིར་དལ་འབྱོར་དོས་བབྱུང་བའི་སྐབས། དལ་འབྱོར་རྟོན་ཞེས་མ་གསུངས་བར་
དལ་བའི་རྟོན་ཞེས་གསུངས་པའི་རྒྱ་མཚན། ངན་སོང་གསུམ་དང་ལྷ་ཚོ་རིང་པོ། ལྷ་
ལྷོ། ལོག་ལྷ་ཅན། ལྷུག་པ། རྒྱལ་བ་འཇིག་རྟོན་དུ་མ་བྱོན་པའི་དུས་སུ་སྐྱེས་པ་སྟེ་མི་
ཁོམ་པ་བརྒྱད་དང་བྲལ་བའི་དལ་བ་བརྒྱད་དེས་སུ་ཚང་ལ།

Se preguntará también por qué, en un punto donde los conceptos de ocio espiritual y fortuna, el verso sólo dice «vida de ocio» y no «vida de ocio y fortuna.» El punto es, que realmente poseemos el grupo completo de las ocho libertades espirituales, que consisten en estar libre de ocho maneras en las que una persona puede carecer de oportunidad. Estas faltas de oportunidad son nacimientos en los tres reinos inferiores, o como seres de placer con largas-vidas; como un bárbaro; como una persona con una visión incorrecta del mundo; como alguien incapacitado; o en un periodo en la historia donde los Budas victoriosos no han aparecido en el mundo.

།མི་ཉིད་དབུས་སྐྱེས་དབང་པོ་ཚང་།
།ལས་མཐའ་མ་ལོག་གནས་ལ་དད།

Tenemos todas las cinco fortunas espirituales que se relacionan con uno mismo, tal y como se describe en el siguiente verso:

Nacido como humano,
En una tierra central,
Y teniendo sus facultades
Completas;
Sin estar perdido en el peor de los karmas,
Y sintiendo fe por el lugar.

ཁུ་མཁའ་ལྟར་དག་སྣོང་པ་མ། དག་བསྐྱེན་པ་མ་བཅས་སྣོན་པའི་འཁོར་རྣམ་བཞི་འཕེལ།
གཙོ་བོ་དག་སྣོང་པ་ཡོད་པའི་ཚོས་ཚོགས་ཀྱི་ཡུལ་དབྱས་སུ་སྐྱེས་ཤིང་།

Aquí, «nacido en la tierra central» se refiere a una tierra donde existe el «núcleo del Dharma», refiriéndose a que hay personas en el país que mantienen los votos de «cuatro asistentes del Buda». Esto es referente a las ordenaciones completas de hombre y mujer, junto con las ordenaciones novicias para los mismos. El componente principal del núcleo, es el monje completamente ordenado.

ལས་མཐའ་མ་ལོག་པ་སྟེ་ཚོ་འདིར་མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས་བསགས་ལ་མ་སྦྱངས་པ་
མིན་པ་དང་།

«Sin estar perdido en el peor de los karmas», significa no haber acumulado y después, haber fallado en limpiar de uno mismo el karma de haber cometido una de las atroces malas acciones «inmediatas».

དཀར་པོའི་ཚོས་ཀུན་སྐྱེ་བའི་གནས་འདུལ་བ་སྟེ། རང་རྒྱུད་འདུལ་ཕྱིར་འདུལ་བའི་
སྐྱས་བཏགས་པ་སྟེ་སྣོད་གསུམ་ལ་དད་པ་སོགས་རང་འབྱོར་ལྡན་ཀ་ཚང་བ་ཡོད་ཀྱང་།

El *lugar* donde todas las cosas blancas y buenas crecen, es la enseñanza en la disciplina; aquí la palabra «disciplina», por ende puede ser aplicada al contenido entero del canon, las tres colecciones de escritura, ya que todas funcionan para

disciplinar nuestra mente. Entonces, tendremos la fortuna de tener fe en los libros sagrados.

།སང་རྒྱས་བྱོན་དང་དམ་ཚཱ་སྟོན།

།བསྟན་པ་གནས་དང་དེ་ཚེས་འཇུག།

།གཞན་ཕྱིར་སྤིང་ནི་བཅུ་བའོ།

།ཞེས་པའི་གཞན་འབྱོར་ལྔ་ནས།

Examinemos entonces, si tenemos o no las cinco fortunas que se relacionan con lo que está afuera de nosotros. La referencia clásica aquí es:

El Buda ha llegado
Y enseñó el sagrado Dharma.
Las enseñanzas permanecen,
Así como los que las siguen.
Hay compasión
Por el bien de otros.

།་་བཞི་དགེ་སྤྱོད་འཆར་ཀ་ལྟ་བུ་ལ་ཚང་བ་ལས། མགོན་པོ་སྐུ་རྒྱུ་བ་ལའང་དངོས་
གནས་པ་མཚང་ལ། རང་རིས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་དང་བྱུང་མེད་པའི་སྤྲི་མ་མཇུག་ཏེ་
ཚཱ་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱིས་དེ་དག་དོད་ལྷན་སྤྱོད་དུ་ཡོད་པ་ལས་དངོས་གནས་མ་
ཚང་ཡང་། དལ་བ་བརྒྱད་དངོས་སུ་ཚང་བ་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ཏེ་གསུངས་པ་རེད།

Aquí, el Buda tuvo que haber venido y aun estar presente en el mundo. Él o sus discípulos directos deben estar enseñando Dharma. Las enseñanzas resultantes debieron también permanecer, y esto durante el periodo antes de su partida final más allá de todo dolor. Algunos de sus discípulos deben observar que otros discípulos realmente logran los cuatro resultados, después de que él los haya enseñado; y estos discípulos deben comprometerse a seguir las mismas prácticas también.

“བཞི་དགེ་སྦྱོང་འཆར་ཀ་ལྟ་བུ་ལ་ཚང་བ་ལས། མགོན་པོ་གྲུ་སྐྱབ་ལའང་དངོས་
 གནས་པ་མཚང་ལ། རང་རིས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་དང་བྱུང་མེད་པའི་སྤྲོ་མ་མཇལ་ཏེ་
 ཚོས་གསུངས་པ་སོགས་ཀྱིས་དེ་དག་དོད་ལྷན་སྦྱོར་དུ་ཡོད་པ་ལས་དངོས་གནས་མ་
 ཚང་ཡང་། དལ་བ་བརྒྱད་དངོས་སུ་ཚང་བ་ལ་གཙོ་བོར་དགོངས་ཏེ་གསུངས་པ་རེད།

Todas las cuatro fortunas que acabamos de explicar, han tenido incluso el monje Udayi, aunque lo mismo no se puede decir del Salvador Nagarjuna, que no las tenía en su forma literal. Nosotros también hemos conocido a nuestros Lamas, que no son diferentes a un Buda, y han hablado el Dharma y así sucesivamente; estos son un sustituto completo, pero no podemos decir que tenemos todas esas fortunas, de manera literal. Sin embargo, disfrutamos de las ocho libertades espirituales; estas son nuestras principales ventajas, y es con este hecho en mente, que el verso dice «vida de ocio».

གཞན་ཕྱིར་སྤྱིར་བཏུ་ཞེས་པ། སྤྱིན་བདག་དང་སྤྲོ་མ་སོགས་ཀྱིས་གང་ཟེག་གཞན་
 རང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་སྤྱིར་བཏུ་བས་ཚོས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་ཟུང་བོས་སོགས་སྤྱིར་བཏུ་མ།
 ཚོས་སྤྱོད་པ་སོགས་ཏེ། རང་གིས་ཚོས་སྐྱབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་སྤྱིན་མཁན་ཡོད་པ་ལ་བྱ་
 དགོས།

¿Qué significa cuando la referencia dice, «Existe compasión por el bien de otros?» Los «otros» aquí, se refiere a nosotros mismos; nuestros patrocinadores, Lamas y cualquier otra persona que actúa para nuestro bien, motivados por la compasión, para ver que tenemos todas las condiciones que facilitarían nuestra práctica de Dharma: nos dan comida, ropa u otras necesidades; nos enseñan el Dharma; y así sucesivamente. Por lo tanto, esta frase debe ser comprendida como la descripción de la buena fortuna de tener a nuestro alrededor a aquellos que nos dan las cosas que necesitamos para practicar.

རང་ཅག་མི་ཁོམ་པ་བརྒྱད་དང་བྲལ་ནས་ཚོས་སྐྱབ་ཏུ་ཡོད་པའི་དུས་འདིར་མི་སྐྱབ་
པར། ཚོ་འདི་པའི་འཆིང་ཐག་གིས་བཅིངས་ཏེ། རྙིང་བཀུར་སྙན་གྲགས་དང་།
འཇིག་རྟེན་མཐུན་འཇུག་སྐྱབ་པ་སོགས་དོན་མིན་གྱི་ལས་མང་པོ་བརྩམ་སྟེ་བྲལ་བ་
བྱེད་པ་འདི། མི་ཁོམ་པ་དགུ་པ་ཞིག་ཆེད་དུ་བཅའ་བ་ཡིན་ཞིང་།

Así que usted y yo estamos libres de las ocho maneras en las que una persona puede carecer de oportunidad espiritual; y aun así fallamos en trabajar ahora, en los días que sí tenemos un Dharma para practicar. Nos encontramos atrapados en las cadenas de la vida presente; nos dedicamos a todo tipo de actividad insignificante enfocada en obtener cosas materiales, la aprobación de otras personas, o el sabor de la fama ; queremos encajar en el estilo de vida del mundo y demás. Esto nos hace estar tan ocupados que es casi como si nos hubiéramos esforzado cuidadosamente en inventar una novena forma de carecer de la oportunidad espiritual.

སྐྱར་གྱི་དམ་པ་ཚོས་སངས་རྒྱས་སྐྱབ་པར་མཇེད་པའི་རྟེན་བཟང་འདི་ལྟ་བུ་རང་རིས་
སྟོན་པ་བསགས་པའི་སྣོད་དུ་བཀོལ་ན། དལ་འབྱོར་འདི་སྐྱག་འབྱོར་དུ་སོང་བ་ཡིན་
པས།

Tenemos aquí una vida y un cuerpo maravilloso, mismos que las personas santas usaron para alcanzar la iluminación misma en el pasado; sin embargo, usamos estas cosas como una gran olla en la cual almacenamos nuestras malas acciones. Hemos convertido nuestro ocio y fortuna espiritual en una rica oportunidad para sufrir.

སྐྱན་ཆད་དེ་ལྟར་མ་ཤོར་བར་ད་རིས་མཐུན་རྒྱན་མ་ཚང་བ་མེད་པ་འཇོམས་པའི་རྟེན་
བཟང་ལན་ཅིག་ཅམ་རྙིང་པ་འདི་ལ་སྙིང་པོ་བྱེད་པར་ཅན་ལོན་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན། ཕྱིས་
ནས་དལ་འབྱོར་གྱི་ལུས་རྟེན་རྙིང་པར་ཤིན་ཏུ་དགའ།

Con el fin de no perder las buenas cualidades de esta vida en nuestras vidas futuras, debemos lograr cierta esencia especial de las circunstancias que hemos encontrado, sólo por esta vez; debemos usar esta vida donde todo se ha juntado, donde no hay una sola pieza de un todo incompleto. Si fallamos en

esta labor, será extremadamente difícil para nosotros encontrar una vida con ocio y fortuna espiritual otra vez.

དེ་ཉིད་མི་ཉིད་ད་ལྟ་རང་ལ་དལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱ་ཚང་མ་ཚང་བལྟ་བ་ལས། མི་མང་ཉུང་
ལ་བལྟས་པས་མི་ཕན་ཏེ། འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་ནས་གཅིག་མི་ཡིན་པས་འཁོར་བའི་
སེམས་ཅན་རིགས་དྲུག་པོ་མ་ཟད་བར་དུ་མི་ཡང་རྫོགས་མཐའ་མེད་པར་མང་པོ་དེ་ག་
རང་འོང་ལ། དལ་འབྱོར་མ་ཚང་ན་མི་མང་ཡང་སྤྲིག་པ་མི་དགོ་བ་བསག་སྟོབས་ཆེ་
བས་འཁོར་བའི་ཚོང་ཉེན་མང་བ་ལ་དགའ་རྒྱ་མེད་གསུངས།

Independientemente de que pueda volver a obtener semejante vida o no, debe juzgar mirando dentro de usted mismo, para ver si las causas de ganar los diversos ocios y fortunas están ahí o no. No tiene caso mirar hacia afuera para ver si hay muchos seres humanos alrededor. Los humanos son una de las seis formas de vida sufriente, y hasta que las seis desaparezcan, no verás el fin de los humanos, siempre habrá un buen número; una buena cantidad de ellos cerca, pero si carecen de este complemento de ocio y fortuna, una gran población sólo significará una tremenda acumulación de pecados. No debería de sentirse cómodo, dijo su Lama, con el hecho de que haya tan abundante suministro de materia prima para el círculo de la vida de sufrimiento.

འོ་ན་དལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱ་ཇི་འདྲ་དགོས་ཤེ་ན། དལ་ཉེན་རྣམ་དག་ཐོབ་པའི་རྒྱ་ལ་རྩལ་
ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པས་གཞི་བཟུང་། སྤྲིན་སོགས་དྲུག་གིས་གྲོགས་བྱས། རྫོན་
ལམ་དྲི་མ་མེད་པས་མཚམས་སྐྱར་བ་བཅས་དགོས་པས་རྒྱུ་འོ་རྣམས་ཉིད་དཀའ་བ་
དང་།

«Muy bien, entonces», se preguntará, «¿Qué es entonces lo que causa que el ocio y la fortuna surjan?» Lograr la buena vida, una de las libertades espirituales, comienza con una moralidad bien llevada. Esta moralidad debe estar en conjunto con la generosidad y las otras cinco perfecciones; y el pegamento que sostiene todo, es hacer las más puras oraciones. Por lo tanto, encontrar una vida como la nuestra es primero que nada algo difícil de encontrar, debido a las causas que se necesitan para lograrlo.

རང་ཅག་གིས་སྒྲིག་པ་མི་དགོ་བ་ལ་དུས་རྟུམ་ཏུ་སྐྱད་པ་འདི་ཡང་དལ་འབྱོར་འཐོབ་
 པའི་གོགས་མུ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། འདུལ་བ་ལུང་གཞི་སོགས་ནས་གསུངས་
 པ་བཞིན་ངན་འགྲོ་གཞན་ལས་དུད་འགྲོ་ཉུང་། དེ་ལས་མིའི་འགྲོ་བ་ཉུང་། མི་ཡང་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྣམ་པ་དར་བའི་ཡུལ་དུ་སྐྱེ་བ་ཉུང་།

Las personas como usted y yo estamos siempre cometiendo acciones no virtuosas y este es el único y más grande obstáculo para alcanzar nuestro estado de ocio y fortuna espiritual otra vez. Más allá de esto, hay declaraciones de la *Palabra fundamental de los votos de moralidad*, y otros textos, donde describen como aquellos nacidos como animales son menos que aquellos nacidos en uno de los reinos de miseria; aquellos nacidos como humanos son menos que los animales; e incluso entre los humanos, aquellos nacidos en un país donde las enseñanzas del Buda se han esparcido son un número aún menor.

དེ་སྐྱེས་ཀྱང་ཚོས་དང་མཇལ་བའི་རྟེན་བཟང་བྱུང་པར་ཅན་ནི་རྟེན་མི་སྲིད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་
 པས་ན། ངོ་བོའི་སྣོ་ནས་རྟེན་དཀའ།

Nacer en tal tierra y después ir y encontrarte con el Dharma, con un cuerpo y una mente tan especial como la que nosotros tenemos ahora, es un acontecimiento que parece imposible. Esto muestra como una vida como la nuestra, también es difícil de encontrar por su misma naturaleza.

བའེས་སྲིང་ལས།

- །རྒྱ་མཚོ་ཆེར་གཡེངས་གཉེན་ཤིང་བྱ་ག་དང་།
- །རུས་སྐལ་ཕྱད་པ་བས་ཀྱང་དུད་འགྲོ་ལས།
- །མི་ཉིད་ཆེས་ཐོབ་དཀའ་བས་མི་དབང་གིས།
- །དམ་ཚོས་སྐྱད་པས་དེ་འབྲས་མཆིས་པར་མཛོད།
- །ཅིས་སོགས་ལྟར་དཔེའི་སྣོ་ནས་ཀྱང་རྟེན་དཀའ་བས།

Existe además, una tercera manera de mostrar lo difícil que es encontrar una vida tan oportuna como la nuestra. Esto involucra usar una metáfora, tal y como la siguiente del texto *Carta a un Amigo*:

Suponga que hay una tortuga en el
mar que está por salir a la superficie
Y sacará su cabeza a través de un aro
De madera que está flotando sobre
La superficie del gran mar de sal.

Las probabilidades de nacer como
humano
A diferencia de nacer como un animal
Son incluso más (remotas); haz que suceda,
Señor de todos los hombres, al vivir el sagrado Dharma.

ད་རེས་ཚེས་སྐབ་པར་བོམ་ཞིང་། སྤིང་རྒྱུ་སྐྱ་མ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་སངས་རྒྱལ་
དངོས་ལྷ་བྱ་དང་ལྷན། རང་གི་རྒྱུ་ཤེས་པ་ལ་སྐྱོན་མ་ལྷགས་ཤིང་ཐོས་བསམ་སྒོམ་
གསུམ་བྱུང་རུང་བའི་ཤེས་རབ་དང་ལྷན།

Ahora mismo tenemos tiempo para practicar la religión. Contamos con la condición externa necesaria para tener éxito, ya que hemos estado en contacto con un Lama, un Amigo espiritual que es como el Señor Buda mismo. También, disfrutamos de la condición interna, ya que nuestras mentes no están defectuosas de ninguna manera, y se nos ha otorgado la inteligencia requerida para avanzar a través de los niveles de aprendizaje, contemplación y meditación.

རང་གིས་སྐབ་པར་བྱེད་ན་གནས་སྐབས་མངོན་མཐོ་ལྷ་མིའི་རྟེན་བཟང་ནས་མཐར་
ཐུག་དོན་ལྷེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་མན་ཆད་ངེས་པར་སྐབ་ལྷས་པའི་རྟེན་བཟང་བྱེད་པར་
ཅན་རྟེན་པ་འདི་ཉིད་དོན་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པར་ཤེས་ཤིང་ངོ་འཕྲོད་པར་བྱུང་ནས།

Si realmente me comprometo a hacerlo, con certeza podre lograr todo, desde las metas temporales, tales como lograr un buen y útil tipo de nacimiento en las formas superiores de vida –entre los humanos o los seres de placer– hasta el objetivo final de convertirme en el Guardián del Diamante.

Todo esto puede lograrse gracias a este tipo extraordinario de vida que he logrado ahora; busque comprender este hecho, intente realmente reconocer lo importante que es esta oportunidad.

དཔེར་ན་སེམས་ལ་དགའ་བ་དང་། ལྷག་བསྐྱེལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་མི་དེས་མཚན་མོར་
གཉིད་སང་རེས་ཀྱང་དགའ་སྐྱེལ་དེ་དང་དེ་ལྷང་ལྷང་དུ་འབྱུང་བ་བཞིན་དལ་འབྱོར་
ངོས་ཟེན་པའི་ལག་རྒྱུས་སུ།

Ciertas señales vendrán si usted logra tener éxito en hacerse más consciente de tu su ocio y su fortuna espiritual. Piense en un hombre que está completamente ensimismado, ya sea en una muy buena suerte o en una gran desgracia. Cada vez que se despierta en la noche estos pensamientos de felicidad o infelicidad lo inundan, vívida y automáticamente.

ཆེད་པར་དགའ་ཞིང་ཆེད་ན་དོན་ཆེ་བའི་དལ་འབྱོར་ཚང་བའི་དོན་རྗེའི་ལུས་ཉེན་འདི་ལྷ་
བྱུང་རེས་ཐེངས་གཅིག་ཅུ་ཆེད་པའི་སྐབས་འདིར་འཁོར་བ་མཐའ་མེད་ཀྱི་ངང་རྒྱུ་ལ་
དང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕང་བསྐྱེལ་བ་མང་པོར་སྐྱབ་དགོས་ལུགས་སོགས་
བསམས་ནས། ཉིན་མཚན་བར་མ་ཆད་པར་གནས་སྐབས་ཀུན་ཏུ་དོན་མེད་སྟོང་ལོག་
ཏུ་མ་ཤོར་བར་སྦྱིང་པོ་ལེན་འདོད་ཀྱི་སྟོ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་སྐྱེ་བར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས་
ཤིག་ཅེས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ཡིན།

Lo que le estamos pidiendo a nuestro Lama aquí, es que nos bendiga para lograr este mismo nivel de obsesión: *bendígame primero para entender que esta excelente vida que he encontrado, completa con cada ocio espiritual, es difícil de encontrar y –una vez encontrada– es siempre tan valiosa.* Ahora, en el único tiempo que he logrado tener este cuerpo diamante y esta vida, permítame pensar como el círculo de sufrimiento no tiene absolutamente ningún principio;

como se debe practicar normalmente por muchos millones de años para alcanzar el estado de un Buda; y otras verdades similares. Y *concédame desear y nunca dejar de desear, que yo pueda obtener la esencia de esta vida día y noche: que yo pueda a todo momento mantener este preciado tiempo sin perderme en acciones insignificantes, carentes de cualquier significado.*

PASOS COMPARTIDOS CON AQUELLOS DE MENOR CAPACIDAD

IV. Pasos compartidos con aquellos de menor capacidad

གཉིས་པ་སྒྲིང་པོ་ཇི་ལྟར་ལེན་པའི་རྒྱལ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་སྐྱིམ་བུ་རྒྱུང་དུ་དང་
སྐྱུན་མོང་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པར་སློབ་སྦྱང་བ་ནི།

Esto nos lleva a la descripción de cómo realmente tomamos la esencia de esta vida. Esta misma parte desglosa otras tres; la primera es cómo entrenar nuestra mente en los Pasos del camino, los cuales son compartidos con personas de menor capacidad espiritual, y se cubre en los siguientes dos versos del texto raíz.

|ལུས་སློབ་གཡོ་བ་རྒྱལ་ལེན་རྒྱུ་བུར་བཞིན།
|རྒྱུར་དུ་འཇིག་པའི་འཆི་བ་དུན་པ་དང་།
|ཤི་བའི་རྗེས་སུ་ལུས་དང་གྲིབ་མ་བཞིན།
|དཀར་ནག་ལས་འབྲས་མི་བཞིན་འབྲང་བ་ལ།

|ངེས་པ་བརྟན་པོ་རྟོན་ནས་ཉེས་པའི་ཚོགས།
|སྤྲ་ཞིང་སྤྲ་བ་རྣམས་ཀྱང་སློང་བ་དང་།
|དགོ་ཚོགས་མཐའ་དག་རྒྱུ་བ་པར་བྱེད་པ་ལ།
|ཉལ་ཏུ་བག་དང་ལྡན་པར་བྱིན་གྱིས་སློབ་ས།
|ཞེས་པའི་སློབ་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་ཏེ།

**Mi cuerpo y la vida en él
Son fugaces como las burbujas
En la espuma de una ola en el mar.
Bendígame primero para recordar
La muerte que me destruirá pronto;
Y ayúdeme a encontrar conocimiento certero
De que después de haber muerto
Las cosas que he hecho, blancas o negras,
Y lo que estas acciones me traerán,
Me seguirán siempre de cerca,
Tan certeras como mi sombra.**

**Concédame entonces el cuidado,
Para detener al más mínimo de los
Errores de muchos males que hacemos,
y por el contrario tratar de llevar a cabo
Todas y cada una de las buenas acciones
De las muchas que podemos cometer.**

དེ་ལྟར་དལ་འབྱོར་གྱིས་རྟེན་བཟང་ཁྱད་པར་ཅན་ཐོབ་ཀྱང་ལུས་སྲོག་ཡུན་རིང་དུ་མི་
གནས་པར་གཡོ་ཞིང་འགྲུང་ནས་སྐད་ཅིག་མ་རི་རིས་ཀྱང་འཆི་བ་ལ་ཇི་ཉེར་འགོ་བར་
མ་ཟད།

Y así, hemos logrado este tipo de vida tan especial, con su ocio y fortuna espiritual. Pero *mi cuerpo y la vida en el son fugaces*, siempre cambiando, y todo momento que pasa se acercan irremediabilmente a mi muerte.

འཆི་རྒྱུ་སྲོ་བུར་བ་ནད་གདོན་བགོགས་རིགས་འབྱུང་བཞིའི་གནོད་པ་སོགས་གྱིས་ཆོ་
སྲོག་འཕྲོག་པ་ལ་བྱིས་སྲུང་ལ་བརྒྱུས་པ་ལྟར་བསྐྱོར་ནས་བསྐྱད་ཡོད་ཅིང་།

Pero eso no es todo, hay condiciones a mi alrededor que pueden golpearme y matarme en un instante: cosas como enfermedades y espíritus malignos, desastres repentinos, ataques a mi alrededor por los cuatro elementos que componen mi cuerpo. Están a mi alrededor listos para arrebatarme la vida, como una manada de perros hambrientos rodeando un pedazo de carne

fresca, deseándola.

རང་གི་ལུས་འདི་རྒྱུ་རྒྱུར་བཞིན་དུ་རྒྱུ་སྤོ་མོ་ཅམ་ཡང་མི་ཐེག་པར་ཚར་མ་ཟུག་པ་
ཅམ་གྲིས་ཀྱང་འཆི་བའི་རྒྱུ་དུ་བྱེད་ནུས་པ་མཐོང་ཚོས་སུ་འོང་བ་སོགས་ལྟར་”

Aún más, mi cuerpo es como una *burbuja en la espuma de una ola en el mar*; no tiene poder para resistir ni siquiera un daño mucho menor: podemos ver con nuestros propios ojos que hasta el pinchazo de una espina puede llevar a una persona a su muerte.

”ཤིན་དུ་ཉམ་རྒྱུ་བས་ན། ལྟར་དུ་འཇིག་པའི་འཆི་བ་འོང་རྒྱུ་ལ་ཇི་ལམ་རིམ་ཆེ་
རྒྱུ་སོགས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་རྩ་བ་གསུམ་དང་། རྒྱ་མཚན་དགུ་ཤེད་བཅད་པ་
ནམ་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་འཆི་བར་ངེས་ཤིང་། ནམ་འཆི་ལ་ངེས་པ་མེད་ལུགས།
འཆི་བའི་ཚེ་གཉེན་ཉོར་ལོངས་སྤོད་སོགས་དང་། ཐར་ན་ལུས་ཀྲིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ་
ནམས་”

En resumen, mi cuerpo y mi vida son frágiles; así que la *muerte me destruirá pronto*. Aquí, usted debe usar las instrucciones sobre su próxima muerte que encontramos en obras como las presentaciones más largas y breves de los Pasos en el camino, por nuestro Señor, Tsongkapa. Estas secciones cubren los tres principios de la muerte y sus nueve razones, junto con las tres resoluciones que se deben tomar. Muestran como nuestra muerte es segura, y lo inciertos que estamos de cuando vendrá. Cuando llegue, ninguna de las personas cercanas a nosotros, ni las cosas que poseemos, ni nada similar nos podrá ayudar. Al final, ni siquiera nuestro cuerpo podrá ser de ayuda.

”ཡང་དང་ཡང་དུ་བསམས་ཤིང་བྲན་པ་དང་། དེ་ཡང་རང་དགར་འཆི་བ་ལ་སྐྱག་སྟེ་
བསྐྱད་པས་མི་འོང་ཞིང་། བུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཞལ་ནས།

Piense en estos puntos, *recuérdelos*, una y otra vez. El objetivo aquí, no es llegar a un punto en el que se sienta en un estado de terror confuso sobre la muerte que le espera. Sino que debe darse cuenta que, al momento de su muerte y mientras toma su vida futura, solo el Dharma lo podrá ayudar: todo lo demás

se volverá inútil. Recuerde las palabras del Buton omnisciente, quien ha hablado:

ཚོ་འདི་ལོང་མེད་མུར་དུ་འཆི་འགྱུར་ཞིང་།
ལགསོད་སར་གླིད་པའི་དུད་འགོ་ཇི་བཞིན་དུ།
སྐྱད་ཅིག་རེ་རེ་བཞིན་ཡང་འཆི་ལ་ཉི།
དེང་བྱ་སང་བྱའི་བསམ་པ་མ་ཇོགས་པར།

ལསམ་པ་བརྒྱ་ཕྱག་མ་བསམས་གཅིག་འོག་ཚུད།
ལའིན་ཇི་འཇིགས་དུང་ཉམ་པའི་མདུན་བསུས་ནས།
མལ་གྱི་ཐ་མར་དབུགས་སྐྱད་སྲོག་ཆད་ཆོ།
ཚོས་ལས་གཞན་གྱིས་མི་པན་རིན་ཆེན་གྱུབ།

No estarás mucho tiempo en esta vida
La muerte llega rápido;
Te acercas cada vez más a ella
Avanzando como un animal
Que está siendo
Arrastrado al matadero

Sus planes para hoy
Sus planes para mañana
Nunca serán completados
Suelte sus mil planes,
Dedíquese a uno sólo.

Será convocado a
La asombrosa presencia
del Señor de la Muerte;

El final está acostado en su cama,
La respiración se detiene, la vida se ha ido.

Y en este día,
Mi Rinchen Drup,
Nada más que el Dharma
Será de ayuda para ti.

ཅེས་པ་དང་། ས་དམ་པ་སངས་གྲུས་གྱིས།
ལས་གྱི་རྣམ་སྐྱེན་རྒྱ་འབྲས་བདེན་ངེས་པས།
མི་དགོ་སྤྲིག་ལ་འཇོམས་ཤིག་དེང་རི་བ།

Pa Dampa Sangye también ha dicho:

Los resultados de las acciones que has hecho,
La causa y la consecuencia,
Son finalmente fijas y verdaderas

Gente de Dingri escuchen:
Eviten entonces cualquier mala acción,
Cualquier maldad en absoluto.

ཞེས་དང་།
སྤྱི་མའི་ཡུལ་ན་གཉེན་བཤེས་ཉུང་བ་ཡིན།
སྤྱོད་གཏད་ཚོས་ལ་གྱིས་ཤིག་དེང་རི་བ།

Y después él afirma:

En la tierra más allá de nosotros,
Los amigos y familiares son pocos;
Gente de Dingri escuchen:
Dirijan sus pensamientos al Dharma

།ཞེས་སོགས་དང་། བོ་དོང་པཱ་ཆེན་འཇིགས་བྲལ་སྤོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་གིས་ཀྱང་།
 རྒྱུ་བ་སྣ་སྤྱི་ཡོད་པར་རིགས་པས་ཀྱང་ཤེས་ཏེ། མི་ལུས་རྒྱ་མེད་ལས་ཡོང་ན་ཤེས་བྱ་
 ཐམས་ཅད་མི་ལུས་ཀྱིས་གང་བའི་ཚོད་ཡིན། མི་ལུས་སེམས་སྣ་མ་སྣོན་དུ་མ་སོགས་
 བར་བཅའ་པོ་ཅོམ་ལ་འོང་ན། ས་རྩོ་རི་ལུང་ཐམས་ཅད་མི་ལུས་ཀྱིས་གང་བའི་ཚོད་
 ཡིན་གསུང་སྟེ་...

El gran maestro de Bodong , cuyo nombre era Jikdrel Chokle Namgyal, también ha dicho:

La existencia de vidas pasadas y futuras, puede también ser comprendida a través de un razonamiento lógico. Si el cuerpo humano existe sin ninguna causa propia, entonces todo objeto existente pudiera también estar repleto de cuerpos humanos. Si el cuerpo humano pudiera existir sin ninguna participación de una conciencia previa, si pudiera venir sólo de materia física, entonces cada fragmento de la tierra, cada piedra, cada montaña y cada arroyo, podría estar también repleto de cuerpos humanos.

...ཆད་ལྟ་བ་རྣམས་ལ་ཐོག་བབས་པ་དང་འདྲ་བ་ཡིན། གཞན་ཡང་མཁས་གྲུབ་མངོན་
 ཤེས་ཅན་མང་པོས་གཟིགས་པས་ཀྱང་རང་གཞན་ཡི་བར་དོ་དང་སྐྱེ་བ་སྣ་སྤྱི་དུན་པའི་
 རྣམ་ཐར་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་། སྤྱི་རོལ་བའི་དྲང་སྟོང་མངོན་ཤེས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་
 རྒྱུ་བ་བརྒྱད་ཅུ་དུན་པ་ལ་སོགས་པ་བྱུང་བ་ཡིན།

Para aquellos que niegan que la vida continúa, escuchar estas líneas es como ser golpeado por un rayo. Además, hay múltiples testimonios de practicantes sabios y realizados quienes han usado su clarividencia para percibir las vidas pasadas y futuras,

así como el estado intermedio entre la muerte y el renacimiento, el cual ellos y otros más han recorrido. Hay casos también como

el de expertos no-budistas que logran obtener la clarividencia que les permite recordar ochenta de sus diferentes vidas.

འཇིགས་གསུངས་པ་ལྟར་འཆི་བའི་སྐབས་དང་སྤྱི་མའི་སྐྱེ་བ་ལོན་པའི་ཚེ་ཚོས་མ་
གཏོགས་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་མི་ཕན་པས་ན། ཚེ་སློས་བཏང་གིས་སྤྱི་མར་ཕན་
ཐབས་ཀྱི་འཆི་ཚོས་གཤའ་མ་ཞིག་ངས་པར་སྐྱབ་པ་གལ་ཆེ་སྟེ། རང་རེ་རྣམས་ཤི་
བའི་ཇིས་སྤྱི་ལ་ཕན་པ་རྒྱུ་ཆད་ནས་མིད་དེ་མི་འགོ་བར་སྐྱེ་བ་རེ་མ་སྤངས་ཐབས་མིད་
ལ། དེ་ལོན་ས་བདེ་འགོ་ངན་འགོ་གཉིས་ལས་མ་འདས།

Ya que nada más puede ayudar en ese momento, es esencial que dejemos esta vida y nos aseguremos de dedicarnos a la muerte, al practicar alguna forma pura del Dharma, como una manera de asistir a nuestro yo futuro. Y no es como si, *después de que usted y yo hayamos muerto*, la corriente de nuestra mente se detuviera y nos convirtiéramos en nada, sino no que más bien, no tenemos otra alternativa más que tomar otro nacimiento. Y no hay más que dos lugares en donde podemos nacer: los reinos superiores de felicidad, o los reinos inferiores de miseria.

དེ་གཉིས་གང་དུ་སྐྱེ་རང་ལ་རང་དབང་མིད་པར་འགོ་བ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ། ལས་
དཀར་ནག་གི་ཇིས་སྤྱི་འགོ་དགོས་ཤིང་།

No tenemos ningún control en absoluto sobre cuál de los dos lugares iremos; debemos ir a donde seamos llevados por las causas separadas para cada lugar; y estas causas son *las cosas que hemos hecho, las blancas y las negras*, respectivamente.

རང་རྒྱུད་ལ་བདེ་འགོའི་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ལ། ངན་འགོའི་རྒྱུ་ནི་ཉ་ཅང་མང་བ་ཡོད།
ད་ལྟར་དགོ་སྤྱི་གི་བྱ་བ་དཀར་ནག་ཇི་འདྲ་ཞིག་བྱས་ཀྱང་འཆི་ཁར་དེ་དང་མཐུན་པའི་
ལས་ཤིག་ལ་གསོས་བཏབ་ནས་ཉིང་མཚམས་སྤྱོད་དགོས་ལ།

Nuestras corrientes mentales contienen, muy muy pocas de las causas que nos llevarán a un renacimiento superior; pero tenemos una gran multitud de causas que nos llevarán a uno de los nacimientos de miseria. Ahora mismo estamos haciendo tanto acciones blancas como acciones negras: las buenas y las malas. En el momento de la muerte, el poder de una u otra se activará y nos forzará a nuestro próximo nacimiento. Las semillas de las acciones que son más abundantes son las que probablemente se activarán.

དེ་ནས་ཀྱང་སྤྱི་མར་དགོ་མི་དགོའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་བཟང་ངན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་
འཚོལ་བར་རྣམ་ཤེས་གང་དུ་འགྲོ་བའི་སྤྱི་རྗེས་སུ་ལྷུས་དང་གྲིབ་མ་ཇི་བཞིན་འབྲང་
སྟེ་...

Y después que crucemos a nuestro nuevo nacimiento, las consecuencias justas o sucias de nuestra virtud o nuestra maldad nos seguirán de cerca. Estas consecuencias nunca se equivocan; lo bueno debe venir de lo bueno, y lo malo de lo malo. Se unirán a mi conciencia y la seguirán a donde sea que vaya, *tan certeras como mi sombra*.

“བདེ་སྐྱབས་སོ་སོ་ནས་སྤོང་དགོས་ཚུལ་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དྲི་མ་མེད་པ་མདོ་སྡེ་དང་
འདུལ་བ་སོགས་ནས་ལས་ངེས་པ་དང་། འཕེལ་ཆེ་བ། ལས་མ་བྱས་པ་དང་མི་
འཕྲད་པ། ལས་བྱས་པ་རྒྱུད་མི་བྱ་བ་སོགས་དང་།

Este hecho, que el placer y el dolor son los resultados correspondientes del bien y el mal, es mencionado en las diversas colecciones de la Palabra inmaculada de los Budas victoriosos: en los sutras, en los libros de disciplina, y demás. Describen cosas como la certeza de que el karma producirá resultados similares; cómo se multiplica; cómo las consecuencias de un karma no cometido nunca pueden ser experimentadas; y cómo las consecuencias de un karma cometido nunca podrán desvanecerse por sí solas. También se menciona que :

།ལུས་ཅན་དག་གི་ལས་རྣམས་ནི།
 །བསལ་པ་བརྒྱར་ཡང་རྒྱད་མི་ཟ།
 །ཚོགས་ཤིང་དུས་ལ་བབ་པ་ན།
 །འབྲས་བུ་སྣོན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

།ཅིས་གསུངས།

El karma de la especie sintiente
 Nunca desaparece ,
 Ni siquiera en cientos
 De millones de años.

Cuando las causas se reúnen
 Y el tiempo ha llegado,
 Las consecuencias
 No pueden hacer nada más que florecer.

།མཁས་པ་བོ་དོང་བས་ཀྱང་མདོ་ལུང་འདི་བྲངས་ནས། །ཁོ་བོ་ནི་རྒྱ་བུར་གྱི་མིག་པས་
 །སྣོན་པའི་བཀའ་ལ་ཚ་དམར་བྱེད་དེ། །ཤི་སྐྱེ་བ་ཆད། །སྐས་མ་ལེ་བོག་ཀྱང་སྣོན་པ་ཁོ་
 །ན་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་པ་ཡིན། །ཅིས་གསུངས་ཡོད།

El Maestro Bodongwa cita estas mismas líneas del sutra y dice,

Personas como usted y yo podemos tener los ojos borrosos pero
 debemos percibir esta Palabra del Buda como perfectamente
 precisa. Si usted muere, entonces muera; si usted se cae de viejo,
 entonces caiga; pero si no hay nada más, mantenga su confianza
 en el Maestro.

དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། ཞི་བ་ལྷས།
 །ལས་རྒྱལ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་སྟེ།
 །ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཁོ་ནས་མཐུན།
 །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས།

El pensamiento detrás de estas líneas es expresada en un verso del Maestro Shantideva:

La manera cómo funciona el karma
 Está más allá de la comprensión
 Sólo el Omnisciente
 Lo sabe.

ལྟོན་པས་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མཐའ་ཡས་པར་གསུང་བ་ལ་ངེས་པ་བརྟན་པོ་
 རྟོན་ཐབས་བྱེད་ཅིང་། དེ་རྟོན་ནས་སྟོན་ཆད་སྲིག་པ་བསགས་པའི་འབྲས་བུར་ཚོ་རྗེས་
 མར་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བར་ཤེས་ཏེ་...

Debido a estos hechos, usted y yo debemos buscar una manera de *encontrar conocimiento seguro*, donde reconozcamos la verdad de los funcionamientos ilimitados del karma y sus consecuencias descritos por el Maestro. Una vez que hayamos encontrado este conocimiento, comprenderemos que la consecuencia necesaria de todas las acciones dañinas que hemos acumulado hasta ahora, será que pasemos a los nacimientos de la miseria en nuestra próxima vida.

...ངན་སོང་གསུམ་གྱི་གཙོ་སྟོན་ཚ་བྱང་། བཀའ་སྒྲོམ་ངལ་འཇིགས། ལྷན་ཞིང་གཏི་
 ལྷག་པ་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་ཟེལ་སོགས་པའི་སྲིག་བསྐྱལ་ལྷགས་དྲག་ཏུ་
 བསམས་པས་ཡིད་འཇིགས་ནས་དེ་ལས་རྒྱབ་པའི་རྒྱབས་དགོན་མཚོག་གསུམ་ལ་
 ལྷིང་ཐག་པ་ནས་རྒྱབས་སུ་འགྲོ་ཤིང་།

Y, ¿qué hay de estos tres reinos inferiores? Piense ferozmente en sus sufrimientos: el calor del acero derretido, el frío; el hambre, la sed, agotamiento y el terror; ser incapaz de hablar, vivir en oscura ignorancia, comerse unos a otros para sobrevivir, y todo lo demás. Le dará temor, y desde las profundidades de su corazón, irá a refugiarse en aquellos que pueden protegerle: con las tres Joyas.

ཕྱིན་ཆད་ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་ཉིས་པར་སྐྱད་པ་སྡིག་པ་མི་དགེ་བའི་ཚོགས་ཤེས་སྣ་
བའི་རགས་པ་རྣམས་མི་བྱེད་པ་སྣོས་ཅི། ཉ་ཅང་རིག་དཀའ་བའི་སྡིག་པ་ཕྱ་ཞིང་ཕྱ་བ་
རྣམས་ཀྱང་ངོས་ཟེན་པར་བྱས་ན་སྤང་བ་དང་།

Si las acciones dañinas proporcionan las causas que nos empujan a estos reinos inferiores, entonces, evidentemente debemos evitar cometer cualquiera de *los muchos males que hacemos*: esas no-virtudes que cualquiera puede ver que son incorrectas. Debemos también buscar reconocer y abandonar incluso *los más mínimos* daños que cometemos; los que apenas nos damos cuenta que hacemos.

ལྷག་པར་དུ་འགྲོམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས།
།ཚེ་ལ་ལོང་མེད་ཡུན་རིང་མི་སྡོད་ངེས།
།འཇིག་རྟེན་སྣོ་རྒྱབ་སྤངས་ཀྱང་ཕྱིད་དེ་མཚིས།
།ཚོས་དང་མཐུན་ན་སྣོ་གས་གྲིར་ཤི་དོགས་མེད།
།འཇིག་རྟེན་འདི་ཡི་བྱ་བ་རྒྱབ་ཏུ་བོར།
།འདི་དང་སྤྱི་མ་གཉིས་ཀ་མི་འགྲུབ་ཀྱི།
།སྤྱི་མ་གལ་ཆེ་ཚོས་ལ་འབད་པ་ཐོན།

La cosa más importante para nosotros es seguir las palabras del Rey del Dharma, Dromton Je:

Tenemos poco tiempo por vivir,
Es seguro que no estaremos por mucho tiempo aquí.
Deja que el mundo pase el tiempo
Trabajando para alimentarse;
Hasta los más pobres saben como.

Aquellos que siguen las normas del Dharma
No necesitan preocuparse,
El cuchillo del hambre
Nunca podrá tocarlos y matarlos.

Dejen atrás esta vida;
No puedes trabajar para la vida futura
Y para esta también.
La que sigue es la más importante;
Esfuézate en el Dharma.

འཇིགས་དང་།

འཇོ་འདིའི་ལྷོ་རྒྱུ་བ་ཇི་ལྷུར་བྱས་ཀྱང་སྤྱིད།

འཇོ་རབས་སྤྱི་མ་ཚོས་དང་འཕྲད་པར་དགའ།

འདི་བས་ཚོ་འདིར་ཚོས་ལ་འབད་པར་གྱིས།

འད་ལྷ་དགོ་བའི་ལས་ལ་མ་འབད་ན།

སྤྱི་མར་སྤྱུག་བསྐྱེལ་སྤོང་བར་འགྱུར་ཏ་རེ།

Él también dice,

Ya sea que llenes tu barriga
Bien en esta vida o no,
Aún seguirás viviendo.

Lo que es difícil es,
Encontrar el Dharma
En tu vida futura;

Entonces, en esta vida
Ponga todos sus esfuerzos
Sólo en el Dharma.

Si ahora no puedes dar lo mejor de ti
Para hacer lo que es virtuoso,
Ten certeza que en la siguiente vida
Sólo sentirás dolor.

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱི་མར་བདེ་འགོར་འགོ་བའི་རྒྱར་དག་སྤྱི་ག་གི་སྤང་དོར་རྣམ་
པར་དག་པ་ཞིག་མ་བྱས་ཐབས་མེད། དེ་བྱ་རྒྱལ་ལ་སྤྱིར་མཐའ་ཡས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་
ཀྱང་། སློན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱིས་རང་ཅག་གི་སྤང་དོར་བྱ་སའི་གནས་ཆེ་ལོང་ཅམ་དུ་
བསྐྱས་ནས་དག་མི་དགའི་ལས་ལམ་བཅུར་གསུངས།

Así que no tenemos otra opción, si deseamos pasar a uno de los mejores nacimientos en nuestra siguiente vida, entonces prepare la causa apropiada; esto es, hacer las cosas que debemos y no hacer lo que no debemos. Existe un número casi ilimitado de instrucciones sobre cómo llevar esto a cabo para hacerlo fácil para nosotros, el Maestro compasivo proporcionó una guía sobre que tomar y que dejar: esta es la lista de las diez buenas acciones y las diez malas acciones, la simplificación más amplia.

དེས་ན། མི་དག་བཅུ་སྟོང་གི་རྒྱལ་ཁྲིམས་བསྐྱང་བསམ་ཚོན་ཏེ་སྐྱབས་འགོའི་བསྐྱབ་
བྱ་སྤྲ་རགས་གྱིས་བསྐྱས་པའི་དག་བའི་ཚོགས་མཐའ་དག་རྒྱལ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་
པ་ལ་དུས་ཏྲག་ཏུ་དྲན་ཤེས་བག་ཡོད་དང་ལན་པའི་སློན་པ་འཇུག་པ་ཞིག་དང་།

Mantener esta moralidad, de evitar las diez malas acciones, es sólo un típico

ejemplo de los muchos diferentes tipos de *bondad* que están contenidas dentro de las instrucciones más amplias y sutiles sobre cómo tomar refugio. Debemos comprometernos en todas y cada una de estas virtudes *al ser siempre cuidadosos*— actuando con la adecuada recolección y vigilancia en cada momento del día.

དེར་མ་ཟད། སྐྱེས་བུ་རྒྱུད་འབྲིང་དང་ཐུན་མོང་གི་བསམ་པ་སྤྱད་བ་གང་གི་སྐབས་
ཀྱང་སློ་ཡུགས་སུ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་སློ་སྤྱོད་བ་གཞིར་བཅས་བྱས་ཏེ་བྱང་ཆུབ་
ཀྱི་སེམས་སྐྱེ་བའི་ཐབས་སུ་འབྲེན་ཤེས་པ་དགོས་པས། དེ་ལྟར་རྣམས་པར་གསོལ་བ་
བཏབ་པ་ཡིན་གསུངས།

Y debemos seguir adelante: en cada ocasión que nos entrenemos en estos pensamientos, en los Pasos que son compartidos con personas de menor y mediana capacidad, debemos hacerlo con la intención suprema de usarlos como una base para entrenarnos en el camino para aquellos de gran capacidad.

En resumen, dijo nuestro Lama, debemos entender cómo aplicar estos Pasos como un medio para desarrollar el deseo por la iluminación. Y en estas líneas, le estamos pidiendo a nuestro Lama que nos ayude encontrar la habilidad para hacerlo.

Asian Classics Institute

Práctica I: El mandala de los Pasos a la iluminación (*Lam Rim*)

Lectura Tres: Pasos para aquellos de mediana y gran Capacidad

PASOS COMPARTIDOS CON AQUELLOS DE MEDIANA CAPACIDAD

V. Aprendiendo a desear la libertad

གཉིས་པ་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་དང་ཐུན་མོང་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པར་སློབ་སྦྱང་བ་ལ་གཉིས་ལ།
དང་པོ་ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སློབ་སྦྱོང་པ་ནི།

Con esto hemos alcanzado la segunda parte en los consejos sobre cómo tomar la esencia de esta vida; esto es, como entrenar a su mente en los Pasos del camino que son compartidos con personas de capacidad espiritual media. Aquí existen dos divisiones. La primera es aprender a desear la libertad y es presentada en este único verso del texto raíz que dice:

སྦྱང་པས་མི་ངོམས་སྐྱབས་བཟུལ་ཀུན་གྱི་སློབ་
ཡིད་བརྟན་མི་རུང་སྲིད་པའི་ཐུན་ཚོགས་གྱི།
ཉིས་དམིགས་རི་གནས་ཐར་པའི་བདེ་བ་ལ།
དོན་གཉེར་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བར་བྱིན་གྱིས་སློབས།
ཞེས་པའི་སློབ་ཀ་གཅིག་གསུངས།

(5)

**Bendígame para percibir
Todo lo que está mal
Con las aparentes cosas buenas
De esta vida.
Nunca puedo tener las suficientes.
No son de confianza.
Son la puerta
A todo dolor que tengo.
Concédame entonces,
Luchar en cambio
Por la felicidad de la libertad.**

དེ་ལྟར་འཆི་བའི་ངང་ཚུལ་དང་། ངན་སོང་གི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་བསམ་ཞིང་། སྐྱབས་འགོ་
དང་ལས་འབྲས་ཀྱི་སྤང་དོར་ལ་ཚུལ་བཞིན་འབད་པས། གནས་སྐྱབས་མངོན་མཐོ་ལྷ་
མིའི་ཉེན་བཟང་དང་དཔལ་འབྱོར་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལན་རེ་ལན་གཉིས་ཙམ་འཕྲོབ་
པ་སྲིད་མོད།

Supongamos que somos capaces de seguir todas las instrucciones de arriba: contemplamos cómo funciona la muerte y pensamos en el sufrimiento de los reinos inferiores. Después, hacemos todo el esfuerzo que se supone que debemos hacer al tomar refugio y en observar las leyes de las acciones y sus consecuencias. Entonces, ciertamente podríamos lograr, una o dos veces, alcanzar una de las mejores formas de vida— como un ser de placer o un humano— y también adquirir una cantidad increíble de fortuna; al menos por el momento.

འཁོར་བའི་བདེ་བ་ནི་ཇི་ཙམ་བྱུང་ཡང་ལོངས་སྤྱད་པས་མི་ངོམས་པར་ད་དུང་ཆགས་
པ་ལྷག་པར་འཕེལ་ཏེ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་མི་བཟང་པ་དུ་མ་འབྲིན་པར་བྱིད་པས་སྐྱུག་བསྐྱེལ་
ཀུན་གྱི་སྒོར་གྱུར་པ་ཡིན་ཅིང་།

Pero la naturaleza de todas las cosas placenteras en el círculo de la vida es que,

sin importar que tanto tenga y sin importar cuanto disfrute lo que obtenga, nunca sentiremos que hemos tenido suficiente. Sólo nos hace querer más, sólo incrementa nuestro deseo. Y esto entonces, nos lleva a toda una variedad de insoportable dolor. Las cosas placenteras se voltean y se convierten en la puerta a todo dolor que tengo.

དེ་ཡང་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོས།

།སྒྲོན་ཐོག་མེད་དུས་ནས་རང་སེམས་དང་།

།དུས་རྒྱུད་ཅིག་འབྲལ་བ་མེད་པ་ཡི།

།གོགས་ཉོན་མོངས་འདི་ཀོ་བསྟེན་བསྟེན་པས།

།མཐའ་མི་མངོན་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོར་བསྐྱར།

།ལས་མི་འདོད་རླུང་གིས་རབ་བསྐྱེད་ནས།

།ཡོངས་སྤྱུག་བསྐྱེད་གསུམ་གྱི་བ་གྲོང་དུ།

།དུས་གཏན་དུ་མགལ་མི་ལྟར་འཁོར་བ།

།འདི་བསམས་གྱིན་ཉོན་མོངས་དྲངས་མའི་དག།

།ཚོ་འདི་སྤང་དག་ཞིག་བསད་པ་ལ།

།རང་གོ་ཚོད་དཔག་བོར་རྣོ་བྱེད་ན།

།དུས་གཏན་གྱི་དག་པོ་ཉོན་མོངས་འདི།

།ད་གསུལ་པའི་དུས་ལ་ངེས་པར་བབ།

Aquel más elevado de los Victoriosos, el Gran Quinto de los Dalai Lamas, ha dicho también,

¿Qué sucedió antes?

Alguien ha estado en mi mente desde tiempo sin principio.

¿Cuándo fue eso?

Nunca ha habido un momento en donde hayan desaparecido.

¿Quiénes son?

Yo vivo una y otra vez las aflicciones mentales.

¿Y al final?

Me dejaran podirme en el océano de la vida sufriente, sin un fin a la vista.

¿Y el karma?

Llega como el viento, con todas las cosas que nunca quise.

¿Qué tan lejos?

Me azota por todos lados y agita grandes olas, las tres formas de sufrimiento.

¿Cuánto tiempo?

Pudiera vagar alrededor de este mar por siempre, la antorcha giraría y el círculo de luz ardería.

¿Qué debería ver?

Piense en esto y vea que las aflicciones mentales son el verdadero enemigo.

¿Qué se debe hacer?

El enemigo de vivir sólo para esta vida debe morir.

¿Quién lo debe de hacer?

Tendrá que pretender que es lo suficientemente guerrero para ser el indicado.

¿Cuándo llegará?

Sus enemigos, las aflicciones en tu mente, siempre han estado allí

esperando, listos para la batalla.

¿Y entonces?

El tiempo seguramente ha llegado: siga adelante ahora y derrótelas.

།ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་འཁོར་བ་འདིར་སྐྱབས་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་རྩ་བ་ནི།
 རང་གིས་གཅེས་པར་བྱས་ཏེ་སྤོང་དབུས་སུ་བཅུག་པའི་ཉོན་མོངས་པའི་དབྱེ་པོ་འདི་
 ཉིད་ཡིན་ལ།

Como lo dicen las líneas, hay una sola cosa que actúa como la raíz misma de todo nuestro sufrimiento aquí en el círculo de la vida. Esta no es nadie más que el enemigo de las aflicciones mentales, tan queridas y apreciadas por nosotros, tan cerca de nuestros corazones.

འདིས་རང་ཅག་རྣམས་སྤོན་ཆད་ཐོབ་མེད་ནས་ད་བར་སྐྱབས་བསྐྱེད་མི་བཟད་པ་ལ་སྐྱར་
 ཞིང་། ད་དུང་ཉོན་མོངས་འདི་གཏན་བརྒྱག་ཏུ་གཏོང་བྱུང་བ་ཞིག་མ་བྱུང་ན། དེའི་
 དབང་གིས་ལས་བསགས། ལས་གྱི་དབང་གིས་འཁོར་བའི་གནས་སུ་ཉིང་མ་ཚམས་
 སྐྱར། དེར་སྐྱར་ཡང་ཉོན་མོངས་པས་ལས་བསགས་ཏེ་དེའི་དབང་གིས་ཉིང་ལེན་གྱི་
 ཡུང་པོར་ཉིང་མ་ཚམས་སྐྱར་ནས་འགྲོ་བ་རིགས་དུག་ཏུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་
 ཐབས་ཚོད།

Desde tiempo sin principio hasta el momento presente, este enemigo nos ha llevado de la mano a todo tipo de insoportable dolor. Y si todavía nos encontramos incapaces de deshacernos de estos malos pensamientos de una vez por todas, nos forzarán a acumular karma. Después, el karma nos forzará a tomar otro nacimiento en esta casa, en el círculo de la vida sufriente. Y allí, una vez más las aflicciones comenzarán y después acumularemos el karma nuevamente. Y entonces, ya está decidido: este karma otra vez nos forzará a las partes impuras de un ser sufriente en una de las seis formas de vida. Vamos a nacer y así una y otra vez, vagando a través de estos seis.

དེ་སྤངས་ན་འཁོར་བ་འདིར་མཐོ་དམའ་གང་འདྲ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེ་བ་སྤངས་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་
 གསུམ་གྱིས་གོ་མཚམས་མེད་པར་མངར་བ་ལས། བདེ་བའི་སྐབས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་
 འབྱུང་བས་གནས་གང་དུ་སྐྱེན་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱི་གནས། ལྷོགས་སུ་དང་འགྲོགས་
 ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱི་གྲོགས། ལོངས་སྤྱོད་གང་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱི་
 ལོངས་སྤྱོད་ཁོ་ན་ལས་མ་འདས།

Una vez más hemos tomado un nacimiento en el ciclo, nos encontraremos atormentados por los tres diferentes tipos de sufrimiento, sin el más mínimo descanso. No importa en absoluto si tomamos un nacimiento superior o uno inferior; no existe tal cosa como un momento placentero aquí. Sin importar el lugar donde vayamos será un lugar que nos trae dolor. Con cualquier amigo que vayamos será un amigo que nos trae dolor. Cualquier posesión que tengamos es será una posesión que nos trae dolor. No podrán y nunca serán alguna otra cosa.

འོ་ན་དེ་ལྟའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ཇི་སྟར་བྱ་དགོས་སྟུམ་ན། ལས་དང་
 ཉོན་མོངས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་འཁོར་བའི་སྐྱེ་སྐྱུན་གཅོད་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་བར་
 དུ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་དང་བྲེལ་བའི་གནས་མེད་ལ།

Entonces se preguntará, «¿qué camino debo seguir para escapar de este dolor?» Debe encontrar una manera de detener la corriente de nacimientos, el círculo de la vida que tiene el karma y las aflicciones mentales como su propia naturaleza. Hasta que logre hacerlo, nunca encontrará un lugar que esté libre de este sufrimiento.

འཁོར་བའི་སྐྱེ་སྐྱུན་གཅོད་པ་ལ་ཇི་སྟར་མའི་ལས་གཅོད་ཅུ་ཚོག་ལས།
 །ལས་འབྲས་མི་སྐྱེ་འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་རྣམས།
 །ཡང་ཡང་བསམས་པས་ཕྱི་མའི་སྤང་ཤས་ལྡོག།

La clave para detener esta corriente de nacimientos sufrientes se encuentra en el texto raíz de los *Tres Senderos Principales*, donde el señor de los Lamas dice,

Piense una y otra vez como las acciones y sus frutos nunca fallan,
Y el sufrimiento del ciclo: detenga el deseo por el futuro.

འཇིགས་པ་ལྟར་ཐོག་མར་འཁོར་བའི་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་ཚངས་པ་བརྒྱ་བྱིན་
འཁོར་བརྒྱར་སོགས་ཀྱི་ལུས་རྟེན་དང་དཔལ་འབྱོར་ལྟ་བུ་རྟེན་གྲང་ཡིན་བརྟན་མེད་
པར་སྐྱར་མི་དགོ་བ་བསགས་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུར་མཐར་དན་སོང་གསུམ་ལ་
སོགས་པར་སྐྱེས་ཏེ་འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་མཐའ་མེད་དུ་སྤྱོད་དགོས་ཚུལ་དང་།

Supongamos que al principio somos capaces de encontrar la más elevada de las supuestas cosas buenas de esta vida: logramos la forma celestial o una riqueza fantástica de un ser similar a un dios como El Puro, o Cien Obsequios, o uno de los emperadores que gobiernan el mundo con un disco de poder. Sin embargo, ninguna de estas formas puede ser de fiar, porque el inevitable final de cada una es que nos encontremos con los *frutos kármicos de las malas acciones* que hemos acumulado antes. Estas acciones nos arrojan a nacimientos como aquellos de los reinos inferiores, donde estamos forzados a experimentar la variedad ilimitada de dolor aquí en el *ciclo del sufrimiento*.

ཀུན་འབྱུང་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་ཉེས་དམིགས་ཡང་ཡང་བསམས་ནས་བྱི་མའི་
སྐྱང་ཤས་ལྷོག་པ་དགོས་ཤིང་།

Debemos entender este proceso y pensar una y otra vez acerca de todos los problemas que nos trae la gran fuente de todo dolor: acciones ignorantes y las aflicciones mentales. Debemos detener el deseo por cualquier vida futura.

དེ་ལ་དང་པོར། སྐྱར་སྐྱེས་བུ་རྒྱུད་དུ་འི་སྐྱབས་བཤའ་པ་བཞིན་དུ།
།དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་ཚོ་ལ་ལོང་མེད་པ།
།ཡིད་ལ་གོམས་པས་ཚོ་འདིའི་སྐྱང་ཤས་ལྷོག།

Antes de poder lograr esto necesitamos algo más:

El ocio y la fortuna son difíciles de encontrar, la vida no es larga;
piénselo constantemente, detenga el deseo por esta vida.

ས་པ་ལྷར་རྟེན་པར་དཀའ་བའི་དལ་འབྱོར་རྟེན་བཟང་པོ་ད་རིས་ལན་ཅིག་ཙམ་རྟེན་
ཀྱང་ཚེ་ལ་སྒོམ་པ་བརྒྱལ་ཏུ་མིད་ཅིང་འབྲིད་བྱེད་པར་མ་ཆད་པ་ཡོད་པས་དུས་ཡུན་
རིང་པོར་མི་གནས་པར་འཆི་དགོས་པའི་རྒྱལ་བསམས་ནས་ཚེ་འདིའི་སྐྱབས་ཤས་སྒོམ་
པ་དགོས་ཏེ།

Como dice el verso, *detener el deseo por esta vida primero*. Para lograr esto, piense lo *difícil que es encontrar este ocio y fortuna*. Y también piense en lo siguiente: Aunque usted haya logrado sólo por esta vez encontrar un cuerpo y una vida perfecta, aun así debe morir. No se puede quedar mucho tiempo aquí– no hay manera de ganarle algunos años extras a tu su vida y los años que tiene se están drenando constantemente, sin pausa.

རང་རིས་ངན་འགོའི་སྐྱེ་བ་སྒོམ་པ་དང་། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྲིན་པའི་གོ་འཕང་
བསྐྱབ་པ་གང་ལའང་ཚེ་འདི་སྤང་གི་ཞེན་པ་སྒོམ་པ་འདི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་
གལ་ཆེ་ཞིང་།

Lo que sea que usted y yo esperamos lograr– ya sea mantenernos alejados de los tres reinos inferiores, o lograr la libertad y el estado de Omnisciencia – debemos aprender a detener este hábito de desear las cosas «buenas» de esta vida. Esto es absolutamente esencial a través de toda nuestra carrera del Dharma: desde el principio, pasando por en medio y hasta el final.

འདིའི་སྐོར་རྣམས་བཀའ་གདམས་གསལ་རྟེན་དང་བཀའ་བརྒྱུད་གོང་མ་ཚོའི་གསུང་
ལ་བརྟེན་ནས་སྒོ་སྤངས་ན་རྣམས་པ་ཆེ་བ་ཡོད།

Estos últimos puntos se cubren especialmente bien, tanto en la obras de las

escuelas nuevas, como en las más antiguas de los Guardianes de la Palabra, así como en los textos de los maestros originales en el Linaje de la Palabra. Si usted usa estos libros para entrenar su mente en estos Pasos, obtendrá resultados poderosos.

དེ་ཡང་རྒྱལ་བ་ཡང་དགོན་པས།

ཁོ་ངེས་མེད་ལ་ནམ་འཆིའི་དུས་བཏབ་མེད།

འབདུད་འཆི་བདག་ཁོ་བྲེལ་ཁོམ་གྱི་བྱས་མི་རྩི།

དུས་དེ་རིང་འབྱུང་བཞི་དང་ནམ་ཤེས་འགྲུས་གྱུར་ན།

ལག་དང་དང་སློབ་དེ་ཚགས་སུ་ཚུད་དམ་སོམས།

Escuche esta descripción de la vida sufriente, primero de los labios del Victorioso, Yang Gonpa:

No puede estar seguro que vivirá,
Ni tampoco fijar la fecha en la que morirá;

Este monstruo, el Señor de la Muerte,
No tiene interés
En llegar a su conveniencia

Los cuatro elementos de su cuerpo físico
Y su mente
Podrían irse hoy por caminos separados;

Reflexiónelo:
¿Se puede alguna vez sentir seguro?,
¿Se puede alguna vez sentir en paz?

འཇིགས་དང་། གཞན་ཡང་།

འབད་སྐྱུག་གཏམ་ངན་བྱུད་བསད་ནས།

འཕངས་སྤྱིས་བྱས་པའི་ཚོར་གྱིས་ཀྱང་།

འཁམ་ཅིག་འབྱུར་དབང་མེད་པས་ན།

འདགོས་དུས་མེད་པའི་ཚོར་གྱིས་ཅི།

འམཐུན་འཇུག་དོ་སྤྱད་བྱེད་བྱེད་ནས།

འསྐྱུག་རོགས་བྱས་པའི་གཉེན་གྱིས་ཀྱང་།

འགོམ་གང་སྐྱེལ་མཁན་མེད་པས་ན།

འདགོས་དུས་མེད་པའི་གཉེན་གྱིས་ཅི།

འགྲོ་གསུམ་རྒྱལ་དུ་རབ་བརྒྱགས་ཏེ།

འཚབ་པས་བརྩིགས་པའི་མཁར་གྱིས་ཀྱང་།

འཚི་བདག་ནངས་གཅིག་མི་ཐུན་ན།

འདགོས་དུས་མེད་པའི་ཁང་པས་ཅི།

འཇིགས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་།

Él agrega otra líneas incluyendo:

Este demonio, la avaricia,
Acumuló dinero

Ignorando toda comodidad
Y la dificultad para hacerlo;

Pero no tenemos poder
Para llevar siquiera
Un poco con nosotros ese día.

¿Para qué sirve el dinero,
Que nunca está ahí
Cuando lo necesita?

Nuestros amigos y familiares
Se quedaron con nosotros
En las buenas y en las malas;

Ganamos y los mantuvimos
Al adaptarnos,
Y al mantener nuestra reputación.

Pero no hay uno solo de ellos
Que pueda dar un paso
Junto a nosotros ese día.

¿De qué sirve la familia, los amigos,
Que nunca están ahí
Cuando usted los necesita?

Con sudor y esfuerzo
Construimos una gran
Y maravillosa casa para nosotros

Para hacerlo, eliminamos
Toda regla

De qué hacer, decir o pensar.

Pero, ¿qué sucede cuando
El Señor de la Muerte decide
Que esta mañana no se quedará dormido?

¿De qué sirve la casa
Que nunca está ahí
Cuando la necesitamos?

།དབྱར་སློན་ཆེན་འབྲིགས་པའི་ནམ་མཁའ་ལ།
།སློག་ད་ལྷ་བྱང་བ་ད་ལྷ་ཡལ།
།ཆོ་མི་རྟག་པའི་སྐྱག་བསྐྱེལ་བྱུར་གྲིས་བྲན།
།རྟག་འཛིན་གྲབས་ཤོམས་ཀྱི་ཁོ་ཐག་དེ་ནས་ཚོད།

Y después él dice:

En el verano
Grandes nubes llenan el cielo,

Y el relámpago viene,
Y el relámpago va

El sufrimiento llamado no-permanencia
Arrastra nuestra vida
Cuesta abajo;

Deje a un lado el sentido
De permanencia,
De sentirse preparado.

།གྲུ་ཉི་ཆར་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཚོགས་པ་ལས།
།འཇའ་ད་ལྷ་བྱང་བ་ད་ལྷ་ཡལ།
།བདེ་སྐྱིད་མི་རྟག་པའི་སྐྱག་བསྐྱེལ་བྱུར་གྲིས་བྲན།
.....

La lluvia trae,
El momento fortuito,
Cuando todo está bien,

Y un arcoíris viene,
Y un arcoíris va,

El sufrimiento llamado no-permanencia
Arrastra nuestra felicidad
Cuesta abajo;

Deje a un lado
Verse bien,
Y pavonearse alrededor.

། ལྷོ་ལྷོ་སྐྱོ་གྱི་སྐྱོ་ལྷོ་བཏབ་པ་ན།
། བྲག་ཅ་ད་ལྷོ་བྱུང་བ་ད་ལྷོ་ཡལ།
། ལྷོ་ན་བྲག་ས་མི་རྟག་པའི་སྐྱོ་གྱི་བསྐྱེད་ལྷོ་གྱི་སྐྱོ་བྱུང།
། ཆེ་འདོད་བྲག་ས་འདོད་གྱི་ཁོ་ཐག་དེ་ནས་ཚོད།

Un sonido repentino
Lo provoca,

Y un eco viene,
Y un eco va

El sufrimiento llamado no-permanencia

Arrastra nuestra fama
Cuesta abajo;

Deje a un lado
El deseo de grandeza,
El deseo de un nombre.

ཡུལ་དབུས་གྱི་ཚོང་དུས་མགོན་ཁང་དུ།
མགོན་པོ་སྤྲོད་སླེབ་པ་ཕྱི་དྲོ་ཐེགས།
གྲོགས་མི་རྟག་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱིས་བྱམ།
གཉེན་མཐུན་འཇུག་གི་ཁོ་ཐག་དེ་ནས་ཚོད།

Viajan a la gran ciudad
A vender sus mercancías,
Y se detienen en algún hotel,

El huésped viene en la mañana,
El huésped se va en la tarde

El sufrimiento llamado no-permanencia
Arrastra a nuestros amigos
Cuesta abajo;

Deje a un lado esperar
Encajar con sus amigos
Y familiares.

དབྱར་དུས་སྐྱང་མས་ཡང་ཡང་བསགས་པ་ཡི།
སྐྱང་ཚང་གྲོ་བྱར་ཞིག་པ་མཐོང་ཅ་ན།
ཟས་ཉོར་མི་རྟག་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱིས་བྱམ།
ཟས་ཉོར་གསོག་འཇུག་གི་ཁོ་ཐག་དེ་ནས་ཚོད།

ཅིས་དང་།

rabajan y construyen
Sus colmenas,

Pero cualquiera puede ver

Como son destruidas
En un instante

El sufrimiento llamado no-permanencia
Arrastra nuestra comida y dinero
Cuesta abajo.

Deje a un lado intentar
Acumular
Todo este dinero y comida.

འབྲོམ་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་རང་རྒྱུད་བསྐྱལ་འདེབས་ལས་གསུངས་པ་སོགས་
ལྟར་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བསམས་ཏེ་ཚེ་འདིའི་སྤང་ཤས་ལྷོག་ཐབས་ལ་འབད་ཅིང་།

Contemple estas frases y en otras obras como los versos de Drom Gyalway Jungne, donde se impulsa a sí mismo a perfeccionar su práctica. Reflexiónelas constantemente y haga su mejor esfuerzo en seguir las instrucciones de cómo dejar de vivir para esta vida.

དེས་ཀྱང་མི་ཚོག་པ་རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས།
།ཁམས་གསུམ་འཁོར་བ་ཞེས་བྲགས་ལྷགས་སྲིག་གི་ཁང་པ།
།སྲོགས་བཅུ་གང་དུ་སྲིན་ཀྱང་སྲུག་བསྐྱལ་གྱིས་བསྲིག་པའི།
།སྦྱིང་ལ་གཟན་ཀྱང་རང་གི་སྤང་རྒྱལ་དུ་འདུག་པ།
།གནས་ངན་འདི་འདྲར་འབྱམས་པའི་སྤང་རྒྱལ་འདི་སྦྱོ་བ།

Esto en sí mismo no es suficiente, como es expresado en las siguientes palabras de Kelsang Gyatso, el más elevado de los Victoriosos:

Esta cosa a la que llaman
Los tres reinos de la vida cíclica
Es una casa de acero al rojo vivo;

A donde sea que vaya

En cualquiera de las diez direcciones,
El sufrimiento lo quemará.

Usted desea fervientemente
Que no estuviera sucediendo,
Pero esto es su misma naturaleza.

Que lamentable es nuestra vida,
Vagar sin rumbo
En semejante casa de horrores.

འཇིགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཁམས་གསུམ་གྱི་འཁོར་བ་འདིར་མཐོ་དམན་གང་འདྲ་ཞིག་ཏུ་
སྐྱེས་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ལས་མེད་ཚུལ་བསམས་ནས་འཁོར་བ་ལས་
ཐར་ཐབས་དང་། དག་ཉོན་མོངས་པ་འཇོམས་ཐབས་ལ་འབད་དགོས།

Este ciclo de vida, con sus tres reinos diferentes, no es absolutamente nada más que sufrimiento, por su propia naturaleza. No importa en lo absoluto si usted toma un renacimiento superior o uno inferior– es lo mismo. Considere cuidadosamente la veracidad de estas palabras, ahora vaya y busque una manera de encontrar la libertad del ciclo y una manera de destruir a su enemigo: las aflicciones mentales.

དེས་ན་རང་རིས་འཇོམ་གྱིང་འདིར་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་སྟོབས་འབྱོར་སྒྲན་གྲགས་ཇི་ཙམ་
འཇོམས་པར་བརྟོམས་ཀྱང་། སོ་སོའི་འཁོར་བ་ལ་དཔགས་ན། དུད་འགྲོ་འབྲུ་སྲིན་
དང་བྱ་བྱེད་སོགས་ལས་བྱུང་པར་མ་ཐོན་པའི་རིག་ཚུལ་སྟོབས་འབྱོར་རྒྱ་རྒྱུང་རྒྱུང་
ཞིག་ལས་མེད་པ་”

Usted y yo quizás tengamos el delirio de querer tenerlo todo en este mundo; un buen cuerpo, muchas cosas, poder, fama. Sin importar que tanto

avancemos con estas cosas, seamos honestos. Si nos juzgamos a nosotros mismos adecuadamente, podemos ver que no somos mucho más avanzados en intelecto o fuerza que un animal común, como insectos o pájaros o lo que sea.

“འདི་ལ་ལི་སྐར་འབྲམ་སྟེ་ཆགས་སེམས་དང་ཡིད་བརྟན་བྱར་མི་རུང་བ་ལྟ་ཅི།
འཁོར་བའི་བདེ་འབྱོར་གྱི་མཐར་ཐུག་ཚངས་པ་བསྐྱེད་ཅིང་འཁོར་སྐྱར་གྱི་རྒྱལ་སྤིང་
ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་མང་པོ་ཡང་མཐར་དན་འགྲོའི་གནས་དན་མི་བཟད་པར་འབྲུམ་
དགོས་པར་བཤེས་སྤྱིང་སོགས་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་”

A estas cosas no son algo que valga la pena apegarse, no son nada que quisiera conservar hasta su último aliento, nada confiable en lo absoluto. Mucho menos; porque incluso puede lograr las posesiones y los placeres máximos de toda la vida cíclica—podría convertirse en el poderoso ser llamado El Puro, o en Cien Obsequios, o también disfrutar todas las grandes riquezas en un reino de un emperador del mundo. Sin embargo, al final siempre termina de la manera que *Carta a un amigo* y otras obras semejantes lo describen: vagando sin rumbo en una casa de horrores, los tres reinos inferiores de la vida.

“སྤིང་པའི་ཕུན་ཚོགས་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཐོབ་ཀྱང་མཐར་བསྐྱེད་བའི་ཚོས་ཅན་ལས་མ་འདས་
པའི་རང་མཚངས་སམ་ཉེས་དམིགས་ལེགས་པར་བསམས་པས། འཁོར་བ་མཐའ་
དག་སྐྱུག་བསྐྱེད་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་དུ་མཐོང་ཞིང་རིག་ནས།

Realmente no importa que tipo de cosa llamada «buena» pueda obtener aquí en el mundo de sufrimiento, eventualmente, lo único que puede hacer es engañarse. Debe exponer la mentira por usted mismo; debe aprender a pensar claramente acerca de todos los problemas que estas cosas le traen. Con el tiempo verá, sabrá, que cada centímetro de este ciclo de sufrimiento es en esencia, dolor.

གནས་སྐྱབས་དན་སོང་དང་། མཐར་ཐུག་འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་མཐའ་དག་ལས་
གྲོལ་བའི་ཐར་པ་མི་གནས་པའི་སྤྱང་འདས་གྱི་བདེ་བ་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་ངེས་འབྱུང་
གི་བསམ་པ་བྱུང་པར་ཅན་གཞན་གྱི་ཟེར་ཇིས་འབྲང་བ་དང་ཁ་ཅམ་ཚོག་ཅམ་གྱི་ཡམ་
མི་བ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར།

Para entonces tendrá renuncia, el tipo de renuncia que quiere alcanzar la alegría del nirvana más allá de ambos extremos, libertad a corto plazo de los tres renacimientos inferiores y en última instancia de todo dolor en el ciclo de vida. Y sería la forma extraordinaria de renuncia, no la aproximada que obtiene sólo de seguir lo que sea que alguien le dice, no la que se queda en su boca y no en el corazón, en palabras y no en la verdad.

ཐར་པའི་བདེ་བ་ལ་དོན་གཉེར་ཆེན་པོ་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པའི་སློབ་ལུགས་དྲག་ཏུ་སྐྱེ་བར་
གསོལ་འདེབས་བྱེད་པ་ཡིན་གསུངས།

Lo que estamos pidiendo entonces aquí, dijo nuestro Lama, es que nuestro Lama nos otorgue la fuerza para desarrollar un deseo feroz, un deseo fuerte y genuino de alcanzar la felicidad de la libertad.

VI. Encontrando el camino correcto a la libertad

གཉིས་པ་ཐར་པར་བགྲོད་པའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ནི།

Esto nos trae a la segunda división de cómo entrenar la mente en los Pasos del camino, los cuales son compartidos con personas de capacidad espiritual media; eso es, definir justo que tipo de camino nos puede llevar a esta libertad. Este punto se cubre en un solo verso del texto raíz:

རྣམ་དག་བསམ་པ་དེ་ཡིས་དྲངས་པ་ཡི།
དྲན་དང་ཤེས་བཞིན་བག་ཡོད་ཆེན་པོ་ཡིས།
ཁསྟན་པའི་རྩ་བ་སོ་སོ་ཐར་པ་ལ།
སྐྱབ་པ་སྤིང་པོར་བྱེད་པར་བྱིན་གྱིས་སློབས།
ཞེས་པའི་སློབ་ཀ་གཅིག་སྟེ།

(6)

Concédame que estos pensamientos puros
Me conduzcan a estar alerta
Y a recordar
Lo que debo estar haciendo,

Concédame dar
El máximo cuidado
Para hacer de los votos de moralidad
La esencia de mi práctica;
Ellos son
La raíz de las enseñanzas del Buda.

སྐྱར་བཤད་པ་སྣང་འཁོར་བའི་ཡུན་ཚོགས་ལའང་སྣོང་པོ་མེད་པར་མཐོང་ནས་འཁོར་
བ་མཐའ་དག་ལ་ཡིད་གཏིང་ནས་ལོག་སྟེ། ཟར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒོ་རྣམ་པར་དག་བ་
ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་ལྷགས་དྲག་པོ་དེས་དྲངས་ནས། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་
ཀྱིས།

Hasta ahora hemos explicado cómo realmente ver que incluso las supuestas cosas buenas de este círculo de vida no tienen esencia en lo absoluto. Cuando eso sucede, empezamos a sentir un disgusto total por cada rincón del ciclo de la vida. Estos sentimientos feroces de renuncia, *estos pensamientos puros* donde deseamos alcanzar la felicidad de la libertad, *nos llevarán* a algo más, como es descrito por el Omnisciente mismo:

།རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་མ་ལུས་སྡེ་སྡོད་གསུམ།
།དེ་ཕྱིར་བསྟན་པའི་སྣོང་པོ་བསྐྱབ་པ་གསུམ།
།དེ་དག་ཐོག་མ་རྒྱལ་བྱིས་ས་བསྐྱབ་པ་སྟེ།
།དེ་ཡི་གནས་ནི་འདུལ་བ་ཡིན་པར་གསུངས།

Toda la extensión
De la más elevada de las palabras
La enseñanza de los Budas,
Está contenida en las tres colecciones.

Es por esto que
Los tres diferentes entrenamientos
Son la esencia de las enseñanzas.

Estos tres comienzan
Con el entrenamiento
De moralidad,

Y se ha dicho que
Reside
En la colección sobre disciplina.

།དེ་སྤྱིར་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་དམ་པའི་ཚོས།
།འདུལ་བའི་ཚུལ་ལ་མང་པོ་བཀོད་པ་ལ།
།བསྟན་པའི་གོ་རིམ་ཤེས་པའི་མཁས་པ་རྣམས།
།ཅི་ཡི་སྤྱིར་ན་དགའ་བ་སྐྱི་མི་འགྱུར།

Esto explica porque
Tanto del Dharma sagrado,
Hablado tan bien,

Se estableció en la forma
De las obras Sobre la disciplina.

Entonces, ¿podiera ser que
Que aquellos hombres sabios
Que entienden

El orden apropiado

De las enseñanzas
No se alegrarán por estas?

།ལྷག་མཐོང་ཤེས་རབ་བསྐྱབ་པ་སྐྱེ་བ་ལ།
།ཞི་གནས་ཏིང་འཛིན་དགོས་པའི་མིང་ཅམ་སྣང་།
།འདི་ན་རྣམ་དག་གཏིང་འཛིན་སྐྱེ་བ་ལ།
།ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱབ་པ་དགོས་པའི་གཏམ་ཡག་ལུག་།

En ningún lugar dice
Nada más que esto:
Si espera desarrollar

Conocimiento, el entrenamiento
De sabiduría buena,
Debe encontrar quietud,
Aquella de concentración.

También dice
Que si desea desarrollar una
Mente uní-puntual pura,

Debe tener el entrenamiento
De moralidad;
Y esto es un excelente consejo.

།ཁས་ལེན་ཏམ་ལ་རབ་ཏུ་དཔའ་བ་ཡིས།
།དམ་བཅས་རབ་ཏུ་འདོར་བ་ཕལ་བའི་ཕལ།
།རང་གིས་ཅི་ཅམ་ཁས་ལེན་བྱས་པ་ཡི།
།ཚུལ་ཁྲིམས་བསྐྱབ་པ་བཟོན་པ་དམ་པའི་ཚུལ།

Algunas almas valientes
Afirman que mantendrán)
Muchos votos diferentes,

Oh pero es tan común
Verlos destruir
Cualquier promesa que hayan hecho.

El camino del sagrado
Es esforzarse
Para mantener su moralidad pura,

Exactamente como
Han acordado
De hacerlo.

།དེ་ལྟར་མཐོང་ནས་ཉེས་པའི་སྐོ་གསུམ་ལ།
།ཡང་དང་ཡང་དུ་ཉོག་པའི་ཤེས་བཞིན་དང་།
།བྲན་དང་བག་ཡོད་ངོ་ཚ་བྲིལ་ཡོད་ཀྱིས།
།འོག་པའི་ལམ་དུ་ཞུགས་པའི་དབང་པོའི་ཏ།

Una vez que usted vea
La verdad en esto,
Entonces use su vigilancia,

Revise constantemente
Sus pensamientos, palabras y acciones
Para detener cualquier mal por venir.

Recójase a usted mismo,
Tenga el más grande cuidado
Tenga una sensación de vergüenza
Y consideración;

Úselos en
El caballo de los sentidos
Cuando toma el camino equivocado.

Use su fuerza
Para traerlo con la rienda,
Ya que este es el estado de la mente

Que puede traerle
El enfoque y la permanencia
En cualquier objeto virtuoso

Sólidamente

Lo que sea que quiera,
Como quiera que sea;

Y es por esto que
Ellos cantan las alabanzas
De moralidad como el camino

Para alcanzar el enfoque uní-puntual de la mente.

འཇིགས་གསུངས་པ་ལྟར་དུན་པས་དང་པོར་སྒྲུང་དོར་གྱི་གནས་མ་བརྗེད་པར་འཇིན།
ཤེས་བཞིན་གྱིས་བར་བར་དུ་སྒོ་གསུམ་གྱི་སྒྲོད་པ་ལེགས་ཉེས་གང་དང་གང་དུ་འགོ་
མི་འགོ་ལྟ་རྟོག་བྱེད། བག་ཡོད་གྱིས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་མི་རུང་བའི་བསམ་སྒྲོར་
མཐའ་དག་འགོག་ཅིང་། རུང་བྱི་ཀུན་སྒྲོད་རྣམས་བསྟེན་པ་ལས་མི་འདའ་བར་བྱས་
ཏེ།

El proceso que Je Tsongkapa está describiendo va así. La *recolección* viene al principio y lo previene de olvidar *lo que debería estar haciendo* y lo que no debería estar haciendo. La *vigilancia* llega después de vez en cuando para checar si las actividades de su cuerpo, habla y mente se están inclinando hacia el bien o el mal. La habilidad de uno en tener *gran cuidado* en su vida funciona de principio a fin; previene todo tipo de pensamiento o acción impropia y mantiene a uno dentro de los límites de lo que es apropiado emprender.

རྒྱལ་བའི་བསྟན་པའི་གནད་ལུང་སྡེ་སྡོད་གསུམ་གྱི་བརྗེད་བྱའི་དོན་རྣམས་ཚུལ་གྲིམས་
དང་། ཉིང་ངེ་འཇིན་དང་། ཤེས་རབ་གྱི་བསྐྱབ་པ་སྟེ་ལྷག་པའི་སྐབ་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་
པ་གསུམ་དུ་འདུའིང་། བྱི་མ་འདི་གཉེས་འབྱུང་མི་འབྱུང་གི་གནས་དང་། ཉེན་དང་།
རྩ་བའམ་ས་གཞི་ལྟ་བུ་ནི། གཙོ་བོར་སོ་སོར་ཐར་པའི་རྒྱལ་གྲིམས་ཉིད་ཡིན་ལ།

Los puntos esenciales de las *enseñanzas* completas del victorioso Buda, el significado del contenido de las tres colecciones de la Palabra, todo esto incluido dentro de las tres preciadas y extraordinarias formas de

entrenamiento: los entrenamientos de moralidad, de concentración meditativa y sabiduría. El punto crucial en el que giran los dos últimos entrenamientos, su base, *su raíz* y el suelo donde se asientan, es en su mayor parte un sólo elemento: moralidad, en la forma de los varios votos de liberación. Como el gran Panchen Lama, Lobsang Chukyi Gyaltsen ha dicho :

།སྤྱོད་ཆད་བཅས་རྒྱང་སྤོ་མོ་དུ་མ་ལ།
།འདི་ཙམ་འདས་ཀྱང་ཉེས་པ་རྒྱང་སྤོ་མ་དུ།
།བསམ་ཞིང་དེ་དང་འགལ་བ་དུ་མ་བྱས།
།འཇགས་པར་བརྟགས་ན་དེ་ལྟར་སེམས་པ་དེ།
།བདེ་འགྲོའི་སློབ་རྩ་གཅོད་པའི་གཤེད་མར་འདུག།

Todo comienza
Cuando se dice a usted mismo
«No dolerá mucho

Si rompo algunos
De estos votos menores
De menor manera»;

En poco tiempo
Habrá ido en contra
De gran parte de sus votos.

Si realmente lo piensa,
Este tipo de actitud

Es como un carnicero

Que llega a
Arrancar la vida
De su futuro renacimiento superior.

།ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་བཅས་རྒྱང་སྤོ་མོ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་འགྱུར་ན། དེ་ལས་ཆེ་
བའི་ཉེས་པ་བསགས་པས་ནི་སྤྱུག་བསྐྱེད་བཟོད་སྤྱུགས་མེད་པའི་ངན་འགྲོ་ཁོ་ནར་
བརྒྱད་དེ་འགྲོ་བ་ལས་འོས་མེད་ལྟར་།

El punto aquí es que, si algo tan pequeño como romper un solo voto menor puede escalar tanto, no es necesario mencionar lo que sucede cuando acumulamos una colección de transgresiones más grandes, es apropiado que eventualmente nos lleve precisamente a uno de los tres reinos inferiores, a una forma de dolor que va más allá de nuestra habilidad para soportarlo.

“བཅས་རྒྱུ་རྩུ་ཚོད་ལ་མནངས་རྒྱུ་མི་བྱེད་པར་རྩུ་ལ་བཞིན་དུ་སྤྱང་དགོས་པས་ན།
དགོ་བསྟེན་ནས་དགོ་སྟོང་གི་བར་གྱི་སོ་ཐར་རིས་བརྒྱུད་པོའི་བསྐྱབ་སྟོམ་གང་ཁས་
སྤངས་པ་རྣམས་ལ་མཁའས་པར་བསྐྱབ་ཅིང་སྐྱབ་པ་སྟོང་པོར་བྱས་ཏེ”

Por esta razón, debemos estar seguros de nunca tomarnos a la ligera una transgresión que pudiéramos cometer, incluso hasta de los votos menores; debemos cumplir todos nuestros votos perfectamente. Y así, deben convertirse maestros expertos en entender todos los votos y consejos relacionados con cualquiera de los ocho grupos de votos de liberación que acordaron seguir. Y una vez que se los haya aprendido perfectamente, entonces debe *convertirlos en la esencia de su práctica*.

“རང་རྒྱུད་གྱི་སྟོམ་པ་འདི་ནི་སྟོན་པའི་སྐུ་ཚབ་ཡིན་སྟེ་སྤྱང་དུ་བསམས་ནས་བསྐྱབ་བྱ་
རྣམས་གཅེས་སྤྱོད་ཆེན་པོའི་སྟོན་པ་བསྤྱང་བ་སོགས་ལམ་ལྷག་པའི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་
རྩུ་ལ་བཞིན་ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱས་པར་བྱིན་གྱིས་སྟོབས་ཤིག་ཅེས་པ་ཡིན་གསུངས།

En este verso, esto es lo que usted está pidiendo de su Lama, dijo nuestro

Lama. Le está pidiendo que él o ella le ayuden a obtener la fuerza para mantener sus votos perfectamente; que aprenda a pensar acerca de los votos contenidos dentro de su ser como una verdadera representación del Buda mismo, dentro de usted; que ama y atesora sus votos y siempre espera poder defenderlos. Está pidiendo, él dijo, que se le *otorgue* la capacidad para seguir el camino de este y otros entrenamientos extraordinarios, exactamente como deben ser.

LOS PASOS ABIERTOS PARA AQUELLOS DE GRAN CAPACIDAD

VII. Desarrollando el deseo por la iluminación

གསུམ་པ་སྐྱེ་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པར་སློབ་སྦྱང་བ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་བྱང་
ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་ནི།

Esto nos conduce a la tercera y última parte de los consejos sobre cómo tomar la esencia de esta vida: cómo finalmente entrenar su mente en los Pasos del camino para personas de gran capacidad espiritual. Aquí también hay dos divisiones. La primera es cómo desarrollar el Deseo por la iluminación y es presentado en un solo verso del texto raíz que dice a continuación:

།རང་ཉིད་སྲིད་མཚོར་ལྷུང་བ་ཇི་བཞིན་དུ།
།མར་གྱུར་འགྲོ་བ་ཀུན་ཀྱང་དེ་འདྲ་བར།
།མཐོང་ནས་འགྲོ་བ་སློལ་བའི་ཁུར་བྱེར་བའི།
།བྱང་ཆུབ་སེམས་མཚོག་འབྲོངས་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས།
།ཞེས་པའི་སློབ་ཀ་གཅིག་གསུངས།

(7)

Me he resbalado y he caído
Al mar

De esta vida de sufrimiento;
Bendígame para ver
Que todo ser vivo,
Cada uno mi propia madre,
Ha caído también.
Concédame entonces
Practicar este elevado

Deseo por la iluminación

Para tomarme

La tarea de liberarlos a todos.

དེ་ཡང་དཔའ་བྱིན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས།
 །བྱང་རྒྱལ་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་།
 །དེ་ལ་གལ་ཏེ་གཟུགས་མཆིས་ན།
 །ནམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ཀུན་བཀང་སྟེ།
 །དེ་ནི་དེ་བས་ལྷག་པར་འགྱུར།

Ahora el Sutra que Viradatta Solicitó dice,

Si el mérito del Deseo por la iluminación
 Adoptará algún tipo de forma física
 Llenaría los confines del espacio mismo
 Y luego se derramaría más lejos aún.

།ཞེས་དང་། སྟོན་འཇུག་ལས།
 །དགོ་བ་གཞན་ཀུན་རྒྱ་ཤིང་བཞིན་དུ་ནི།
 །འབྲས་བུ་བསྐྱེད་ནས་ཟད་པར་འགྱུར་བ་ཉིད།
 །བྱང་རྒྱལ་སེམས་ཀྱི་སྟོན་ཤིང་རྟག་པར་ཡང་།
 །འབྲས་བུ་འབྱིན་པས་མི་ཟད་འཕེལ་བར་འགྱུར།

།ཞེས་སོགས་དང་།

EL BOTO BAMBÚO LA CUNA DEL DOMINATOR TAMBIEN tiene líneas como las siguientes:

Todos los demás
 Tipos de virtud
 Son como un árbol de bambú;

Dan sus frutos

Y después siempre
Mueren y desaparecen.

Pero el Deseo
Por el estado de un Buda
Es un perenne que siempre

Da sus frutos,
Y en vez de desaparecer
Florece aún más.

ཇོ་བོ་ཚེན་པོས།

།ཐབས་གོམས་དབང་གིས་བདག་ཉིད་གྱིས།

།གང་གིས་ཤེས་རབ་རྣམས་བསྐྱོམས་པ།

།དེས་ནི་བྱང་ཚུབ་ལྷུང་དུ་འཐོབ།

།བདག་མིད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱོམས་པས་མིན།

En el método,

Y así sobre
Los varios tipos
De sabiduría,

Logran entonces
La iluminación
Con rapidez.

No se puede lograr

Al meditar

En la no-naturaleza-propia solamente.

།ཞེས་པ་དང་། ཇོ་བོ་མ་རང་ཉིད་གྱིས་ཀྱང་།

།མིམས་བསྐྱེད་ཐེག་མཚོག་ལམ་གྱི་གཞུང་ཤིང་སྟེ།

Nuestro Señor Lama mismo dice finalmente,

El deseo por la iluminación
Es la viga central
Que sostiene todo sendero
Del camino que es supremo.

འཇིགས་སོགས་པམ་ཡོན་མཐའ་གྲས་པ་གསུངས་པ་ལྟར་རང་རེས་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་
འཕང་ཞིག་འདོད་ཕྱིན་ཆད་བྱང་རྒྱུ་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་འདི་མེད་ཐབས་མེད།

Podemos ver en esta y otras obras que las finas cualidades del Deseo por la iluminación son ilimitadas. Desde el primer momento que usted y yo decidamos que vamos a intentar alcanzar el estado de un Buda, sin este Deseo por la iluminación es algo que nunca podremos lograr.

འདི་ཡོད་ན་ཡོན་ཏན་གཞན་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་སྐུ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་ཐོབ་
ཅིང་། ཐེག་ཆེན་པའི་གྲུ་ལ་དུ་རྒྱུད།

En el minuto que alcancemos este estado mental, incluso aunque no tengamos ninguna otra cualidad admirable en absoluto, obtendremos el título de «Hijo (o Hija) del Buda». Entonces, también entramos en los rangos de personas que viven el gran camino.

སེམས་འདི་མེད་པར་བདག་མིད་པའི་ལྷ་བ་བསྐྱོམ་པ་སོགས་ཡོན་ཏན་གཞན་ཇི་འདྲ་
ཡོད་ཀྱང་འཆང་རྒྱ་རྒྱ་ལྟ་ཅི། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གྲུ་ལ་དུ་འང་མི་རྒྱུད་པས་ན། བྱང་རྒྱུ་
དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་གལ་ཆེ།

Sin embargo, si carecemos de este gran deseo, entonces no importa cuántas grandes virtudes podamos tener, habilidades como meditar en la visión suprema, donde vemos que las cosas no tienen naturaleza propia. Aun así, no seremos capaces de entrar en los rangos de aquellos que están en el gran camino, mucho menos alcanzar la iluminación. Por lo tanto, el Deseo es vital.

དེ་ལ་སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་འབྲིང་སྐབས་ངན་སོང་དང་འཁོར་བའི་སྐྱུ་ག་བསྐྱེད་རང་སྣང་དུ་
བསྐྱོམས་པས་ངེས་འབྱུང་སྐྱེས་ཡོད་ཆེ།

En las secciones donde nos entrenamos en los pasos que son compartidos con los practicantes de menor y mediana capacidad, meditamos en los sufrimientos de los reinos inferiores y de todo el círculo de la vida, pero sólo en relación a nosotros mismos. De esta manera, desarrollamos la virtud de un disgusto sano por este tipo de vida que vivimos.

འདིར་གཞན་སྤོང་དུ་ཁ་སྤོས་ཏེ་བསམས་ན་སྤོང་ཇི་སོགས་སྐྱེ་བ་འོང་བས། བྱང་ཚུབ་
ལམ་རིམ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་གྱི་མན་ངག་རྒྱ་འབྲས་བདུན་མ་དང་། བདག་གཞན་
མཉམ་བཟེའི་སྐོ་ནས་སྐོ་རིམ་གྱིས་སྤྲངས་ཏེ།

Aquí usted toma los mismos pensamientos y los transfiere –se trata de sentirlos en relación a la condición en la que otros se encuentran. Entonces, la compasión y las otras actitudes comenzarán a crecer en su interior; entrene su mente de este modo en la progresión apropiada, usando ya sea la «instrucción de siete-partes de causa y efecto» o la práctica llamada « el intercambio de uno por otros», siguiendo estos métodos tal y como los libros sobre los Pasos del camino a el estado de un Buda los describen.

སེམས་བསྐྱེད་གྱི་སྤོང་བ་སྤྱི་ཅིན་ཅམ་སྐྱེས་པ་སོགས་ནས་སྤོན་འདུག་གི་སེམས་ཚོ་
གས་བརྩུང་བ་སོགས་ལ་སྤོབ་པ་དགོས།

Debe usted entrenarse en todos los detalles relevantes; un ejemplo sería comprometerse a través de los rituales formales con el Deseo en forma de oración y con el Deseo como una verdadera acción, una vez que haya

alcanzado tal punto como tener sus primeros sentimientos fuertes de familiaridad con el Deseo.

དེས་ན་གཞུང་འདིས་བསྟན་པའི་དོན་ཡང་། རང་ཉིད་སྲིད་པ་སྤེལ་ཁོར་བ་སྤྲུག་བསྟེན་
གྱི་རྒྱ་མཚོ་གཏིང་དང་མཐའ་མི་མངོན་ལ། ལས་ཉོན་དང་སྐྱེ་བ་ན་འཆིའི་བ་སྤོང་དུག་
ཏུ་འབྲུགས་པའི་ནང་དུ་སྤྱང་ནས།

El significado del texto raíz aquí es el siguiente. Yo mismo me *he resbalado y he caído al mar* de dolor *de esta vida sufriente*; esto es, yo he caído al océano del círculo de nacimientos, no puedo ni adivinar qué tan profundo es, ni que tan lejos sus límites se encuentran. Las grandes olas del mar de mis acciones y las aflicciones de mi mente, nacer, envejecer y morir, me rodean con furia.

སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེལ། འགྲུར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ། ལྷབ་པ་འདུ་བྱེད་གྱི་སྐྱུག་
བསྐྱེལ་གསུམ་གྱི་ཚུ་སློན་གདུག་པ་ཅན་དུ་མས་དུས་རྟོག་ཏུ་གཙུག་ཏེ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་
བཟོད་དཀའ་བས་བར་མཚམས་མེད་པར་མནར་བ་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་དུ།

Una gran multitud de criaturas despiadadas que viven en el agua, se levantan y me atacan constantemente; estos son los tres sufrimientos –el sufrimiento del dolor absoluto, el sufrimiento del placer que cambia y el sufrimiento de simplemente estar vivo. Me desgarran, me torturan, implacable e incesantemente.

ཚོར་བས་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་དྲིན་ཆེན་པོའི་སློན་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་བརྒྱུངས་
པའི་མར་གྲུར་པའི་འགྲོ་བ་ཀུན་ཏེ་”

Y lo mismo le está sucediendo a *todos los demás seres vivos*. Todos ellos han sido *mi propia madre* en el pasado; en la cadena de vidas sin principio que he vivido, me han cuidado y me han cobijado, con una increíble bondad.

”སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་སྐྱུག་བསྐྱེལ་དུ་མས་ཉམ་ཐག་པའི་ཚུལ་
མཐོང་ནས། དེ་ལྟ་བུའི་འགྲོ་བ་རྣམས་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པར་རང་ཉིད་གཅིག་
ལུས་སྐྱུག་བསྐྱེལ་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ལས་སྐྱོལ། བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྷན་པར་བྱེད་
པའི་ལྷུང་འཁྲུང་ཞིང་། ལྷག་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལའང་བདག་རང་གིས་

Debo aprender a ver como todos estos, mis prójimos, han caído también, como han sido derribados a la miseria por esta masa de sufrimiento. Y entonces, debo decidir yo mismo asumir la tarea de liberarlos a todos de todo dolor y de toda causa de dolor. Debo asegurarme que ellos alcancen toda forma de felicidad. Lo haré yo mismo, solo, sin depender o esperar a alguien más. Más allá de todo, yo mismo veré que todos alcancen el estado de un Buda.

མ་གྲན་སེམས་ཅན་རྣམས་བདེ་བས་ཤོངས་ཤིང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་གྱིས་མནར་བ་ལ་ཆེས་མི་
བཟོན་པའི་བྱམས་པ་དང་སྣིང་རྗེ་ལྷགས་དྲག་པོས་ཀྱུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་བྱང་རྒྱུ་
སེམས་མཚོག་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པར་གོམས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་སློ་སྣན་ཐོག་
འདི་ག་རང་དུ་འབྱོངས་པའམ་སྐྱེ་རུས་པར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ཡིན་གསུངས།

En breve, dijo nuestro Lama, le estamos pidiendo a nuestro Lama la habilidad para encontrar fuertes sentimientos de amor y compasión, estados mentales donde no podamos soportar ni un momento más ver a nuestro prójimo, seres madre que viven tan despojados de la felicidad y tan plagados de sufrimiento. Estamos pidiendo que estos sentimientos nos inspiren en la aspiración más alta, el verdadero y espontáneo *Deseo por la iluminación*. Y le estamos pidiendo a nuestro Lama la habilidad para meditar sobre este Deseo, y *practicarlo* y hacerlo totalmente perfecto, aquí, en este mismo asiento, antes de que nos pongamos de pie otra vez.

VIII. Entrenamiento general en las actividades de bodhisattva

གཉིས་པ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་སློན་པ་ལ་སློབ་པའི་རྒྱུ་ལ་གཉིས། མདོ་ཕྱོགས་ལ་
སློབ་རྒྱུ་དང་། རྒྱགས་ཕྱོགས་ལ་སློབ་རྒྱུ་ལོ། དང་པོ་མདོ་ཕྱོགས་ཀྱི་སློན་པ་ལ་

Con esto, hemos llegado a la segunda división de las instrucciones sobre cómo entrenar su mente en los Pasos del camino para personas de gran capacidad espiritual. Esta división cubre el entrenamiento propio en las actividades de un bodhisattva, una vez que haya logrado alcanzar el Deseo por la iluminación antes descrito.

Nuestra discusión procede en dos partes: entrenarse en la mitad abierta de las actividades del bodhisattva y entrenarse en la mitad secreta de las actividades de un bodhisattva. La primera tiene dos pasos también; el primero de estos explica cómo entrenarse en las actividades como una totalidad y es presentada en un solo verso del texto raíz.

།སེམས་ཅམ་བསྐྱེད་ཀྱང་རྩལ་བྲིམས་རྣམ་གསུམ་ལ།

།གོམས་པ་མེད་ན་བྱང་རྩལ་མི་འགྲུབ་པར།

།ལེགས་པར་མཐོང་ནས་རྩལ་སྲས་སློམ་པ་ལ།

།བརྩོན་པ་དྲག་པོས་སློབ་པར་བྱིན་གྱིས་སློབས།

།ཞེས་པའི་སློ་ཀ་གཅིག་སྟེ།

(8)

**Bendígame para ver con claridad
Que el deseo en sí
No es suficiente,
Ya que si no estoy bien entrenado
En las tres moralidades,**

No podré convertirme en un Buda.
Concédame entonces
Una feroz resolución
Para dominar los votos
Para los hijos de los Victoriosos.

དེ་ལྟར་སྣང་བ་ལྟར་པ་བཞིན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་
བྱེད་སྣམ་པའི་སེམས་ཅན་ཞིག་བསྐྱེད་པར་བྱས་ཀྱང་། སེམས་བསྐྱེད་ནས་རྒྱལ་སྣམ་
གྱི་སྣོམ་པ་བཟུང་སྟེ་སྤྱིན་སོགས་པར་སྤྱིན་དུག་ལ་མ་བསྐྱབ་པར་འཚང་རྒྱ་བར་མི་
འགྱུར་ལ།

Suponga que usted es capaz, como se ha descrito arriba, de alcanzar *el Deseo* por la iluminación, donde realmente espera alcanzar el estado de un Buda para poder ayudar a todo ser vivo. *Esto mismo no es suficiente.* Una vez que si alcance el Deseo, deberá aún tomar los votos de estos príncipes y princesas bodhisattvas, estos hijos e hijas de los victoriosos Budas. Y entonces, debe entrenarse la generosidad y las otras cinco perfecciones. De lo contrario, no hay manera de que usted pueda llegar a la iluminación.

དེས་ན་འདིར་པར་སྤྱིན་དུག་ཚུལ་བློམས་ནམ་པ་གསུམ་དུ་བསྐྱས་ཏེ་གསུངས་པ་ཏེ་
ཅང་གནད་ཆེ་སྟེ།

Este hecho explica porque es tan importante cuando los seres santos han dicho que todas las seis perfecciones son incluidas en los tres tipos de moralidad.

སྤྱིར་སེར་སྐྱ་གང་ཡིན་ཡང་ངེས་པར་བསྐྱང་དགོས་པའི་བསྐྱང་བྱ་ཐུན་མོང་བ་མི་དགོ་
བཅུ་སྟོང་གི་ཚུལ་བློམས་ལེགས་པར་བསྐྱང་བའི་ཐོབ་

El primer tipo de moralidad se llama la «moralidad de evitar cometer errores». Aquí, usted comienza por ser extremadamente cuidadoso para mantener la moralidad de evitar las diez malas acciones. Este tipo de buen comportamiento es común para todos, sin importar si visten hábitos o no y debe ser absolutamente mantenido.

བྱེ་བྲག་རྩ་རང་རང་གིས་སོ་ཐར། བྱང་སེམས། གསང་སྤྲུགས་ཏེ་སྡོམ་པ་གསུམ་
 གང་ཁས་སྤངས་པ་དེ་དང་དེའི་བཅས་མཚམས་དང་འགལ་བའི་ཉེས་པས་ནམ་ཡང་མ་
 གོས་པའི་ཐབས་ལ་ནན་ཏན་ཆེན་པོའི་སློན་སྐྱོད་འབད་པར་བྱེད་པ་ཉེས་སྡོད་སྡོམ་པའི་
 ཚུལ་ཁྲིམས།

De manera más específica, con este primer tipo de moralidad, debe además esforzarse al máximo, para asegurar que tu su vida nunca sea manchada en lo más mínimo por sobrepasar los límites de cualquier voto que ha decidido mantener. Aquí nos referimos a los votos que pertenecen a cualquiera de los tres grupos tradicionales: los votos de liberación, los votos de bodhisattva y los votos secretos.

བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཏེ་ཚོགས་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པའི་དགོ་རྩ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་
 ནམས་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་སློན་སྐྱོད་རང་རྒྱུད་ལ་སྐྱུད་པར་བྱེད་པ་དགོ་བའི་ཚོས་སྐྱུད་
 པའི་ཚུལ་ཁྲིམས།

El segundo tipo de moralidad es conocido como la «moralidad de coleccionar acumular bondad». Aquí es donde utiliza una gran variedad de medios para acumular o coleccionar almacenes extremadamente potentes de virtud en su ser; estas son las virtudes de acumular mérito y sabiduría.

སྤར་བཤད་པའི་སྡོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ནམས་རང་དོན་ཡིད་བྱེད་ཀྱིས་མ་བསྐྱུད་པར་
 སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱིར་ཚོགས་བྱང་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་བསྐྱུང་བ་
 སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡིན་པས།

El tercer tipo de moralidad es la «moralidad que actúa por todos los seres sintientes». Aquí, usted tiene cuidado de mantener las diferentes variedades de moralidad mencionadas arriba que involucran restringirse de hacer el mal; pero en vez de hacerlo con una motivación que este infectada con algo de interés propio, actúa sólo con la intención de alcanzar el estado de un Buda total para ayudar a todos los seres vivos.

དེ་ལྟར་བྱའི་རྒྱལ་བྱིས་སྐྱེས་པ་གསུམ་ལ་གོམས་ཤིང་འདྲིས་པར་བྱས་པའི་རྫོང་བ་ཆེན་
པོ་ཞེས་མེད་ན། ལྷན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕང་མི་
འགྲུབ་པར་ལེགས་པར་མཐོང་བའི་ངེས་པ་བརྟན་པོ་རྟེན་ནས།

como —si carece de una total fluidez en estos tres entrenamientos de moralidad, si no está bien entrenado y completamente acostumbrado a seguirlas— entonces no se podrá convertir en uno de esos que ha alcanzado el completo estado iluminado de un Buda.

རྒྱལ་བའི་སྲས་ཏེ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་སྣོམ་པ་བཟུང་ནས་རྒྱལ་བྱིས་སྐྱེས་པ་
གསུམ་ལ་བརྩོན་པ་ཤུགས་དྲག་པོས་སློབ་ལུས་པར་བྱིན་གྱིས་སློབས་ཞེས་པ་ཡིན་
གསུངས།

Una vez que haya encontrado este conocimiento, debe tomar los votos para «los hijos de los Victoriosos» (esto es, los votos de bodhisattva), después con una la determinación de una intensidad feroz, debe aprender y dominar los tres tipos de moralidad. Lo que le estamos pidiendo al Lama aquí, dijo nuestro Lama, es que él o ella nos otorguen la habilidad para hacerlo.

IX. Entrenando en las últimas dos perfecciones

གཉིས་པ་པར་སྤྱིན་ཐ་མ་གཉིས་ལ་སློབ་རྒྱལ་ནི།

Habiendo presentado las actividades del bodhisattva en general, ahora iremos a la descripción más particular sobre cómo entrenarse uno mismo en las últimas dos perfecciones.

Este punto se cubre en un solo verso del texto raíz que dice así:

འཇོག་པའི་ཡུལ་ལ་གཡེང་བ་ཞི་བྱེད་ཅིང་།
ཡང་དག་དོན་ལ་རྒྱལ་བཞིན་དཔྱོད་པ་ཡི།
ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་བྱང་དུ་འབྲེལ་བའི་ལམ།

(9)

Concédame que pueda lograr rápidamente
El camino donde la quietud
Y el entendimiento se unen;
Uno que calme
Mi mente de estar
Distraída con objetos incorrectos,
La otra que analiza
El significado perfecto
De la manera correcta.

དེ་ཡང་ལོག་པའི་ཡུལ་ཞེས་པ་སྤྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཡུལ་ལ་བྱ་དགོས་པ་དཔེར་ན། སྤྱི་
རོལ་པས་རྗེལ་གྱིང་སོགས་ལ་སེམས་བརྩུངས་ནས་ཉིང་ངེ་འཇོན་བསྐྱོམ་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།
དེ་འདྲའི་སེམས་སྤྱི་རོལ་གྱི་ལོག་པའི་ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ཞི་བའམ་མེད་པར་
བྱེད་ཅིང་།

El verso aquí habla acerca de objetos que son «incorrectos»; esto debería entenderse como refiriéndose a objetos que están equivocados, en un sentido en particular. Un ejemplo sería intentar desarrollar concentración meditativa al fijar la mente en un palo corto de madera, como algunos no-budistas recomiendan. Debemos buscar «callar» la mente— esto es, parar la mente— *de estar distraída* con este tipo de objetos *incorrectos* externos.

པོད་ཁ་ཅིག་ལྟར་ཡིད་བྱེད་ཐམས་ཅད་བཀག་སྡོམ་ནག་ཐོམ་མི་བར་གནས་པ་ལ་ཞི་
གནས་དང་། དེ་ཐོག་ནས། སེམས་ཞེས་པ་དེ་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་གང་དུ་བྱུབ་
འདུག་བརྟགས་ནས་མ་རྟོན་པའི་སེམས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་པའི་ངོ་བོ་སྣོད་སང་ཅམ་ལ་ལྷག་
མཐོང་དུ་བཤད་པ་ལྟ་བུ་མིན་པར།

También hay escuelas tibetanas del pasado que han enseñado que la quietud meditativa consistía en no pensar en nada en absoluto, sólo manteniendo la mente en algún estado oscuro de somnolencia. Entonces, el estado elevado de percepción perfecta que explican, es como ir de este letargo a una realización de la simple y pura vacuidad de la naturaleza engañosa de la mente—excepto que describen esta vacuidad como la conclusión a la que llega cuando analiza si lo que llamamos «mente» consiste o no en cualquier forma o color y entonces no puede encontrar tal cosa.

རྒྱལ་ཚབ་བྱམས་པའི་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་མན་ངག་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་
སོགས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་”

Pero ninguna de estas ideas es correcta; sino que debemos seguir textos tales como la explicación corta y la más extendida de los Pasos en el camino compuesta por el Señor mismo, donde él presenta las instrucciones dadas por el Gran Regente, El Amoroso, en su propia obra titulada *Separando el Medio y los Extremos*.

”ཉེས་པ་ལྡ་སྣོད་ཞིང་། གཉེན་པོ་འདུ་བྱེད་བརྒྱད་བསྟེན་པ་དང་། ཡིད་བྱེད་བཞི་དང་
ལྷན་པའི་སེམས་གནས་པ་དགུ་རིམ་བཞིན་བསྐྱབས་ཏེ།

Este tratado describe como uno progresa en los pasos al eliminar los cinco problemas de la meditación, tomando las ocho acciones correctivas y logrando los nueve estados mentales, completos con sus cuatro diferentes modalidades.

དགོ་བའི་དམིགས་རྣམ་གང་རུང་ཞིག་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བཞག་པས་ལུས་སེམས་ཤིན་
སྐྱེས་ཀྱི་དགའ་བ་དེས་བྱངས་པའི་ཞི་གནས་དང་།

Y entonces, logra una especie de goce, una flexibilidad total de cuerpo y mente, la cual viene de quedarse en meditación uní-puntual en cualquier objeto virtuoso que uno escoge. Esto entonces lo lleva a lo que llamamos *quietud meditativa*.

ཡང་དག་སྟེ། བདག་མིང་པའི་དོན་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྒྱལ་བཞིན་དུ་
དཔྱད་ཅིང་། དཔྱད་མཐར་ལྷོད་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱི་དོན་ལ་མཉམ་པར་འཛོག་པའི་དཔྱད་
འཛོག་བྱང་དུ་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་བའི་ལུས་སེམས་ཤིན་སྐྱངས་ཀྱི་བདེ་བས་
ཟིན་པའི་ལྷག་མཐོང་བསྐྱོམ་པ་བཅས་”

Aquí, la frase «significado perfecto» en el verso, se refiere a un objeto en particular: el hecho de que nada tienen naturaleza propia. Un tipo de sabiduría usada para examinar la naturaleza de algo, *analiza* este objeto *en* una manera ciertamente correcta y al final de su análisis llega a una conclusión definitiva. La mente se queda meditando acerca de esta verdad, a tal grado que el análisis y la fijación sobre este objeto se *unen* y trabajan *juntos*. Esto trae un sentimiento de goce que llena la mente completamente y así, uno ha logrado lo que se le llama «perfecta percepción».

”དེ་ལྟ་བུའི་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ཡ་མ་བྲལ་བར་ཉམས་སུ་སྐྱངས་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་ཞི་ལྷག་བྱང་འབྲེལ་གྱི་རྟོགས་པ་བྱུང་པར་ཅན་སྐྱུར་བ་ཉིད་དུ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བར་བྱིན་
གྱིས་རྫོབས་ཤིག་ཅེས་གསལ་བ་བཏབ་པའོ།

Buscamos practicar este proceso, donde la quietud y la percepción ya no están separadas la una de la otra. Cuando recitamos el verso, le estamos pidiendo a nuestro Lama que nos *conceda eso*, y como resultado, *que rápidamente logremos*

dentro de nuestras mentes esa forma excepcional de realización donde la quietud meditativa y la percepción perfecta se unen.

PASOS SECRETOS PARA AQUELLOS DE GRAN CAPACIDAD

X. Entrando al camino del diamante

གཉིས་པ་སྐྱབས་སྐྱོབས་ཀྱི་སྡོད་པ་ལ་སློབ་པའི་ཚུལ་ལ་གསུམ། རྒྱུད་སྡོད་ཅུང་དུ་
 བྱས་ནས་དབང་བཞི་རྣམ་པར་དག་པ་ལོ་ཉེ་རྗེས་ཐེག་པ་ལ་འཇུག་པ། དབང་དུས་
 ཀྱི་ཁས་སྲུངས་པའི་དམ་ཚིག་དང་སྡོམ་པ་དག་པར་བྱ་ཚུལ། དམ་སྡོམ་ལ་གནས་ནས་
 ལམ་རིམ་པ་གཉིས་བསྐྱོམ་པའི་ཚུལ་ལོ། དང་པོ་ནི།

Esto nos trae a la segunda parte de nuestra discusión sobre las actividades de un bodhisattva: entrenarse uno mismo en la mitad secreta de estas labores. Aquí están 3 diferentes Pasos: cómo entrar al Camino del Diamante al convertirse uno en un recipiente digno y entonces recibir una forma pura de los cuatro empoderamientos; cómo mantener puras las promesas y votos que uno tomó cuando recibió los empoderamientos; y cómo meditar sobre las etapas de este camino mientras uno continúa manteniendo sus promesas y votos. El primero de estos tres es presentado en un solo verso del texto raíz a continuación.

ལྷན་མེད་ལམ་སྐྱུངས་སྡོད་དུ་གྱུར་པ་ན།
 ཐེག་པ་ཀུན་གྱི་མཚོག་གྱུར་རྗེས་ཐེག་
 རྐྱལ་བཟང་སྐྱེ་བའི་འཇུག་ངོགས་དམ་པ་དེར།
 བདེ་སྐྱབས་ཉིད་དུ་འཇུག་པར་བྱིན་གྱིས་སློབས།
 ཞེས་པའི་སྡོད་ཀ་གཉིས་གསུངས་ཏེ།

(10)

**Concédame que una vez que haya practicado correctamente
 Los caminos compartidos y me convierta en
 Un recipiente que es digno,**

**Yo entre con perfecta facilidad
Al camino del Diamante,
El más alto de todos los caminos,
La más sagrada puerta de entrada
Para los buenos y afortunados.**

དེ་ལྟར་མདོ་སྐྱབས་གཉིས་ཀ་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་བྱམ་མོང་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་སྟེ་
དང་། བྱད་པར་དུ་ངེས་འབྱུང་བྱང་སེམས་ཡང་དག་པའི་ལྷ་བ་སྟེ་ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་
གསུམ་གྱི་རྒྱད་ལེགས་པར་སྦྱངས་ཏེ་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ལྷགས་དྲག་ཏུ་སྦྱོས་པ་སྟོན་

དུ་སོང་ནས་གསང་སྐྱབས་ལ་འཇུག་རུང་གི་སྟོན་དུ་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་ན།

Primero, usted debe haber *practicado correctamente* los Pasos generales del camino que son «compartidos» por ambas, las enseñanzas abiertas y secretas; esto es, que son tan importantes para ambas que no podría tener éxito sin ellos ellas. Más específicamente, debe haber entrenado su mente correctamente en los tres senderos principales: renuncia, el deseo por la iluminación y la visión correcta de la realidad. Encima de esto, debe tener como su motivación, un deseo feroz por alcanzar la iluminación por el bien de todo ser vivo. Entonces, esto lo convertirá en un *recipiente que es digno para entrar* al Camino de la Palabra Secreta.

འབྲས་བུ་ལམ་དུ་བྱེད་པ་སོགས་ཡོད་པའི་ཆ་ནས་ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་དང་བྱང་
རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་ཀུན་གྱི་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་གསང་སྐྱབས་རྫོུའི་ཐེག་པ་ལ་
འཇུག་དགོས་འདི།

Cuando este tiempo haya llegado debe entrar seguramente al «Camino del Diamante»; es decir, este camino de la Palabra Secreta. Es el más *elevado de todos* los «diferentes caminos»– el camino de los oyentes, los Budas autodidactas y

bodhisattvas. Lo que hace al Camino del Diamante el más elevado, es que tiene ciertas características únicas, tales como el uso de la meta de la práctica como camino para la meta.

དོ་རྗེ་འི་སྐད་དོད་བཟླ་ཞེས་པ་དབྱེར་མི་ཕྱིད་པ་ལ་འཇུག་པས་ན། དོ་རྗེ་ནི་ངེས་དོན་གྱི་
ཐུགས་དོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཉིང་ངེ་འཇིན་ནམ། ཐབས་བདེ་བ་ཆེན་པོ་དང་ཤེས་རབ་སྣོད་པ་
ཉིད་གཉིས་དབྱེར་མི་ཕྱིད་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ།

La palabra tibetana para «diamante» aquí, es *dorje*. Esta es una traducción de la palabra en sánscrito *vajra*, un término que tiene el significado básico de «inseparable». El «diamante» aquí, es el diamante real de la mente sagrada de un Buda; este profundo estado de meditación que sólo puede ser comparado con un diamante. También puedes decir que se refiere a ese tipo de sabiduría que es la inseparable combinación de lo que llamamos «método» (gran goce) y «sabiduría» (vacuidad).

ཡུན་ལ་སྐྱབ་དགོས་ཕྱིར་བཞུགས་པ་མེད་པར་རྐང་ཐང་གིས་བགྲོད་པའི་ཚོད་ཅམ་དུ་
འགོར་བ་ཡིན་ཞིང་།

La palabra para «camino» aquí, tiene un significado de «transporte»– algo en lo que se sube y conduce para alcanzar un destino. El «camino del diamante» mencionado aquí, es entonces un tipo de «transporte diamante» también. En el camino de las perfecciones, uno debe llevar acabo su práctica por tres «incontables» eones para poder alcanzar el estado de un Buda. Esto le toma tanto tiempo que es casi como si estuvieras caminando a pie, en vez de viajar en cualquier tipo de transporte.

གསང་སྐྱབས་དོ་རྗེ་ཐེག་པ་ལ་བརྟེན་ན་དེ་ལྟར་མི་དགོས་པར་བྱུང་འཇུག་གི་གོ་
འཕང་སྐྱིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་སྲུང་གཅིག་གམ། ལོ་གསུམ་ཕྱོགས་གསུམ་ཅམ་གྱི་རིང་ལ་
འཕྲོག་པར་བྱེད་ཀྱིས་པས་ཏེ་བཟང་པོ་བང་རྩ་ལ་ཅན་ཞེན་པ་ལྟར་འཚང་རྒྱ་བའི་ཐབས་ཏེ་
རྒྱ་བའི་ཐབས་ཏེ་

Pero si usted usa el Camino del Diamante, el Camino de la Palabra Secreta, no se necesita tal extensión de tiempo: puede lograr el secreto estado de un Buda, unión, en la duración de una vida, incluso en una de los tipos cortos de vida que tenemos ahora, en la era de degeneración. De hecho, es posible alcanzar la iluminación en no más de tres años y tres meses. Este camino entonces, es un método que es increíblemente rápido y profundo, como montar un fino caballo de carreras.

ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཉིད་གཅིག་པུའི་ཞི་བདེ་དོན་དུ་གཉེར་
བས་གཞན་དོན་ལྟར་དུ་འབྱེད་བའི་སྐལ་བ་དམན་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
རྣམས་ཀྱིས་ནི་རང་བདེ་ཡིལ་བར་དོར་ནས། གཞན་དོན་འབའ་ཞིག་ལ་ཞུགས་ཏེ་དོན་
གཉེས་མཐར་ཕྱིན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་སྐབ་པའི་སྐལ་བ་བཟང་པོ་དང་ལྡན་པ་
ཡིན་པས།

Los tipos de practicantes que llamamos «oyentes» y «Budás auto-creados» aspiran solamente a alcanzar un estado de paz gozosa y esto también sólo para ellos mismo. Ellos son deficientes, por lo tanto en ese tipo afortunado de buena virtud que hace que uno quiera tomar la responsabilidad de ayudar a otros. Los bodhisattvas por otro lado, ignoran por completo su propio confort y trabajan sólo para el bien de otros. Están llenos de la maravillosa fortuna y bondad que les permite alcanzar el estado de un perfecto Buda y la habilidad para satisfacer, totalmente, las necesidades supremas tanto de otros como de ellos mismos.

དེ་ལྟར་སྐལ་བཟང་སྐྱེ་བོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་འགས་ཏེ་ལམ་ལ་
 འཇུག་པའི་སློ་དམ་པའམ་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་གསང་སྤྲུགས་དོན་རྗེ་ཐེག་པའི་དབང་བཞི་
 ལེགས་པར་ཚོས་པས་སྐྱེ་བཞིའི་ས་བོན་ཐེབས་ངེས་སུ་བྱས་ཏེ་གསང་སྤྲུགས་སླ་མེད་དོ་
 རྗེ་ཐེག་པའི་ལམ་ཟབ་མོ་དེ་ལྟ་བུར་བདེ་སྤྲུག་ཉིད་དུ་འཇུག་ལུས་པར་བྱིན་གྱིས་སློབས་
 ལེགས་ཅེས་པ་ཡིན་གསུངས།

bodhisattvas, para estas personas que son tan *afortunadas y buenas*— para entrar en este camino? Es recibir los cuatro empoderamientos del Camino del Diamante, el Camino de la Palabra Secreta y recibirlos perfectamente, para que ellos estén seguros de sembrar las semillas para los cuatro cuerpos de un Buda.

Entonces, lo que estamos solicitando en este verso, dijo nuestro Lama, es que nuestro Lama nos otorgue la habilidad de entrar, con perfecta facilidad, al camino profundo recién descrito: el Camino del Diamante, la forma insuperable de la Palabra Secreta.

XI. Manteniendo promesas y votos puros

གཉིས་པ་དབང་དུས་ཀྱི་ཁས་སྲུངས་པའི་དམ་ཚིག་དང་སློམ་པ་དག་པར་བྱ་བའི་ཚུལ་
 རྟེན།

Con esto, hemos alcanzado el segundo paso para entrenarnos a nosotros mismos en la parte secreta de las actividades del bodhisattva; este es, como mantener puras las promesas y los votos que uno tomó cuando recibió su empoderamiento secreto. Este paso también es presentado en un solo verso del texto raíz:

།དེ་ཚེ་དངོས་གྲུབ་རྣམ་གཉིས་འགྲུབ་པའི་གཞི།

།རྣམ་ད་དམ་ཚིག་སློམ་པར་གསུངས་པ་ལ།
 །བཅོས་མ་མིན་པའི་ངེས་པ་རྟེན་གྱུར་ནས།

(11)

**Bendígame para saber
 Con genuina certeza
 Que cuando haya entrado entonces,
 La causa que me de
 Ambos logros
 Sea mantener mis promesas
 Y votos muy puros.
 Concédame entonces
 Siempre mantenerlos
 Incluso si me cuesta la vida.**

དེ་ཡང་གསང་སྐྱབས་དོན་ལྡན་གྱི་ཐོག་པའི་སྣོད་རུང་དུ་གྱུར་ནས་དབང་བཞི་ལེགས་པར་ཐོབ་
 པ་དེའི་ཚེ།

Ahora suponga *que ha entrado*, se ha convertido en un recipiente que es digno del Camino del Diamante, el camino de la Palabra Secreta; y ha recibido, de manera apropiada, los cuatro diferentes empoderamientos. Si usted sigue entonces el método correcto, puede obtener *ambos logros*: el que llamamos «supremo» y el que describimos como «compartido».

མཚོག་གི་དངོས་གྲུབ་མི་སྟོབ་པའི་བྱང་འཇུག་གྲུལ་བ་དོན་ལྡན་འཆང་གི་གོ་འཕང་དང་།

El logro supremo es alcanzar la Unión secreta, donde no hay nada más por

aprender. Este es el estado del Victorioso, el Guardián del Diamante.

རལ་གྱི། མིག་སྒྲུབ། ཀང་མགྲོགས། རི་ལྷ། ས་འོག་ཁི་སྐང་བ། བཅུད་ལེན།

མཁའ་སྐྱོད་ཀྱི་དངོས་གྲུབ་བཅས་གྲུབ་པ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ལ་སོགས་པའི་ཐུན་མེད་ས་གི་
དངོས་གྲུབ་སྟེ་...

Los logros compartidos son aquellos tales como los «ocho grandes logros.» Estos incluyen los poderes especiales conocidos como la espada, el unguento del ojo, los pies veloces, la píldora, pasar por debajo de la tierra, desaparecer, tomar esencia y caminar por el cielo.

...དངོས་གྲུབ་རྣམ་པ་གཉིས་གང་ལས་སྐྱབ་པའི་གཞིའམ། བརྟེན་ས་ལྟ་བུ་ནི་དབང་གི་
དུས་སུ་གང་ཁས་སྐྱབས་པའི་རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་དམ་ཚིག་དང་སློམ་པ་མཐའ་དག་
རྣམ་པར་དག་པར་བསྐྱུང་བ་ཉིད་ཡིན་པས།

Entonces, ¿qué es aquello que puede darle estos logros? Su *causa* o base, el mismo soporte que los sostiene, es una cosa y sólo una: mantener *muy puro* cada uno de los votos y promesas raíz y secundarios los cuales tomó usted mismo cuando se le otorgaron los empoderamientos.

བྱང་སེམས་ཀྱི་རྩ་ལྗང་བཅོ་བརྒྱད་དང་། ཉེས་བྱས་ཞི་དུག །གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་རྩ་ལྗང་
བཅུ་བཞི་དང་། སློམ་པོ་བརྒྱད། གཞན་ཡང་རིགས་ལྡ་སྤྱི་བྱེ་བྲག་གི་དམ་ཚིག་རྣམས་
ཚུལ་བཞིན་བསྐྱུང་དགོས་ཤིང་།

Por lo tanto, debemos honrar y mantener, tal y como se nos pide, los diversos votos y promesas. Para los votos de bodhisattva, esto significa nunca cometer ninguna de las dieciocho caídas raíz o las cuarenta y seis violaciones secundarias. Para los votos secretos, involucra evitar perfectamente las catorce caídas raíz y las ocho ofensas serias, mientras estamos seguros de honrar las promesas generales y también las individuales de las Cinco Clases.

དེ་ཡང་། མི་ཤེས་པ། མ་གུས་པ། བག་མེད་པ། ཉོན་མེད་ས་མང་བ་སྟེ་ལྗང་བ་
འབྱུང་བའི་སློ་བཞི་པོ་མ་བཀག་པར་བསྐྱུང་མི་རུས།

Nunca será capaz de proteger todas sus promesas y votos al menos que logre cerrar firmemente las cuatro puertas por las cuales las caídas hacen su

aparición. Estas cuatro son la ignorancia, la falta de respeto, el descuido y particularmente las aflicciones mentales severas.

དེ་དག་གི་པའི་རྒྱལ་ནི། ལྷུང་བ་འབྱུང་རྒྱལ་རྣམས་ཤེས་པ། ལས་འབྲས་བསམས་
ནས་བསྐྱབ་པ་ལ་གུས་པ། རྒྱན་དུ་བྲན་པ་དང་ཤེས་བཞིན་ལ་གནས་པ། ཉོན་མོངས་
གང་ཤས་ཆེ་བའི་གཉེན་པོ་བསྐྱེན་པ་རྣམས་ཡིན་ཅིང་།

Para mantener estas puertas cerradas debemos, respectivamente, aprender y saber cuándo y cómo una caída ocurre. Debemos contemplar las leyes de las acciones y sus consecuencias, así mismo, adquiriendo un profundo respeto por las varias instrucciones sobre cómo mantener estos compromisos. Debemos permanecer en un constante estado de recolección y vigilancia. Finalmente, debemos emplear el antídoto que trabajará en contra de la aflicción mental en particular que resulta ser nuestro problema más serio.

བྱང་སེམས་དང་སྐྱགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་སྐོར་རྣམས་ཇི་ཅིང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་བྱང་
སེམས་བསྐྱབ་བྱ་བྱང་རྒྱབ་གཞུང་ལམ་དང་། གསང་སྐྱགས་ཀྱི་རྩ་ལྷུང་རྣམ་བཤད་
དངོས་གྲུབ་སྣེ་མ་སོགས་དང་།

En cuanto a dónde encontrar las instrucciones sobre los votos y promesas, puede usar varias obras del Señor, Tsongkapa. Algunos ejemplos estarían en su tratado nombrado *Carretera a el estado de un Buda* para obtener consejos sobre los votos de bodhisattva, o la *Cosecha Dorada de Logros* para una explicación completa acerca de las caídas raíz en los votos secretos.

ཉུང་མཐར་སྣོམ་གསུམ་བསྐྱབ་བྱ་ཉོར་བྱའི་འོད་འཕྲིང་དང་། སྐྱགས་བྱང་སེམས་ཀྱི་བསྐྱབ་
བྱའི་སྣོམས་ཚོག་ལྷ་བྱ་བསྐྱབ་བྱ་རྒྱས་བསྐྱུས་ཅི་ལྷོགས་ལས་ངེས་པར་བྱས་ཏེ་བསྐྱང་དགོས།

Como mínimo, usted debe estudiar el libro de consejos sobre los tres grupos de votos conocido como el *Hilo de Joyas Brillantes*, o uno de los resúmenes en verso que enseñan acerca de los votos secretos y de bodhisattva. Use cualquiera de estas presentaciones, corta o larga, dependiendo del tiempo que

tenga disponible para usted; llegue a la firme comprensión de cada uno de los

votos y promesas y entonces mantenlos a todo costo.

དེ་ལྟར་བསྐྱུངས་ཏེ་དམ་སྡོམ་ལ་རྒྱལ་བཞིན་དུ་གནས་པ་ཞིག་བྱུང་སྟེན་ཆད་ལམ་
བསྐྱེད་རྗེ་གས་བསྐྱོམ་པ་སོགས་ལ་འབད་པ་ཆེན་པོ་མ་བྱུབ་པར་ཆོ་འདིར་ས་ལམ་
མཐར་སྟེན་པ་མ་བྱུང་ཡང་།

Digamos que usted es capaz de mantener sus votos y promesas como se describe–vive su vida propiamente de acuerdo con todos ellos. Entonces, ciertos resultados sucederán, incluso si se encuentra incapaz de hacer grandes esfuerzos en prácticas tales como la meditación en las etapas de creación y compleción, y por lo tanto, fallará durante esta vida en alcanzar el fin último de los varios caminos y niveles.

དམ་ཚིག་དང་སྡོམ་པ་དག་པར་གྱུར་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་བརྒྱད་མར་སྟེགས་སྟོན་
པའི་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་འཕྲོབ་ཅིང་། རོ་རྗེ་སྟོབ་དཔོན་མཚན་ལྡན་དང་མཇུག་གསང་
སྟེགས་ཀྱི་ལམ་ཉམས་སྲུ་ལེན་རྣམས་པ་ཤ་སྟོབ་ཏུ་གྱུར་ཏེ་”

El inmenso poder de la pureza de sus promesas y votos lo llevará a una sucesión de sus vidas futuras para lograr un tipo muy especial de vida, donde pueda practicar las enseñanzas secretas. Siempre encontrará a un Maestro del Diamante auténtico– aquel que le enseña el camino secreto. Y siempre se encontrará capaz de poner los caminos secretos realmente en práctica.

”སྐྱེ་བ་བདུན་ནམ། དམའ་མཐའང་སྐྱེ་བ་བཅུ་དྲུག་རྩེན་ཆད་དུ་ངེས་པར་འཚང་རྒྱ་
བར་སྟོན་པ་རོ་རྗེ་འཚང་གིས་གསང་བའི་མཛོད་ཀྱི་རྒྱུད་ལས།

Y entonces será, sin duda alguna, capaz de alcanzar la iluminación total dentro de siete vidas, o en dieciséis como máximo. Sobre esto, nuestro Maestro, el Guardián del Diamante, ha dicho lo siguiente en el *Tantra del*

Tesoro de Secretos:

།དབང་བསྐྱུར་ཡང་དག་སྒྲིན་ལྷན་ན།
།སྐྱེ་དང་སྐྱེ་བར་དབང་བསྐྱུར་འགྱུར།
།དེ་ཡིས་སྐྱེ་བ་བདུན་ལ་ནི།
།མ་བསྐྱོམས་པར་ཡང་དངོས་གྲུབ་ཐོབ།

Si a la persona se le otorga
Un empoderamiento puro,

Entonces vida tras vida
El poder será otorgado.

Dentro de siete vidas
La meta es lograda,

Incluso si la persona
No medita.

།གང་ལ་བསྐྱོམ་པ་དང་ལྷན་ཞིང་།
།གལ་ཏེ་དམ་ཚིག་སྒྲིམ་ལ་གནས།
།སྐྱེ་འདིར་ལས་དབང་གིས་མ་འགྲུབ།
།སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་དངོས་གྲུབ་ཐོབ།

Pero aquellos que mantengan
La meditación,

Y más adelante
Sus promesas y votos

Alcanzaran la meta

Dentro de esta vida o,

Con acciones del pasado previniendo,
Al menos en la siguiente.

ཅེས་དང་། རྣམ་གྲོལ་རྣམས།
ལམ་བསྐོམ་སྐྱུར་ཀྱང་ལྷུང་མེད་ན།
སྐྱི་བ་བཅུ་དྲུག་དག་ན་འགྲུབ།

Vibhuti Chandra dijo también,

Incluso aunque él falle en meditar,
La persona alcanzará la meta
A lo largo de dieciséis vidas,
Siempre y cuando una caída no haya ocurrido.

ཅེས་པ་དང་། དམ་ཚིག་ལྲ་བ་ལས་ཀྱང་།
ལག་ལ་ཉེ་ལྷུང་བ་མེད་གྱུར་ན།
སྐྱི་བ་བཅུ་དྲུག་དག་ན་འགྲུབ།

Mientras no haya caída,
La meta se alcanza en dieciséis vidas.

ཅེས་སོགས་གྱུད་དང་གྲུབ་ཆེན་དུ་མས་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པར་གསུངས་པས། དེ་
འདྲའི་བཀའ་བསྐྱུར་བ་མེད་པ་ལ་བཅོས་མ་མིན་པའི་ངེས་པའམ་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་
གཞན་ཡིས་བསྐྱུར་དུ་མི་བཏུབ་པའི་གཏིང་སྤྱིན་པ་རྙེད་པར་གྱུར་ནས་སྐོག་དང་
བརྗེས་...

Debe llegar a *conocer* estos hechos con *certeza genuina*– este es, debe buscar un tipo de creencia firme en ellos que esté profundamente enraizada dentro de usted, tanto que nadie más pueda nunca cambiar su mente. Y a raíz de este conocimiento debe entonces proteger sus compromisos, «*incluso si le cuesta la vida.*»

“ཞེས་པ་དཔེར་ན། ལུ་སྟོན་པ་དང་གྲ་གྲོ་ལྟ་བུ་མི་བསྐྱེད་པའི་སྐྱེ་བོ་སྟོན་པོ་ཆེ་ཞེས་གིས། བྱོན་སྡོམ་པ་དམ་ཐིག་འདི་ཚོ་མི་བསྐྱེད་རྒྱུ་ཁས་མ་སྐྱེས་ན་ད་ལྟ་རང་གསོད་ངེས་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཚུལ་བློམས་སྟོས་མ་བཏང་ན་གསོད་པར་ཐག་ཚོད་པ་ཞེས་ཏུ་གྲུར་གྲུང་།

¿Qué sería que le costara la vida? Imagine por ejemplo a algún seguidor de una religión no-budista, o algún tipo de bárbaro, quien fuese muy cruel, muy malvado. Y suponga que él se acercara y le dijera, «Si no está de acuerdo en no mantener esas promesas y votos suyos, entonces juro que lo mataré en este mismo instante». Suponga que ya estuviera bien decidido: o rechaza esta moralidad, o muere.

ངས་ཚུལ་བློམས་འདི་ཡལ་བར་བོར་ན་ཁོས་མ་བསོད་གྲུང་སྐྱེ་བ་གཏན་གྱི་འདུན་མ་ལི་ཚར་བ་ཡིན་པས་གསོན་གྲུང་ལི་བ་དང་བྱོན་པར་མེད་ལ། ཚུལ་བློམས་བསྐྱེད་ན་ཆོ་རབས་གཏན་དུ་བདེ་བར་འགྱུར་བས་དེ་བསྐྱེད་བའི་དོན་དུ་ད་ལྟ་ཁོས་གསལ་གྲུང་རུང་སྟེ་...

«A costa de su vida» entonces su elección sería así. Si yo rechazo mi moralidad, él me perdonará; pero la esperanza suprema de mis infinitas vidas será asesinada por el contrario. Es realmente lo mismo a ser yo asesinado. Pero por el contrario, si yo puedo mantener mi moralidad, alcanzaré la felicidad que he vivido todas estas vidas para encontrar. Así que si para mantener mi moralidad ahora debo dejar que me mate, que así sea. Yo nunca dejaré esta moral.

“ཚུལ་བྱིམས་སློམ་མི་གཏོང་སྐྱམ་དུ་སློབ་འདོར་བ་དང་ཚུལ་བྱིམས་ཉམས་པ་གཉིས་
 ལྷན་པོར་ལ་འདམ་སྟེ། རང་གིས་ཚོ་འདིར་གཅེས་ཤོས་སུ་བྱེད་པའི་སློབ་ལས་ཀྱང་
 དམ་ཚིག་དང་སློམ་པ་ལ་གཅེས་སྐྱུ་ལྷག་པར་དུ་ཚོ་བར་བྱས་ཏེ་དམ་སློམ་ཚུལ་བཞིན་
 དུ་བསྐྱེད་རུས་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས་ཞེས་པའོ།

moralidad se degenerare, usted seguramente escogería mejor la primera. La única cosa aquí en este nacimiento que aprecias más que todo lo demás, es tu propia vida. Lo que le está pidiendo a su Lama es que él o ella le *otorguen* el poder de *siempre mantener* sus votos y promesas apropiadamente; que alcance un punto donde aprecie estos compromisos infinitamente más que su propia vida preciada.

XII. Meditando sobre las dos etapas secretas

གསུམ་པ་དམ་ཚིག་དང་སློམ་པ་ལ་གནས་ནས་ལམ་རིམ་པ་གཉིས་བསློམ་པའི་ཚུལ་
 ལྟེ།

Esto nos lleva al tercer Paso para entrenarse uno mismo en la mitad secreta de las actividades del bodhisattva, la cual es meditar sobre las dos etapas de este camino, mientras uno continúa manteniendo sus promesas y votos. Este Paso también es presentado en un solo verso del texto raíz.

དེ་ནས་རྒྱུད་སྟེའི་སྤིང་པོ་རིམ་གཉིས་ཀྱི།
 །གནད་རྣམས་ཇི་བཞིན་ཏོགས་ནས་བརྩོན་པ་ཡིས།
 །ཐུན་བཞིའི་རྣལ་འབྱོར་མཚོག་ལས་མི་གཡིལ་བར།
 །དམ་པའི་གསུང་བཞིན་སྐྱབ་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས།
 །ཞེས་པའི་སློབ་ཀ་གཅིག་སྟེ།

(12)

**Bendígame enseguida
Para realizar precisamente
Los puntos cruciales
De ambas etapas,
La esencia de
Los caminos secretos.
Concédame entonces
Practicar como
El Sagrado lo ha dicho,
Poniendo todo mi esfuerzo
Y nunca abandonando
La práctica de las Cuatro Veces,
La más elevada que hay.**

དེ་ལྟར་དམ་སྡེ་ལ་གནས་པའི་འོག་ཏུ་ཇི་ལྟར་བྱ་དགོས་སྟུང་ན། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་

བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོས།

།ལར་སྐྱེ་འཆི་བར་དོ་གང་ལ་ཡང་།

།དུས་ད་ལྟའི་བག་ཆགས་གཙོ་ཆེ་བས།

།དེ་སྐྱོད་བྱེད་བསྐྱེད་ཇོགས་ནལ་འབྱོར་གྱིས།

།སྐྱབས་སྐྱ་གསུམ་རང་ངོ་ཤེས་བར་མཛོད།

Uno se preguntará, « Supongamos que soy capaz de mantener mis votos y promesas; ¿qué debo hacer después de eso?» El más elevado de los Victoriosos, Kelsang Gyatso, ha dicho lo siguiente:

El punto

Puede ser nacimiento, muerte o el estado intermedio.

El tiempo

Más importante para sembrar sus semillas es ahora.

La manera

Para transformarlos es la práctica de creación y compleción.

El refugio

Que debes aprender que son los tres cuerpos finales.

འཛིན་གྲུབ་སྤྱོད་པ་བཞིན་སྤྱོད་པ་དེ་ལྟར་བྱུང་བའི་གསང་སྤྱོད་ཀྱི་དམ་ཚིག་དང་སྤྱོད་པ་
མཐའ་དག་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསྐྱུང་བའི་ཐོག་ནས། རྒྱུད་སྡེ་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱིང་པོ།

Lo que se está diciendo aquí es que, primeramente, debe continuar manteniendo todos y cada uno de los votos y promesas secretas, como se explicó antes. Enseguida, debe practicar la *esencia* misma del *gran mar de los caminos secretos*. Aquí, primero está la etapa de creación, la cual es ejemplificada por un número de métodos.

ཐ་མལ་གྱི་གནས་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་ལྷུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་སོགས་ལ་རང་ག་བར་
འཛིན་པའི་ཐ་མལ་གྱི་སྤྱོད་ཞེན་དང་། སྐྱེ་ཤི་བར་དོ་ཐ་མལ་པ་རྣམས་ཀྱང་”

Tendemos a ver las cosas de una manera ordinaria, las tomamos como si no fueran algo más de lo que nos aparentan; tendemos a aferrarnos de esta manera al lugar donde vivimos , a nuestro propio cuerpo, a las cosas que poseemos y usamos, a las cosas como las partes que nos componen y al mundo: lo que llamamos los «agregados», las «categorías» y las «puertas de los sentidos». También tenemos que experimentar un nacimiento ordinario, muerte ordinaria y un pasaje ordinario entre muerte y nacimiento.

”རྒྱལ་བའི་སྐྱེ་གསུམ་དུ་འབྱེད་བས་མཚོན་ཏེ། གང་ཤར་སྤྱང་གྲག་རིག་གསུམ་
གཞལ་ཡས་ཁང་དང་སྣ་དང་སྤྱོད་པའི་སྐྱེ་འཕྱུལ་དག་པ་རབ་འབྱམས་འབའ་ཞིག་དུ་
འཆར་བར་བྱེད་པའི་ལམ་བསྐྱེད་པའི་རིམ་པ་དང་།

En la etapa de creación, transformamos todas estas cosas y eventos aparentemente ordinarios; los convertimos en los tres cuerpos del Buda victorioso. Tomamos lo que sea que se nos presente: todo lo que aparece ante

nuestros ojos, todo lo que alcanzan nuestros oídos y todo lo que llega a nuestros pensamientos; y hacemos que se muestre como una pureza total y absoluta, como una galaxia de perfección, como una gran mansión celestial, como ángeles sagrados, como una danza mágica realizada por nuestros Lamas.

ཙ་རླུང་བསྐྱོམ་པ་ཙམ་ལ་ཆེད་ཆེར་བྱས་ཏེ་གཏུམ་མོ་པལ་པ་འབར་བ་ཙམ་དང་།
སེམས་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོ་མཐོང་བ་ཙམ་ལ་ལམ་མཐོན་བོར་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་”

En cuanto a la etapa de compleción, algunos erróneamente la comparan erróneamente con concentrarse solamente en una meditación que involucre los varios canales y vientos; y lo cual resulta en lograr un tipo bastante ordinario de fuego interno. Otros cometen el error de pensar que es un camino espiritual elevado cuando no logra nada más que percibir como la esencia de la mente, es que es consiente y conocedora.

”མ་ཡིན་པར། ཀུན་ཏེ་གལས་རླུང་གི་རྒྱ་བ་མཐའ་དག་དབུ་མའི་ནང་དུ་ཞུགས་
གནས་ཐིམ་གསུམ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བའི་གཏུག་སེམས་འོད་གསལ་ལྟན་ཅིག་སྐྱེས་
པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་མཐུས་གང་སྐྱང་བདེ་སྟོང་གི་ངོལ་བར་འཆར་བའི་རྣལ་འབྱོར་”

Sin embargo, la verdadera etapa de compleción no es así; sino que, toma los varios vientos que atraviesan el cuerpo debido a su pensamiento conceptual ordinario y los re direcciona todos al canal central, en un proceso de tres aspectos de entrada, residencia y absorción. Como resultado, un estado mental primordial surge, la luz clara, la sabiduría que es simultánea. Y el poder de esta sabiduría hace que toda la existencia se presente como un juego de goce y vacuidad.

”སོགས་ཡང་དང་ཡང་དུ་གོམས་པའི་མཐར། སྐྱེ་བྱུགས་ཟུང་འཇུག་བྱུང་བ་དག་དོ་རྗེ་
འཆར་གི་གོ་འཕང་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་ལམ་རྫོགས་པའི་རིམ་པ་སྟེ་”

Entonces, en el camino de la etapa de compleción meditamos una y otra vez en estas prácticas relacionadas, hasta que finalmente somos capaces lograr la

infectados de conceptos erróneos de una religión antigua local, de alguna fe no budista de la antigua India, o alguna cosa similar.

མ་ལྷགས་པར། དམ་པ་ཞེས་པ། རམ་ཡང་མི་སྐྱེ་བའི་སྐྱིས་བྱ་ཚད་མ། ཟུན་པ་
སངས་རྒྱས་བཙུན་ལྷན་འདས་ལ་བྱེད་པས། དེའི་གསུང་རབ་ལས་བྱུང་བའི་མན་ངག་
ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་པར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ཡིན་གསུངས།

Lo que le estamos pidiendo a nuestro Lama aquí, dijo nuestro Lama, es que él o ella *nos otorgue* el poder para nunca deambular por uno de estos caminos. Le estamos pidiendo la fuerza para practicar, exactamente de la manera apropiada, las instrucciones que se encuentran en las palabras *habladas* más elevadas. Y estas son las enseñanzas del «Sagrado» mencionadas en el verso. Estas palabras se refieren a una persona que nunca podrá engañarnos; un ser que es incapaz de mentir; ese meditador supremo que mantiene la práctica de los tiempos: se refieren al Buda victorioso y trascendente.

LA CONCLUSIÓN

XIII .Una petición de buenas circunstancias

རྩ་བའི་གསུམ་པ་ལམ་སྐྱབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་འབྱུང་བ་དང་འགལ་རྐྱེན་ཞི་བར་གསོལ་
བ་འདེབས་པ་ནི།

Esto nos lleva a la tercera división más importante del texto, la cual es una petición para que podamos lograr todas las condiciones favorables para tener éxito en el camino y también detener todas esas circunstancias que pudieran impedirnos triunfar. Esta petición está contenida en el único verso del texto raíz que sigue a continuación.

།དེ་ལྟར་ལམ་བཟང་སྣོན་པའི་བཤེས་གཉེན་དང་།
།རྩལ་བཞིན་སྐྱབ་པའི་གོགས་རྣམས་ཞབས་བདུན་ཅིང་།

ལྷི་དང་ནང་གི་བར་དུ་གཅོད་པའི་ཚོགས།

ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱིན་གྱིས་བརླབ་དུ་གསོལ།

ཞེས་པའི་སྒྲོ་ཀ་གཅིག་གསུངས།

**Bendígame, concédame que
El Guía espiritual
Que me muestra este buen camino,
Y todos mis verdaderos
Compañeros en esta búsqueda
Vivan largas y fructíferas vidas.
Bendígame y concédame que
La lluvia de obstáculos,
Cosas dentro de mi
O fuera de mi
Que pudieran detenerme ahora,
Se detengan y terminen para siempre.**

དེ་ཡང་ལམ་ལ་སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དང་། ལམ་གོལ་བ་དང་། ལམ་ཚོར་བར་ཤོར་བ་
སོགས་བཟང་ངན་སྒྲོ་ཚོགས་ཡོད་ཅིང་། རང་ཅག་གིས་ཉམས་སུ་སྤང་བུའི་ལམ་དེ་
ལམ་བཟང་པོ་མ་ཚོར་མ་འབྲུལ་བ་ཞིག་ལ་མ་ཞུགས་ན། འབྲུལ་བའི་ལམ་སྤྱིན་ཅི་
ལོག་ཅིག་ལ་ལོ་སྤོང་དུ་སྐྱབ་པ་བྱས་ཀྱང་འབྲས་བུ་བཟང་པོ་མ་འབྲུལ་བ་འབྲུང་བ་
གཏན་ནས་མི་སྲིད་ལ།

Así que hay estos diferentes tipos de caminos espirituales, de una amplia variedad de calidad: unos son completamente correctos, otros son totalmente equivocados, unos se van de correctos a incorrectos y así indefinidamente. Usted y yo tenemos acceso a un camino que es puro e inequívoco y libre de cualquier error. Podemos entrar en él ahora o ir a algún camino equivocado donde nos podamos perder. Si este segundo es nuestra elección, entonces

podemos intentar seguir tal camino por mil años, pero es una absoluta imposibilidad que obtengamos algún resultado bueno o certero de él.

དེ་དག་ཀྱང་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཚེན་པོས།
 །གུར་གུམ་ཚོས་ཀྱིས་བཙོས་པའི་ལྷ་བའི་ལྷས།
 །རང་རིགས་བསྟན་པ་ཟེན་ན་ཚེས་ལོགས་ཀྱི།
 །ཕ་མས་ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བྱད་ནོར་ཚོགས།
 །རྣམ་གཡིང་རྒྱན་པོར་ཤོར་བའི་ལག་སྟོང་མང་།

El Gran Quinto Dalai Lama ha dicho,

Es bastante bonito cuando usted considera
 Una enseñanza que sea de su escuela
 Cuando el Lama que la enseña usa
 Un gorro de seda con el tinte azafrán.

Pero recuerde que muchos son robados
 Por el ladrón de los pensamientos errantes,
 Dejando las manos vacías de riquezas,
 La palabra única y las realizaciones
 Transmitidas por el linaje familiar.

།ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བཀའ་རྙིང་སོགས་དང་དགེ་ལུགས་ཀྱི་བྱད་པར་ལྷ་དམར་སེར་
 ཙམ་གྱིས་འབྲེད་ན་མ་གཏོགས། །གཞན་མའི་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པའི་ཟབ་བྱད་
 འདོན་རྒྱུ་མེད་ན། །དགེ་ལྡན་པའི་ཞབས་བྲངས་པ་ཡིན་པས།

Estas líneas describen a personas en nuestra escuela cuyo conocimiento es tan pequeño que la única diferencia que pueden ver entre seguidores de tradiciones tales como el Linaje de la Palabra o Los Antiguos y la tradición del Camino Virtuoso, es que algunos usan unos sombreros de lama que son rojos y otros usan gorros amarillos. Personas así, son incapaces de citar una sola de

las únicas características profundas que distinguen la palabra física y las realizaciones mentales de nuestras enseñanzas de aquellas otras tradiciones. Estas personas son una desgracia para nuestra escuela.

བསྐྱེགས་བཅད་བདར་བའི་གསེར་བཞིན་དུ་དག་ཟེར་ལིགས་པར་མཇེད་པའི་རིང་
ལུགས་གསེར་ལྷན་མ་ལྷ་བུ་འདི་འདྲ་དང་ད་རིས་ལན་ཅིག་ཙམ་མཇེལ་བ་འདིར་
མཇེལ་གོ་ཚོད་པ་བྱེད་དགོས་པས་ན།

No se permita ser uno de esos, por primera vez en muchas vidas, se ha encontrado con un sistema verdaderamente puro, una escuela como oro purificado. La creencia que las enseñanzas han sido perfectamente refinadas y ensayadas, como oro que ha pasado por el fuego, las esquilas y la lima. Estas pruebas han sido efectuadas con interminables dificultades por nuestro Gentil Protector, el Gran Tsongkapa, quien nos ha entregado esta esencia preciosa de las enseñanzas de los seres poderosos de la Iluminación.

ལྷ་སྐྱོད་རྣམ་པར་དག་པའི་རང་ལུགས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ཚད་ལྡན་བསྟེན་ཅིང་། གཞུང་
ཆེན་བཀའ་པོད་ལྡེ་ལ་ཐོས་བསམ་མཐིལ་སྤྱིན་པ་བྱས་ཏེ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་གཏན་ལ་འབབ།

Nos hemos encontrado con este sistema, y debemos ver que un encuentro verdadero se lleva a cabo. Debemos encontrar e ir apropiadamente con un Guía espiritual, uno que sea realmente calificado y que siga la tradición perfectamente tanto en su punto de vista como en su práctica. Debemos emprendernos a estudiar los cinco grandes clásicos, los cinco grandes volúmenes de la Palabra, y traer este estudio al fin último, por lo tanto, llegar a un firme y preciso entendimiento de cómo los dos niveles de realidad funcionan.

ལམ་ཐབས་ཤེས་ཡ་མ་བུལ་བར་ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱལ་ལ་སྐྱོ་འདོགས་གཅོད་རྒྱལ་ཤིང་
ཏྟ་ཆེན་པོའི་བཞེད་སྟོལ་དྲི་མ་མེད་པར་ཇེ་སྤྲ་མ་ཡབ་སྐས་ཇེས་འབྲང་བཅས་ཀྱིས་
ལིགས་པར་བཀའ་བའི་གཞུང་ལུགས་སྣན་བརྒྱད་ཀྱི་མན་ངག་དང་བཅས་པ་ལིགས་
པར་རྣོས་ཏེ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་ཡ་མ་བུལ་བ་ཞིག་བྱུང་ན།

Debemos examinar y resolver toda pregunta acerca de cómo poner en práctica dentro de nuestras propias vidas el camino donde el método y la sabiduría son por siempre inseparables. Debemos, en breve, pedir y recibir enseñanzas sobre el immaculado sistema del gran camino; debemos aprender las varias clarificaciones de estas enseñanzas por nuestro Señor Lama y sus Hijos espirituales y por aquellos que han venido después de ellos y debemos escuchar los consejos privados transmitidos en la tradición oral. Y finalmente debemos usar el método tradicional para lograr una maestría en esas enseñanzas, en los tres pasos de aprendizaje, contemplación y meditación, cada uno siempre combinado con los otros.

འབྲས་བུ་བཟང་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འགོ་བལ་ལས་གཞན་དུ་འབྲོགས་མིད་པས་ལམ་
བཟང་པོ་ཞེས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་དགོས།

Si hacemos todo esto, lograremos un buen objetivo, ya que habremos encontrado lo que el verso llama el «*buen camino*»: el camino que lleva a la tierra de la Iluminación, el camino que nunca deambula por algún otro lugar.

དེས་ན་གོང་དུ་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་གྱི་མདོ་སྐབས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་བཟང་པོ་ཉམས་སུ་
ལེན་པའི་མཐུན་རྐྱེན་སློ་ལས་སུ་རུང་བ་སོགས་དང་། བྱུང་པར་ལམ་དེ་སྟོན་པར་
མཇུག་པའི་སློམ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་། དེས་ཇི་ལྟར་བསྟན་པའི་དོན་མཐའ་
དག་ཚུལ་བཞིན་སྐྱབ་པའི་ཚོས་མཐུན་གྱི་གོགས་ཚད་ལྡན་རྣམས་”

Para triunfar así, para verdaderamente llevar a cabo el camino descrito anteriormente –semejante buen camino en la manera que combinan las enseñanzas abiertas y secretas– primero tendremos que lograr las varias condiciones que son favorables para nosotros. Necesitaremos alcanzar el estado donde nuestra mente es perfectamente flexible, entre otras cualidades similares. Principalmente, necesitaremos un *Guía espiritual que pueda mostrarnos este camino y compañeros en la búsqueda* –verdaderos amigos de una mente similar, que sean *fieles* en mantener todas y cada una de las instrucciones del Maestro.

”ཞབས་ཟུང་དོ་རྗེའི་རང་བཞིན་དུ་བརྟན་ཅིང་།

La primera cosa que le estamos pidiendo a nuestro Lama, es que nos otorgue entonces que estos verdaderos amigos *vivan largas y fructíferas vidas*, que sus dos piernas sigan plantadas aquí en la tierra con la inmutabilidad de un diamante.

འགལ་རྒྱུ་གྱི་གཙོ་བོ་ཕྱི་འི་བར་གཙོ་དྲ་རྒྱལ་པོ་ཚེས་བཞིན་དུ་མི་སྤྱོད་ཅིང་། གཞན་
ཡང་ཚེས་བྱེད་ལ་དག་ལྡང་བ་སོགས་ཚེས་ལམ་དུ་མི་གཏོང་བ་དང་།

En segundo lugar, le estamos pidiendo a nuestro Lama que *nos bendiga y nos conceda*, que hasta la última parte de *la lluvia de obstáculos* que pueda aparecer, se detenga y termine para siempre. El primer tipo de obstáculos son esas *cosas afuera de nosotros que pudieran detenernos ahora* de alcanzar nuestras metas espirituales; los principales serían vivir en un país donde los líderes se comportaran en contradicción con el Dharma –o si se rehusaran a permitir a las personas entrar al Camino– luchando en contra de la religión, o algo similar.

ནང་གི་བར་ཆད་ལུས་ལ་ནད་དང་གདོན་སོགས་ཀྱིས་གཅོས་ཤིང་། རང་གི་རྒྱུད་དགོ་
བ་ལ་བཀོལ་དུ་མི་རུང་བས་མཚོན་ཏེ་ཕྱི་ནང་གི་བར་དུ་གཙོ་དཔའི་ཚོགས་མཐའ་དག་
ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་དུ་གསོལ། ཞེས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ཡིན།

El segundo tipo de obstáculos son aquellos que están *dentro*; los ejemplos aquí serían enfermedades y espíritus malignos que ataquen su cuerpo, o una inhabilidad mental para dirigir sus pensamientos hacia objetos virtuosos de la manera que usted quiera.

འདི་དང་གོང་དུ་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱི་དམིགས་རིམ་དང་། བདུད་རྩི་འབབ་སྤྱང་བྱ་རྩུལ་
སོགས་མན་ངག་གི་གནད་མང་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་ལམ་རིམ་གྱི་དམར་བྲིད་རྒྱས་པའི་
སྐབས་ལྟར་ཤེས་དགོས་པ་ཡོད་གསུངས།

Nuestro Lama señaló que para esta y las siguientes secciones, hay un buen número de puntos esenciales que se cubren en los consejos tradicionales: que visualizaciones hacer en cada punto, cómo traer un descenso del flujo de néctar para purificarse uno mismo y demás. Él dijo que deberíamos aprender

estos al referirnos a las descripciones encontradas en las presentaciones más prácticas y detalladas de los Pasos en el camino.

XIV. Una oración para cuidado futuro

བཞི་པ་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེ་མས་ཇི་ས་སུ་གཟུང་སྟེ་ས་ལམ་གྱི་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་
རུས་པར་སྒྲོན་པ་ནི།

Hemos llegado ahora a la cuarta y última sección en el texto de la «Fuente de toda mi bondad». Esta es una oración para que, en todas nuestras vidas futuras, podamos estar bajo el cuidado de un Lama y así obtener la fuerza para alcanzar el final de los varios niveles y caminos. Aquí otra vez el punto se cubre en un solo verso del texto raíz.

སྐྱེ་བ་ཀུན་ཏུ་ཡང་དག་སྐྱེ་མ་དང་།
འབྲས་མེད་ཚོས་ཀྱི་དཔལ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཅིང་།
ས་དང་ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན་རབ་ཚྲོགས་ནས།
རྫོ་རྗེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་སྐྱུར་ཐོབ་ཤོག།
འཕྱི་པའི་སྤྱོད་ཀ་གཅིག་གིས་བསྟན།

(14)

En todas mis vidas
Que nunca viva
Apartado de mis Lamas perfectos,
Que yo pueda disfrutar
En la gloria

Del Dharma.

Que pueda yo cumplir

**Perfectamente
Toda buena cualidad
De cada nivel y camino
Y así alcanzar rápidamente
El lugar donde yo
Me convierta en
El Guardián del Diamante**

དེ་ཡང་སྐྱེ་བ་འདི་དང་སྐྱེ་བ་གཞན་ཀུན་ཏུ། ཡང་དག་པ་སྟེ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན་
མཚན་ཉིད་དང་ལུན་པ་སླ་མ་སྟོབ་ཟུང་ལྷུང་དབང་དོན་རྗེ་འཆང་ཆེན་པོ་དང་དུས་སྐད་ཅིག་
ཀྱང་འབྲལ་བ་མེད་པར།

Este verso dice, *en todas mis vidas*– eso es, en esta y en todas las vidas futuras por venir– *que no viva alejado de mis Lamas*, que no pase un momento sin ellos. Estos Lamas son «perfectos»: son Guías espirituales que tienen

todas las cualificaciones correctas; ellos son el gran Lama Lobsang, Señor del Poderoso, quien es el Guardián del Diamante.

མདོ་སྟོབས་སམ། ལྷ་སྟོད་གྱི་གདམས་པ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚོས་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལ་
ངོམས་པ་མེད་པར་འོངས་སྟོད་ཅིང་།

Y que en estas vidas *pueda yo disfrutar en la gloria del Dharma*: que yo pueda buscar incesantemente beber del Dharma ya sea en el sentido de las enseñanzas abiertas y secretas, o las enseñanzas que son «profundas» y «extensas» –las instrucciones sobre correcta visión y vivir la vida de un bodhisattva.”

སླ་མས་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་ལྟར་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་ཉམས་སུ་སྦངས་པ་ལ་བཞེན་
ནས་ས་བཅུ་དང་ལམ་ལཱའི་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་པ་རབ་བམ་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་སྟེ་ལེགས་
པར་རྫོགས་ནས།

Que pueda yo poner en práctica real todos los Pasos del camino, exactamente como estos Lamas me han enseñado. Y si lo puedo lograr, entonces yo *cumpliré toda buena cualidad* de los diez niveles y los cinco senderos. Y los cumpliré adecuadamente, es decir, *perfectamente* o al grado más alto que existe.

ལྷ་མ་གྲོ་བཟང་ཐུབ་དབང་དོན་རྒྱུ་འཆང་གི་གོ་འཕང་ཚོ་འདི་ཉིད་དམ། དམའ་མཐའ་སྐྱེ་
བ་བདུན་ནམ། བཅུ་དྲུག་ནས་མ་འགྲངས་པར་སྐྱར་དུ་ཐོབ་པའི་སྐལ་བ་ཅན་དུ་འགྱུར་
བར་ཤོག་ཅིག། །ཅེས་སྒྲོན་ལམ་བཟབ་པ་སྟེ།

Y que pueda yo alcanzar entonces el lugar donde me convierta yo mismo en el Lama, Lobsang, Señor de los Poderosos Budas, el Guardián del Diamante. Que lo haga rápidamente: en esta misma vida o al menos dentro de siete vidas o no más de dieciséis.

Haga una oración para que pueda tener la fortuna virtuosa para hacer todo esto realidad.

སྐྱེ་བ་ཀུན་དུ་སོགས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་འདི་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་མཇུག་གི་བཀའ་
ཚོམ་མིན་ཡང་།

Este verso, el que comienza con las palabras «En todas mis vidas», no aparece al final del texto original de la *Fuente de toda mi bondad*. Sin embargo, dijo nuestro Lama, que existe una razón del porqué está agregado aquí en conclusión y porque he dado una explicación de él.

རང་རེས་བསྔོ་སྒྲོན་བྱ་སའི་ཡུལ་ལ། དག་བ་འདི་ཡིས་སྐྱེ་བོ་ཀུན། །ཞེས་སོགས་ལྟ་
བུ་སངས་རྒྱས་འཕྲོབ་པའི་རྒྱར་བསྔོ་བ།

En términos generales, existen tres objetos diferentes a los cuales usted y yo les podemos rezar: tres metas a las cuales le podemos dedicar el poder de una buena acción poderosa tal como la práctica que acabamos de completar. El primero, es dedicar nuestro acto virtuoso para que se convierta en la causa para nosotros alcanzar la Iluminación. Un ejemplo de este tipo de dedicación sería el verso que comienza con la línea, «Que por esta virtud todos los seres...»

རྒྱལ་སྐལ་སྒྲོན་ལམ་གསུལ་གྱི་རྒྱུར་ནམས་ནི། །ཞེས་སོགས་ལྟ་བུ་བསྔོན་པ་རྒྱས་པའི་
རྒྱར་བསྔོ་བ།

En segundo lugar, podemos dedicar nuestra buena acción para que se convierta en la causa para que las enseñanzas se esparzan en el mundo. Un verso típico aquí sería uno que comienza con «Las oraciones de los príncipes bodhisattvas, tantos como las gotas de agua en el Ganges...»

སྒོན་པ་སྐྱེན་མེད་པའི་བསྐྱེད་པ་དང་། ཞེས་སོགས་ལྟ་བུ་སྐྱེ་མས་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་
རྒྱུར་བསྐྱོ་བ་སྟེ་གསུམ་ལས།

La tercera manera de dedicar una gran bondad es tal que nos lleva a nosotros y a otros a estar bajo el cuidado de un Lama. Aquí existen versos como el de la línea acerca de la «inigualable palabra del maestro.»

སྐྱེ་མས་རྗེས་སུ་བབྱུང་ན་སྒྲ་མ་གཉིས་རང་འཕགས་ཀྱིས་འོང་བས་ན། འདིར་ཕྱི་མ་ལྟར་
བྱེད་པ་བསྐྱོ་སྟོན་གྱི་སྟོམས་ཆེན་པོ་ཡིན་པས། རང་སྤྱོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་གོང་མ་
མང་པོའི་གསུང་རྒྱུན་ཕྲག་བཞེས་ལྟར་མཚུགས་ཐོགས་འདིར་སྐྱུར་ནས་བཤད་པ་ཡིན་
གསུངས།

Una vez que el Lama nos haya tomado bajo su cuidado, las otras dos metas vienen por iniciativa propia. Por esta razón, cualquier verso dedicado al tercer tipo de meta es una breve y poderosa combinación de ambas: dedicación y oración. Y es por esto que la costumbre prescrita por un gran número de sabios y santos realizados de nuestro antiguo linaje, ha sido incluir este verso al final de la obra.

དེ་ལྟར་འཇམ་མགོན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བྱུགས་བཅུད། ཆོས་ལུང་བརྒྱུད་ཁྱི་བཞི་སྟོང་
གི་ཡང་སྟོང་རྗེས་པར་སྐྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཆོག་ཉུང་ལ་དོན་འདུས་པའི་གདམས་པ་བྱུང་བར་
དུ་འཕགས་པ་བྱིན་སྐྱབས་སྐྱུངས་ལྷུས་སུ་གྲགས་པའི་བཤད་པ་ས་བཅད་མ་སྟོངས་ཙམ་
ལེགས་པར་སྐུལ་ཟིན་པ་ཡིན་པས། སྟོ་གྲོས་མཚོག་དམན་ཚང་མས།

Y así, he terminado completamente de ofrecerte toda mi explicación de las líneas conocidas como *Suplicando por una montaña de bendiciones*. No es más que una breve explicación, apenas suficiente para no perder el esquema básico.

Esta *Montaña de Bendiciones* contiene lo mejor de los pensamientos sagrados de nuestro gentil protector, el gran Tsongkapa. Es una instrucción extraordinaria; condensa una tremenda cantidad de significado en no más de muy pocas palabras. En cierta forma, abre rotundamente y deja al descubierto el corazón íntimo de todas las 84,000 grandes masas de enseñanzas emitidas por los Budas.

ལྷ་མོང་དུ་ལམ་མཚོ་གསོལ་བྱེད་དང་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མ་འདི་བཀའ་རྩོམ་དང་
གསོལ་འདེབས་མཛད་པས་ལམ་རིམ་སླ་མ་བརྒྱད་པ་ཡོངས་ཚུགས་ཀྱི་ཞལ་གཟིགས།
བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་གྱི་བསྟན་པ་ཉིན་མོ་ལྷ་གསལ་བར་མཛད་པ་སོགས་བསྟན་
འགྲོའི་དོན་རྒྱབས་པོ་ཆེ་གནང་རྒྱུ་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་སློ་མང་པོ་བྱེ་སྟེ་འཕྲིན་ལས་ནམ་
མཁའ་དང་མཉམ་པར་བྱུང་བའི་རྣམ་ཐར་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་བྱང་རྒྱལ་ལམ་གྱི་
རིམ་པའི་བསྟན་པ་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ལ་རྒྱས་པར་མཛད་པའི་ཕྱིར་དུ་”

Como lo mencioné anteriormente, las obras llamadas *Puerta abierta para el camino más elevado* y la *Fuente de toda mi bondad* fueron compuestas por nuestro Señor Lama y entregadas como súplica arriba de la ermita del Victorioso, cerca del monasterio de Radreng, el cual se encuentra al norte.

Una vez hecha esta súplica, el preciado Tsongkapa se encontró cara a cara con todos y cada uno de los Lamas del linaje de las enseñanzas en los Pasos en el camino a el estado de un Buda. Al mismo tiempo, muchas señales auspiciosas sucedieron, las cuales presagiaron cómo el Señor dilucidaría estas mismas enseñanzas, haciéndolas tan claras para nosotros como el Sol en el cielo. Estas y otras grandes acciones que realizaría, acciones poderosas y efectivas para promover las enseñanzas y las necesidades de los seres vivos.

Por lo tanto, el Dharma que elegimos aprender debe ser la *Lámpara del camino* por el Señor Atisha y funciona como las presentaciones cortas y las más largas de los Pasos, las cuales clarifican su intención verdadera. La razón es que estas instrucciones presentan en su totalidad las claves que el Buda mismo enseñó en las enseñanzas abiertas y secretas, para realmente llevar a cabo el Dharma en la vida propia.

Es verdad que podemos escoger un camino diferente y dedicarnos en el corto plazo a aprender todos esos extraños y pequeños restos de Dharma que alguien supuestamente encontró debajo de la tierra o que supuestamente cayeron del cielo al regazo de alguien o que supuestamente se entregaron de forma oral de por algunos ancestros de tiempos antiguos.

ཐུགས་སུ་བསྐྱུ་བའི་ཚོས་ཅན་ལས་མ་འདས་པས་དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མིད་ལ་དང་།
ཁྱེད་པོ་མོགས་ཚད་ལྡན་གྱི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་གོང་མ་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དང་པོར་དེ་
ལྟ་བུའི་ཚོས་ལྟར་སྤང་རེ་གསལ་གྱང་རྗེས་སུ་བྱི་ལུད་ལྟར་དོར་ནས་འཚང་རྒྱ་བའི་ཚོས་
ལོགས་སུ་འཚོལ་དགོས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་།

Sin embargo, a largo plazo todos estos sólo pueden engañarnos. Esto es precisamente lo que pasó con grandes seres sagrados del pasado, maestros auténticos tales como Milarepa y Kyungpo. Por un tiempo se dignaron a estudiar tales obras, pero después se vieron forzados a descartarlas como estiércol y fueron a buscar un Dharma diferente, uno que realmente los hiciera iluminarse.

ལྷུང་རྒྱུ་རོལ་པའི་དོ་རྗེའི་ཞལ་ནས།
།སྒོན་བྱོན་པའི་སངས་རྒྱས་བབྲང་ཡས་གྱིས།
།ཚོས་ཟབ་དགུ་མང་དུ་གསུངས་ལགས་ཀྱང་།
།རྗེ་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་གསུང་རབ་ཀུན།
།དོན་མ་ཚང་མེད་པར་གཅིག་བསྐྱུས་པ།ལགས་ཀྱང་།
།རྗེ་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་གསུང་རབ་ཀུན།
།དོན་མ་ཚང་མེད་པར་གཅིག་བསྐྱུས་པ།

Esto también lo aprendemos de los labios de Changada Rolpay Dorje:

Es verdad que
En el pasado
Incontables Budas

Han hablado
Dharmas perfectos,
Por millones, en multitudes.

Sin embargo, en que otro lugar
Existe un libro
Como los Pasos a el estado de un Buda,

Las elocuentes
Instrucciones
Del Señor, Lobsang Drakpa,

Donde él
Toma todas
Las palabras más elevadas, las enseñanzas

De los Budas del Poder
Y combina su intención

En una, sin dejar afuera nada en absoluto.

།སློམ་ཚོག་དམན་ཀུན་ལ་པན་པའི་ཚོས།
 །ལྷ་སློམ་དང་སློད་པ་མ་འབྲུལ་བ།
 །ཁོང་སློབ་ཟུང་གྲགས་པའི་ལོགས་པར་བཤད།
 །གཞུང་བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་ལས་གཞན་གང་།
 །དེ་ཉམས་ལེན་མཛོད་ཅིག་སྐལ་ལྷན་དག
 །ཅེས་པ་དང་།

El suyo es un Dharma
 Que beneficia a todos,

 El suyo es un Dharma
 Que nunca falla,
 Personas de alto o menor intelecto;

 El suyo es un Dharma
 Que nunca falla,
 En su visión, meditación y actividades también.

 Dejemos entonces que esta
 Sea su práctica,
 Aquellos con la bondad de escucharla,

།གུང་ཐང་བསྟན་པའི་སློན་མེས་ཀྱང་།
 །སེམས་དེ་ལྟར་ཚོས་ལ་འབྲུལ་བ་ན།
 །ཚོས་ཟབ་མའི་སྐྱེ་ཅན་མང་ན་ཡང་།
 །མགོན་དུས་གསུམ་རྒྱལ་བའི་ཐུགས་ཀྱི་བཅུད།

Y finalmente, Gungtang Tenpay Dronme ha dicho también:

Parece

Que existen muchas enseñanzas que llaman «profundas»

Pero la mente

Establecida en el Dharma ve

Que cuando va

A extraer la esencia del ocio y la fortuna,

Su salvador será

La crema del pensamiento de los Victoriosos de todos los tres tiempos:

La tradición suprema

Del Señor, el Victorioso, Lobsang;

འཚོས་མདོ་སྐྱབས་བཤད་སྐྱབ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི།

ལམ་ངོ་བོ་བྲངས་དང་གོ་རིམ་སོགས།

ལམ་ཚང་ལ་མ་ཚོར་ཡོངས་རྫོགས་ལ།

དུས་ཉིན་བཞིན་བག་ཆགས་ཅི་ཐེབས་གྱིས།

Donde todo punto crucial

Es absolutamente completo y sin ningún error

Las definiciones,

Y divisiones y orden y todos los otros detalles

Del camino

Donde la enseñanza y práctica secreta y abierta se combinan.

ལམ་སྐོམ་ལ་ཉམས་ལེན་དངོས་གཞིར་བྱས།

དེའི་སྐོར་དང་མཚུག་གི་རིམ་པ་ཡང་།

ཇི་སྐྱོ་མའི་བཀའ་བཞིན་ལེགས་བསྐྱབ་སྟེ།
དལ་འབྱོར་ལ་སྦྱིང་པོ་ལེན་པར་འཚེ།

Para la etapa principal
Siga la meditación de repaso sobre estos.

Cada día que pase
Sembrará muchas semillas en su mente.

Sígala también
Para las etapas de inicio y fin.

Justo eso que
Nuestro Señor Lama nos enseñado a hacer.

ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཇི་ཡབ་སྐུས་ཇིས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་གསུང་དུ་མདོ་
སྐྱེགས་ལམ་གྱི་རིམ་པ་རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱས་གསུམ་ཇི་འདྲ་ཞིག་དགོས་ཀྱང་།

Lo que estos Lamas nos están diciendo es que tenemos a nuestra disposición cualquier Dharma que necesitemos: tenemos las presentaciones, larga, mediana y la más corta de los Pasos para ambos caminos, el abierto y el secreto, todo presentado para nosotros por el Señor, sus hijos espirituales y los varios maestros que lo han seguido.

རིན་པོ་ཆེའི་བླ་མ་ཏོག་ཁ་ཕྱི་བ་ལྟར་ལག་མ་ཐོགས་པ་ཡོད་པས། གཞན་གྱིས་ཚོས་
རྒྱད་ཟབ་ཟབ་མོར་སྐྱོགས་པའི་སྦྱིང་པོ་མེད་པའི་སྦྱོང་ཁུར་ལ་འགྲམ་ཚུ་མི་ལྡང་བར་།

Tiene entonces en tus sus propias dos manos una gran canasta; la tapa está muy abierta y la canasta se rebosa con joyas preciosas. Así que no deje que su boca empiece a babear cada vez que escuche a alguien soltar alguna charla sin sentido acerca de cierto Dharma nuevo y muy pero muy «profundo» que han descubierto.

“རང་ལུགས་ཀྱི་མཁས་བླུ་དུ་མའི་གཞུང་མན་ངག་དང་བཅས་པར་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ལམ་རིམ་ལ་རྩོལ་བཅས་རྩོལ་མེད་ཀྱི་སྲིང་བ་ལེགས་པར་བཏོན།

Más bien, repase los grandes textos y consejos especiales de los maestros sabios y realizados de nuestra propia tradición, todo en el orden apropiado de aprendizaje, contemplación y meditación. Llegue a un punto donde sea totalmente fluido en todos los Pasos del camino, primero al hacer un esfuerzo consiente y después en un flujo sin esfuerzo.

ངེས་འབྱུང་བྱང་སེམས་ཡང་དག་པའི་ལྷ་བ། ལམ་རིམ་པ་གཉིས་དང་བཅས་པའི་ཉམས་སྲིང་བྱད་པར་ཅན་རང་རང་གི་རྒྱུད་ལ་རིམ་བཞིན་བསྐྱེད་ནས།

Siembre y nutra dentro de su propia mente, una por una, las distintas realizaciones tales como el disgusto por esta vida sufriente y el deseo de alcanzar la iluminación por todo ser vivo y la visión última de la realidad. Entonces, junto con estos desarrolle el camino de las dos etapas secretas. Trabaje en ellas hasta que alcance un nivel extraordinario de experiencia personal en cada una.

ད་རིས་དལ་འབྱོར་གྱི་རྟེན་བཟང་ལན་ཅིག་རྙིང་པའི་སྐབས་འདིར་དོན་མེད་དོན་རྒྱུང་སྲིང་ལོག་ཏུ་མ་ཤོར་བར་”

Ahora mismo ha encontrado un cuerpo y una vida que tienen todo el ocio y la fortuna espiritual que jamás pudiera haber deseado. Esta es la única vez que todo esto podría juntarse para usted. No deje que se escape, no la gaste en cosas que son insignificantes, no la gaste en cosas que tienen poco significado, no se espere hasta que la haya perdido para siempre.

“མཁའ་ཁྲུབ་ཀྱི་འགྲོ་བ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་མ་རྒན་ཉམ་ཐག་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་དོན་དུ་བྱུང་འཇུག་དོན་ཅེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་རིན་པོ་ཆེ་དུས་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་འཕྲོག་པའི་ཐབས་ལ་འབད་དེ་”

Tan lejos como el espacio mismo se extiende, viven seres sintientes que han sido su madre. Ellos son viejos y débiles, viven una vida de desesperación y a lo largo de los tiempos han entregado abundantemente toda bondad sobre

usted. Entonces, por ellos es que debe ir ahora y lograr esta gema preciosa, el estado de la Unión secreta, el estado de Aquel que Guarda el Diamante.

དལ་བའི་རྟོན་ལ་སྣོང་པོ་མཚོག་ཏུ་ལོན་པ་ཞིག་ངེས་པར་མཇོད་དགོས་པ་ཡིན་
གསུངས།

Apresúrese, entregue toda su fuerza, siga el camino enseñado aquí, alcance su meta. Debe ir ahora, dijo su Lama, vaya y toma la esencia última de esta única buena vida que tienes.

།རྒྱལ་ཀུན་བགོད་པ་གཅིག་གྱུར་བྱི་མེད་ལམ།
།བྱ་རམ་ཤིང་པའི་གསུང་རབ་གཅིས་རྒྱུ་མཛོད།
།རྒྱལ་ཚབ་མི་པམ་མགོན་དང་འཇམ་པའི་དབྱངས།
།ལས་འོངས་ཟབ་མེད་ལྷ་དང་རྒྱ་ཆེད་གཞུང་།

Es el único camino inmaculado
Recorrido por todos y cada uno de los Victoriosos;
Es un tesoro de joyas apreciadas,
Palabras elevadas de Aquel de la Caña de Azúcar.
Es un gran libro de enseñanzas sobre
Visión profunda y las acciones de largo alcance
Que bajan hasta nosotros desde el Regente real,
El Salvador Invencible y Voz Gentil.

།རྒྱ་རྒྱུ་བ་ཡབ་སྲས་ཐོགས་མེད་མཆོད་ལ་སོགས།
།སྣོན་མེད་ཤིང་རྟོ་ཆེ་ལས་ལོགས་བརྒྱད་པ།
།ལྷ་གཅིག་ཕུལ་བྱུང་ཞབས་དང་འགྲོམ་སྣོན་རྗེད།
།བྱིན་ལས་གངས་ཅན་འགྲོ་བའི་དཔལ་དུ་ཐོབ།

Desciende en un flujo perfecto
Desde el Padre, Nagarjuna y su Hijo;
Desde Asanga, el Hermano y otros también,
Sin precedentes desde grandes innovadores.

Debido a la bondad de un gran Dios
Junto con el Señor llamado Dromton Je,
Aquellos de la Tierra de la Nieve tuvieron la gloriosa
Fortuna de obtener esta enseñanza.

ལོ་པཎ་མཁས་གྲུབ་དུ་མའི་དཀར་བ་བརྒྱས།
འཕགས་ཡུལ་བཀའ་བསྟན་གྱི་སྣེད་གངས་ལྗོངས་འདིར།
དར་བའི་སྒོལ་བཟང་སྤེལ་བ་རིང་ཞིག་ནས།
མི་མཁས་བསྐྱད་པས་འགྲིབ་ལ་མངོན་དུ་ཕྱོགས།

Traductores tibetanos y maestros de la India,
Una multitud de santos sabios y realizados,
Emprendieron miles de dificultades para encontrar
Millones de escrituras y comentarios
En la tierra del Realizado; entonces aquí en el Tíbet
Una noble tradición se esparció y creció,
Hasta muchos años después algunos sin sabiduría
Empezaron a corromperla; el sol casi poniéndose.

དེ་ཚེ་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དངོས་ཙོང་ཁ་པས།
ཐུབ་བསྟན་ཡོངས་ལྗོགས་མདོ་སྣགས་ལམ་རིམ་གྱི།
ཤིང་རྟའི་སྒོལ་ཆེན་གསར་དུ་སྤེ་བའི་ཚ།
ཐར་འདོད་སྐྱེ་བུ་ཡོངས་ལ་སྐལ་བཟང་གིན།

Entonces llego Tsongkapa, quien era realmente
Aquel llamado Voz Suave y Gloriosa.
El abrió el camino a una nueva innovación,
El magnífico sistema de enseñanzas sobre
Los Pasos del camino de toda palabra
Abierta y secreta de los Capaces.
Ese día una poderosa bendición fue concedida
Sobre las masas afortunadas que buscaban la liberación(.)

།འབྲུག་པར་གསུང་རབ་ཀུན་གྱི་སྒྲིང་པོ་ཞེས།
།བསྐྱབས་པ་དོན་ལྡན་མཚོག་འབྲིང་དམན་པའི་སྒོར།
།འཚམས་པ་དེ་ཀོ་ཡང་དག་ལམ་སྟོན་བཤེས།
།སྤང་དོར་མ་ཚོར་ལྷ་བའི་མིག་ཀྱང་ཡིན།

Especialmente cuando llaman a esta enseñanza
La «esencia de las palabras más elevadas,»
Su alabanza tiene un punto, ya que sólo encaja con
Las más astutas, las intermedias y las más torpes de las mentes.
Los pasos son también un Guía espiritual
Que muestra el camino que es totalmente puro,
Son ojos que te dejan ver sin ninguna falla
Las cosas que debe practicar y las que debe dejar.

།ཟབ་རྒྱས་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་གནད་བསྐྱབས་འདི།
།མདོ་རྒྱུད་ལྷ་མེད་སྤྲོ་བའི་བྲང་སྟོང་ཆེ།
།འབྲུག་བདག་བདེ་ཆེན་སྒྲིང་པོ་པ་བོང་ཁའི།
།དུག་ཅུའི་དབྱངས་ལྡན་དཔལ་གྱི་མགུར་ལས་ཐོན།

De los profundos y extensos pasos del camino
Fue extraído de un canto de experiencia
Cantado en los sesenta más gloriosos tonos
Por un Santo inigualable
En presentar la Palabra abierta y secreta:

Pabongka, la esencia del Goce Mayor,
Señor de todo su mundo secreto.

།དེ་ལྟར་ལེགས་བཤད་ལྷ་བའི་མ་མ་འདིས།
།ཐུབ་བསྐྱེད་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་མཛོད་བཟུང་སྟེ།
།དགའ་ལྡན་ལུགས་འཛིན་གྱི་དབང་གྱི་བའི་ལུགས།

།མཁའ་མཉམ་པའི་བདེ་དེ་དེ་དེ་དེ་དེ་དེ་དེ་དེ་དེ།

Entonces, esta excelente explicación
Es como la madre de la luna,
El tesoro oculto de un rey de reyes,
Que sostiene en él, toda la Palabra del Buda.
Por la fuerza de un trillón de Señores de las Serpientes
Quienes sostienen el camino del Cielo del Goce,
Que esta enseñanza se esparza en una gloriosa fuente
Trayendo ayuda y felicidad tan extensa como el espacio.

།ཅེས་ཡོན་ཏན་གཞིར་གྱུར་མའི་གསུང་བཤད་ཀྱི་བཟུང་བྱང་མདོར་བསྐྱེད་སྐྱུ་བཀོད་པ་
འདི་ཡང་། ཐུབ་བདག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ་བཀའ་བྱིན་མཉམ་མེད་ཇི་པོ་བོང་ཁ་པ་རོ་
ཇི་འཆང་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གྱིས། ལུ་སྟེལ་ཉོར་ལྷ་བའི་པོའི་ཆོས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་
དབེན་གནས་བཀའ་ལྷིས་ཆོས་སྤྱིང་དུ། འགོ་ལོག་སྐྱ་མ་འཇམ་དཔལ་རོལ་པོའི་སྟོ་གྲོས་
དཔལ་བཟང་པོ་དང་། ཞོལ་ཁང་སྐས་གངས་གི་ལྷ་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་སྐལ་
ལྡན་གྱི་ཆོགས་པ་སུམ་ཅུ་རྟོར་ལ།

Y así termina esta breve explicación de la Fuente de toda mi bondad. Fue recopilada principalmente de una serie de notas tomadas el día 22vo del

cuarto mes según el sistema mongol, en el año del mono de agua [1932], en la casa de retiro conocida como Tashi Chuling.

Las notas son de una enseñanza hecha por aquel Dios del Mundo Secreto, el Protector de Todo lo que rodea, el Señor, el Magnífico Guardián del Diamante: Pabongka, cuya bondad no tiene igual. En ese tiempo, él había acordado conceder una iniciación secreta sobre a un grupo de unos treinta muy afortunados discípulos, incluyendo entre ellos el bueno y glorioso Lama de Golok, Jampel Rolpay Lodru, así como Ganggiu Trulku Rinpoche, el hijo de Sholkang.

བདེ་མཚོ་ག་རྒྱལ་བུ་ལུགས་ཕྱི་དགྲིལ་ལྷ་ལྷ་སོགས་ཀྱི་དབང་བཀའ་འགའ་ཤས་ཤིག་
གནང་བའི་སྡོན་དུ་འདིའི་བཤད་ལུང་ལྷུས་སྦྱུལ་དང་།

Un número de empoderamientos e instrucciones fueron otorgadas sobre ellos, centrados en los Cinco Ángeles del mundo secreto exterior, así como otros aspectos de la práctica secreta de Máximo Goce, según la tradición de Gantapada. La explicación presente, fue dada como el preliminar requerido para la iniciación.

སྐབས་གཞན་དུ་དོ་རྗེ་འཆང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ནས་ཟབ་བྲིད་མདོར་བསྐྱུས་འགའ་ཅམ་ལོས་
པའི་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་གསའི་བརྗེད་ཐོ་ཉུང་དུ་རེ་བཏབ་ཡོད་པ་རྣམས་སྤྲད་ཕྱོགས་
སྐྱིགས་བགྲིད་འདུན་ཐོག

También hubo un número de otras ocasiones en donde recibimos breves pero muy profundas instrucciones sobre estas enseñanzas directamente de este verdadero Guardián del Diamante. Para mi propio beneficio, para que fuera capaz de retener estos consejos, había tomado algunas notas breves y guardé varios grupos de ellas en mis posesiones. Siempre ha sido mi intención organizarlas en una sola obra de trabajo, en un punto en el tiempo más adelante.

འདན་གྲུ་དག་མིང་པ་སློབ་བཟང་དོ་རྗེས་མ་སྦྱེལ་དབོ་ལྷའི་མར་གྱི་མཁའ་འགོ་འདུ་བའི་
དུས་བཟང་པོར་ཡབ་གཞིས་ལྷ་ལྷུ་དགའ་ཚལ་བའི་ཕོ་བྲང་དུ་མཇུག་གྲུབ་པར་བྱས་པ།

སློབ་བཟང་རྒྱལ་བའི་དབང་པོའི་བསྟན་པ་བསྟན་འཛིན་སླེབ་སློབ་བརྒྱུད་དང་བཅས་པ་
ལ་མི་ཕྱིད་དད་དམ་སྐྱེ་མེད་དོན་རྗེས་ལྷན་པོ་ལྟར་བརྟན་པའི་ཡོན་གྱི་བདག་མོ་ཆེན་མོ་ལྷ་
ལྷམ་སྐྱེ་དོ་ཡང་འཛོམས་ཚེ་རིང་མཚོག་ནས། ལྷན་པོ་ལྟར་བརྟན་པའི་ཡོན་གྱི་བདག་
མོ་ཆེན་མོ་ལྷ་ལྷམ་སྐྱེ་དོ་གཡང་འཛོམས་ཚེ་རིང་མཚོག་ནས།

Las notas llamarán la atención de la estimada Yangzdom Tsering, una gran señora de noble familia. Ella es una de las grandes patrocinadoras religiosas de nuestra tierra; su fe en las enseñanzas de Lobsang, el Rey de los Budas y en los Lamas y discípulos que mantienen estas enseñanzas, es totalmente inquebrantable, inigualable e indestructible como la montaña de diamante en el centro del universo.

ཟིན་གྱིས་འདི་ཉིད་སྟར་བཤོ་ལྷ་རྒྱུར་མ་དཔེ་འཕུལ་ཐོན་དགོས་ཚུལ་གྱི་བསྐྱེད་མ་ནན་
ཆེར་གནང་བར། གཞན་ལ་ལྷ་དག་གཟིགས་འབབ་སོགས་ཉི་འཕུལ་སྐྱེ་འཕུལ་གྱི་
ཡུན་བགྱངས་མ་སློབས་པར།

Esta noble señora insistió vehementemente que yo debería con toda prisa sacar un manuscrito de notas, las cuales inmediatamente serían grabadas e impresas en bloques de madera. Esta tarea que asumí, sin atreverme a arrastrar los pies o a retrasar el proyecto incluso el tiempo que llevaría ofrecer el texto a otros para su revisión, edición y otras tareas similares.

རང་མཉམ་སློབ་མན་དག་ལའང་ཕན་འདོད་གྱི་བསམ་པས་ཟིན་ཐོ་ཁག་དང་། རང་
སློབ་རི་རྩུང་ངེས་པ་རྣམས་ལས་སྣང་པོའི་ཆ་མཐའ་དག་གྲེལ་རྟོག་གྱིས་ལེགས་པར་
བརྟུས་ཏེ།

Junto con este estímulo vino una segunda motivación, la cual era mi propio deseo de beneficiar a compañeros discípulos cuyo intelecto pudiera ser tan débil como el que yo poseo. Y con gran prisa, yo preparé este tratado, combinando todos los conjuntos de mis notas y los puntos más esenciales de lo que yo mismo pude comprender con certeza de lo que él enseñó.

Esta labor fue lograda por mí, cuyo nombre de ordenación es Lobsang Dorje y quien saluda desde un monasterio llamado Den. La escritura tomó lugar en el Palacio Ganden, localizado en la finca de la familia de Hlalu. Las páginas finales fueron completadas en el día auspicioso de la Asamblea de los Ángeles, durante la luna menguante en el mes de ***wo, en el año del mono de fuego [1956].

རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྒྲགས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྣང་པོ་དྲི་མ་མེད་པ་
རང་གཞན་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་རྒྱས་པར་བྱེད་རུས་པའི་རྒྱར་གྱུར་ཅིག །།

Rezo para que esta buena acción pueda actuar como una causa que me dé la fuerza para profundizar en mi propia mente y en la de todos los otros seres, la inmaculada esencia de la Palabra abierta y secreta: la enseñanza del Gran Tsongkapa, el Buda mismo que regresó a nosotros.

མཎྜ །དད་གཏོང་རབ་ཡངས་སྤྱིན་པའི་བདག་མོ་ཆེ།
།གཡང་འཇོམས་ཆེ་རིང་གིས་བསྟན་རྣམ་དཀར་མཐུས།
།ས་ལམ་བགྲོད་པ་རབ་སྐྱར་ཤིང་རྟའི་ཤུགས།
།བྱང་འཇུག་གཏོད་མའི་རྒྱལ་སར་སྐྱར་འགོད་ཤོག།

Ella es una patrocinadora del Dharma
Cuyos regalos de fe se esparcen lejos y extensamente,
Y Yangdzom Tsering en la acción hecha aquí
Ha dado a luz una fuerza blanca pura.
Que este poder la mande a través de los niveles
Y caminos espirituales, con la velocidad de un carruaje,
Y la lleve rápidamente a la ciudad capital
De la Unión secreta, antes y más allá de todo tiempo.

།དགེ་ལེགས་འཕེལ། །།

¡Que la bondad crezca para siempre!

